

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001 >

BROJ
465

Subotica, 24. veljače 2012. Cijena 50 dinara

800 MLADIH
NA PRELU MLADEŽI DSHV-A

IKAVICA-KULTURNO BLAGO
HRVATA U BAČKOJ

ZAGREBAČKA IZLOŽBA
ZBIRKE PERČIĆ

POSLEDICE HLADNOĆE
NA POLJOPRIVREDU

INTERVJU
ANDREA ZLATAR VIOLIĆ

MAŠKARE SU
(O)TJERALE ZIMU

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Energetska platna kartica

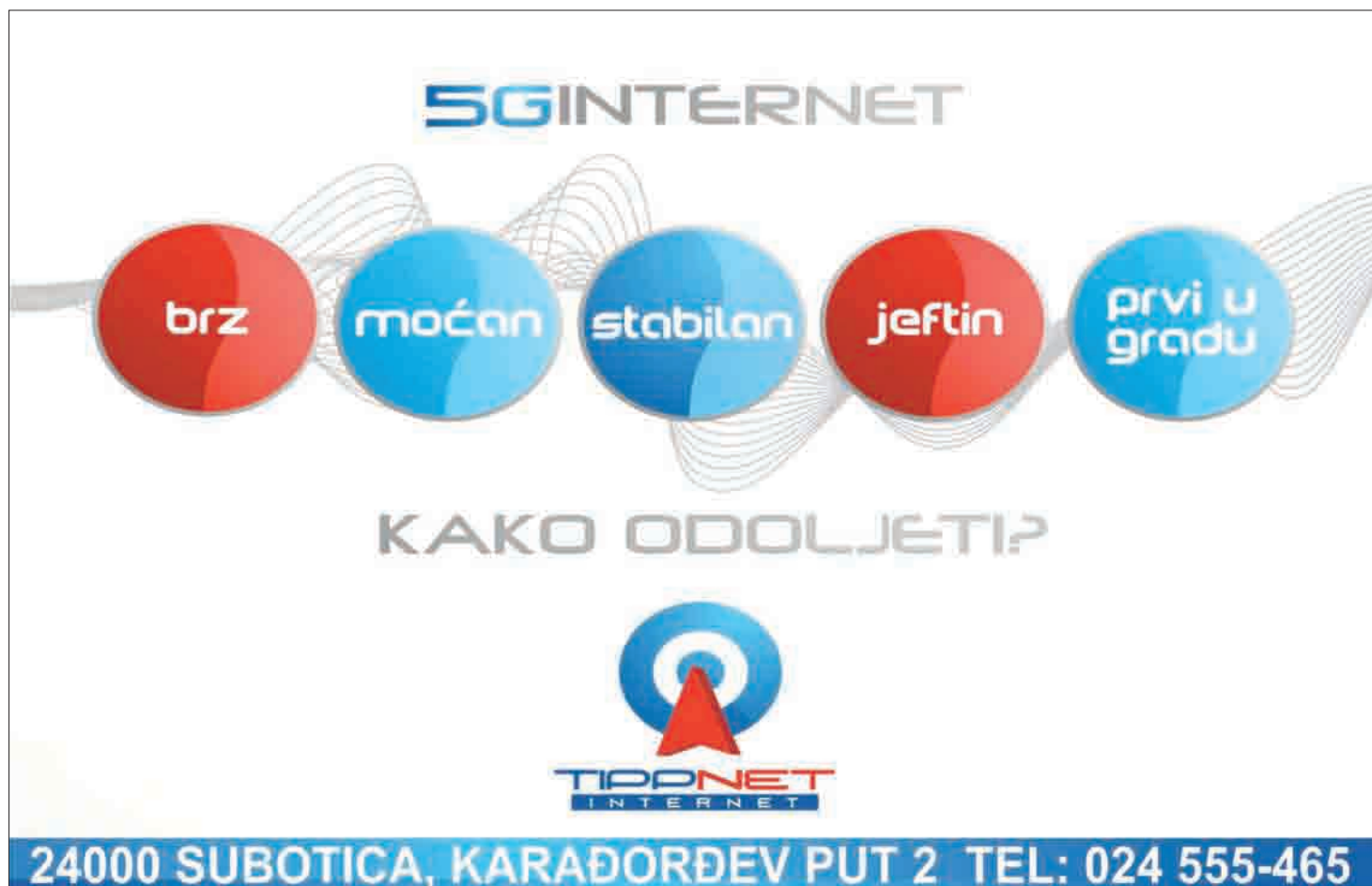

ŠTEDI NOVAC I ENERGIJU

infoTelefon
021 488 4452
www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

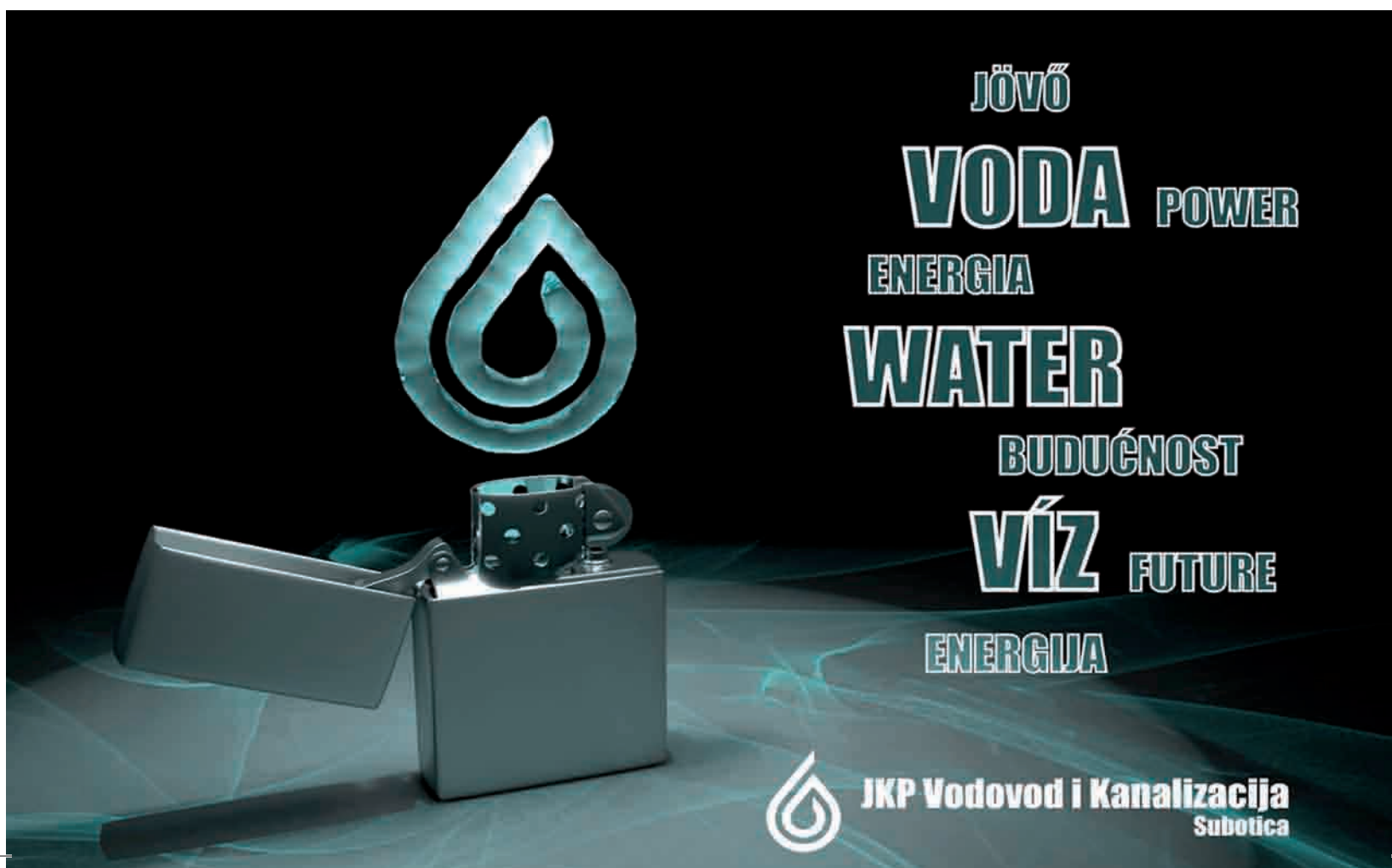
SGINTERNET

brz moćan stabilan jeftin prvi u gradu

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORDEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Zabave neće faliti

Knjževno prelo, Prelo Mladeži DSHV-a, Prelo sićanja, Veliko somborsko prelo, Deb'o četvrtak u DSHV-u, maškare u Golubincima, Rumi, Srijemskoj Mitrovici, Petrovaradinu, Plavni i, naravno, Hrckov maskenbal, ispunili su veliki dio stranica ovog broja našega tjednika. Pokladno se vrijeme završilo, a time i prela, balovi, maskenbali... Neće ih biti ni na našim stranicama do sljedeće godine. Nešto veselije teme zamjenit će neke druge, no zabave neće faliti jer nam stižu izbori. U sljedeća dva mjeseca zabavljat ćemo se izjavama i postupcima političara sve do trenutka odluke, početkom svibnja kada se očekuju parlamentarni i lokalni izbori. Kampanja je u tijeku, promidžbene aktivnosti stranaka sve su brojnije pa je za očekivati da će se i (dvije) stranke s hrvatskim predznakom DSHV i DZH pojaviti na sceni. Demokratski savez Hrvata u Vojvodini u nedjelju održava XI. redovitu Izbornu skupštinu na kojoj će se zasigurno čuti i dio političke platforme za ove izbore. No, o tomu više u narednom broju.

U ovome smo, u povodu Međunarodnog dana materinskoga jezika, pisali o ikavskom dijalektu. Naime, redovito se tijekom obilježavanja ovoga dana spominje kako svakodnevno u svijetu izumre po jedan jezik i navode prognoze lingvista da će od oko 6.000 jezika do kraja 21. stoljeća izumrijeti više od polovice njih. Ikavica, naravno, nije jezik, niti to može biti, ali je kao dijalekt hrvatskoga jezika i dalje živ u Dalmaciji, Hercegovini, Istri, dijelovima Slavonije te se ne moramo bojati za njegovu budućnost. No, u Bačkoj je situacija drukčija – ikavica polako nestaje kao živi govor u sredinama gdje je bio ranije prisutan. Među načinima očuvanja ikavskoga dijalekta predlaže se uvođenje sadržaja pisanih ikavicom u različite medije. Nemamo ništa protiv. Dapače, pozivamo zainteresirane suradnike koji govore i pišu na ikavskom dijalektu ili mjesnim govorima da nam šalju svoje priloge.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Međunarodni dan materinjeg jezika
VOJVODINA – DOBAR MODEL OČUVANJA JEZIKA I TRADICIJE.....6-7

TEMA

Ikavski dijalekt na početku novog milenija
KULTURNO BLAGO HRVATA U BAČKOJ.....8-9

Različite posljedice hladnoće na poljoprivredu u zimskim uvjetima
RAZMJERNO LOŠE U ODNOSU NA RELATIVNO DOBRO....10-11

INTERVJU

Andrea Zlatar Violić, ministrica kulture Republike Hrvatske
REFORMATORSKI POTENCIJALI KULTURE.....12-13

SUBOTICA

Znanstveni skup
SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU TEMELJ BUDUĆNOSTI.....21

Marija Jaramazović, apsolventica modnog dizajna

BUNJEVAČKA NARODNA NOŠNJA JE VJEČNA INSPIRACIJA....18-19

DOPISNICI

Predstavljanje knjige pjesama Stipana Bešlina

NEPRAVEDNO ZABORAVLJENI PJESNIK.....24-25

Komentar na članak
DON QUIJOTE U BAČU.....27

KULTURA

Knjževno prelo u Subotici

DESETLJEĆE HRVATSKE ČITAO-NICE.....33-34

SPORT

Ines Bem, trenerica umjetničkog klizanja

SEZONU NASTOJIMO ISKORISTITI ŠTO VIŠE MOŽEMO.....49

GORDANA ČOMIĆ U BAČKOM MONOŠTORU

EU integracije i angažman žena

Protekloga tjedna u Bačkom je Monoštoru održana tribina naziva »Europske integracije i žene na pragu Europe«. Jedna od sudionica je bila i *Gordana Čomić*, potpredsjednica Skupštine Srbije. Teme održane tribine bile su vezane za rodnu ravnopravnost i prava žena, u organizaciji Udruge žena »N.A.D.E.«. Potpredsjednica Čomić ukazala je na značaj i mogućnosti angažmana žena i njihovo sudjelovanje u procesima odlučivanja na svim razinama.

Gošća tribine bila je i *Anita Beretić*, pomoćnica pokrajinskog tajnika za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova, koja je nazočne upoznala s programima svojega tajništva, vezanim za ženske udruge i žensko poduzetništvo.

Gošće i ostale nazočne pozdravila je *Ksenija Kuveljić*, predsjednica UG »N.A.D.E.« te ujedno predstavila neke od projekata na kojima je ova udruga angažirana.

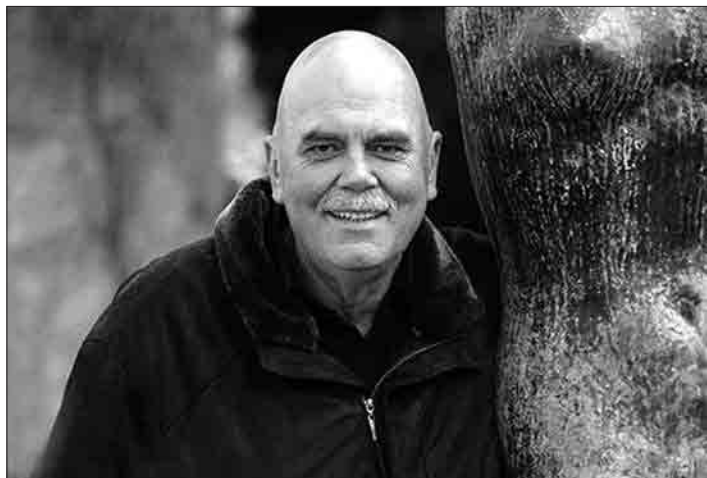
Z. Mitić

IN MEMORIAM

MILORAD BIBIĆ MOSOR

1952. – 2012.

Prije tjedan dana, u petak 17. veljače, iza podneva, iznenadila nas je tužna vijest iz Zagreba o odlasku poznatoga splitskog novinara »Slobodne Dalmacije« i sportskog djelatnika *Milorada Bibića*

Mosora. Kratka i teška bolest bila je jača od gorostasne dobričine koja je cijeli svoj život posvetila novinarskoj profesiji, ispisujući tisuće i tisuće novinskih napisa među kojima se našla i njegova kolumna »Mornarska pisma« koju je u razdoblju od veljače do travnja 2010. godine pisao za »Hrvatsku riječ«. Osim jedinstvenoga i specifičnog stila izražavanja njegovi su tekstovi uvijek bili puni ljudske topline, bilo da su pisani o velikim i poznatim događajima, bilo da su govorili o životima tzv. malih ljudi. Mosor je u svaki svoj tekst umio utisnuti djelić svoje velike duše, na svoj originalni i prepoznatljivi način, počesto britkim jezikom i osebnom igrom riječima, ali uvijek pazeći da nitko ne bude povrijeđen njegovim novinarskim radom. Volio je život, živio ga je možda i prebrzo, a oni koji su ga imali sreću poznavati dobro su znali da Mosor nije mogao drukčije živjeti. Novinarski crv neprestano ga je grizao i vodio na brojna putovanja s kojih je objavljivao zanimljive priče, reportaže, intervjue, pa je često znao zalaziti i u ove naše vojvođanske krajeve. U Subotici je imao mnogo prijatelja, u Novom Sadu i Beogradu također, i uvijek kada bi došao bio je rado dočekan gost koji svojim dolaskom donosi radost i veselje. Na koncu, tko je samo jednom bio u njegovu društvu nije mogao odoljeti smijehu, njegovim šalama i komentarima po kojima će Milorad Bibić Mosor ostati zauvijek upamćen. Volio bih da ga tako pamtimo ...

Adio kumpanjo!

H.R.

MEĐUNARODNI DAN MATERINSKOG JEZIKA

Vojvodina – dobar model očuvanja jezika i tradicije

Vojvodina je dobar model očuvanja jezika i tradicije nacionalnih zajednica, ne samo u Srbiji već i u cijelom svijetu – jedna je od poruka sa svečanosti održane u utorak, 21. veljače, u Kovačici u povodu obilježavanja Međunarodnog dana materinskog jezika.

Pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje *Milorad Đurić* je ovom prigodom istaknuo kako se radi o važnom prazniku koji skreće pozornost na očuvanje kulturne raznolikosti i raznolikosti jezika.

»Danas živimo u izuzetno multikulturalnom svijetu«, rekao je Milorad Đurić i dodao da su Vojvodina i Srbija multikulturalnost zadržale zahvaljujući mukotrpnom radu. U politici Vojvodine, prema Đurićevim riječima, očuvanje multikulturalnosti zauzima značajno mjesto, pa je tako 18 zajednica u pokrajini obuhvaćeno različitim pro-

Otvoreno pismo

Predsjedniku Skupštine AP Vojvodine,
Predsjedniku Vlade AP Vojvodine,
Savjetu nacionalnih zajednica Skupštine AP Vojvodine,
Pokrajinskom ombudsmanu,
Nezavisnom društvu novinara Vojvodine,
Međuvladinom mješovitom odboru za praćenje sprovođenja
Sporazuma o zaštiti manjina između Republike Srbije i Republike
Hrvatske,
Upravnom odboru RTV,

NADZOR ZA HRVATSKI PROGRAM NA RTV

Kao pokrajinski narodni zastupnik oštro prosvjedujujem zbog poništavanja legitimnosti volje hrvatske nacionalne manjine na regionalnom javnom servisu Radiotelevizije Vojvodine.

Naime, pravno je ignoriran već raspisan javni natječaj za odgovornog urednika televizijskoga programa na hrvatskome jeziku, a proces izbora urednika prebačen je u domenu »diskrecijskoga prava generalnog ravnatelja RTV Siniše Isakova«. Tako je za vršitelja dužnosti odgovornoga urednika postavljena osoba bez znanja i suglasnosti Hrvatskoga nacionalnog vijeća.

Ovime smo, zapravo, ponovno vraćeni na ruševine BRATSTVA I JEDINSTVA. I tada je Savez komunista po svom »diskrecijskom pravu« postavlja sebi lojalne predstavnike nacionalnih manjina, a stvarne probleme gurao pod tepih Kozaračkog kola. Kako je završilo tako započeto veselo kolo – tragično osjećamo na svojoj koži svi mi.

Javno postavljam pitanje: može li gospodin Siniša Isakov biti iznad pravnog sustava, a osobito iznad legitimiteta demokratski izabranih manjinskih institucija? Čemu je onda služio opći izborni proces za Nacionalne savjete, pa tako i Hrvatsko nacionalno vijeće u Srbiji? Podsjećam da se za izbor generalnog ravnatelja RTV po javnom natječaju tražilo mišljenje svih nacionalnih savjeta u Vojvodini, čime se ostvario najviši cilj – konsenzus u osjetljivoj oblasti manjinskih prava. Naknadni preustroj, na osnovi »diskrecijskog prava« uz ignoriranje zakonskih postavki javnog natječaja, suštinski predstavlja akt samovolje!

Kao pokrajinski narodni zastupnik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u koaliciji Zajedno za europsku Vojvodinu, očekujem da nadležna tijela reagiraju u skladu s ustavnim i zakonskim ovlastima. Nedopustivo je da hrvatska manjina ostane talac negativnih stereotipa o tzv. kolektivnoj krivnji i nepatriotskom raspoloženju i u javnim ustanovama! Neodrživo je da po takvom modelu Hrvati u Srbiji zaslužuju stalno nepovjerenje i nadzor umjesto pravno uređenoga demokratskog života! Takve stavove vezujemo za bivšeg ravnatelja TV Novi Sad Milorada Vučelića i Milijanu Baletić, nekadašnje prvo pero ove kuće. Tada nije bilo Nacionalnih savjeta. Jasno je da su njihovo diskrecijsko pravo i profesionalna autonomija u to vrijeme bili politički projekt Slobodana Miloševića. A čiji su danas?

U Novom Sadu, 20. veljače 2012.

Dragan Jurakić,
narodni zastupnik u Skupštini AP Vojvodine

gramima, 59 posto proračuna za kulturu ide za multietničke programe, a 68 medija izlazi ili objavljuje informacije na različitim jezicima. U Kovačici je održana i dvodnevna konferencija »Usmena tradicija nacionalnih manjina kao dio nematerijalnog naslijeđa Srbije«, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture. Cilj konferencije bio je upoznavanje predstavnika nacionalnih manjina u Srbiji s Konvencijom o očuvanju nematerijalnog kulturnog naslijeđa i pripreme za upis na Nacionalnu listu nematerijalnog kulturnog naslijeđa Republike Srbije. Hrvatsku nacionalnu zajednicu na konferenciji predstavljali su ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov i etnomuzikolog Edi Tajm. Međunarodni dan materinskog jezika, kojega je proglasio UNESCO, obilježava se od 2000. godine u cilju promoviranja jezične kulture i raznovrsnosti kao i višejezičnosti. Gotovo svakodnevno u svijetu izumre po jedan jezik, a lingvisti prognoziraju da će od oko 6.000 jezika, do kraja 21. stoljeća odumrijeti više od polovice.

D. B. P.

OMLADINA SUBOTIČKOG GO LSV-A

Čuvati identitet svih nacionalnih zajednica u Vojvodini

»Povodom Međunarodnog dana materinskoga jezika, 21. veljače, Omladina subotičkog Gradskog odbora LSV-a želi

skrenuti pozornost na značaj njegovanja ove bitne sastavnice identiteta svakog pojedinca i pojedinke. U Vojvodini, kao izrazito multietničkoj sredini, ovo pitanje jedno je od najznačajnijih jer se očuvanjem materinskoga jezika čuva i kulturni identitet svih nacionalnih zajednica koje Vojvodinu upravo zbog te raznolikosti čine autentičnom. Nažalost, moramo konstatirati da se zakonski zajamčeno pravo na uporabu materinskoga jezika i pisma – prije svega u javnoj sferi – često u praksi ne poštuje dosljedno ili se ne prakticira uopće, što tumačimo nepostojanjem senzibiliteta nadležnih tijela za ova pitanja. Država zato mora pružiti čvršću institucionalnu potporu kako bi ovo pravo zaživjelo u praksi, jer samo tako ono ima smisao i nadilazi deklarativnu brigu za očuvanje multikulturalnosti Vojvodine«, stoji u priopćenju Omladine Gradskog odbora LSV-a Subotica.

XI. Redovita izborna skupština DSHV-a

XI. redovita Izborna skupština Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini održat će se 26. veljače u 10 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

Sveta misa za uspješan rad DSHV-a održat će se u Franjevačkoj crkvi, dan ranije, 25. veljače u 17.30 sati.

Kulturno blago Hrvata u Bačkoj

*Ikavica najautentičnije svjedoči nečiju pripadnost hrvatskom narodu, tvrdi Katarina Čeliković **

Raduje me kada vidim kako djeca nemaju otklon prema ikavici, kaže Bernadica Ivanković

Dobro znamo da njegovanjem vrijednosti hrvatskoga književnog izričaja vojvođanski Hrvati čuvaju svoju narodnost, ali isto tako treba znati i da je njegovanje starijih hrvatskih govora, kao što su bunjevačka i šokačka ikavica, isto toliko važno, pogotovo u kontekstu kada pojedinci nastoje osporiti tvrdnju jezikoslovne struke da je ikavica hrvatski dijalekt. Radi se o jednom od pokušaja rashrvaćivanja ovdašnjih Hrvata, ali treba znati i da se znanstvene istine glede jezika ne mogu izbrisati gumicom ili pritiskom na tipku »delete« tipkovnice računala.

O ljepoti ikavice, njenoj afirmaciji, ali i o pokušajima iskrivljavanja znanstvenih istina o tipično hrvatskim mjesnim govorima u Bačkoj, razgovarali smo s *Katarinom Čeliković*, profesoricom komparativne književnosti, menadžericom kulturnih aktivnosti Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, i s *Bernadicom Ivanković*, profesoricom razredne nastave, predsjednicom Hrvatske čitaonice iz Subotice.

DOJMLJIV »SUSRET« S IKAVICOM

»U Subotici živim skoro tri-deset godina, nakon doseljenja iz okolice Varaždina početkom osamdesetih godina prošloga stoljeća. Ikavicu sam upamtila 'glasom i stasom' na jednoj Dužijanci devedesetih godina, kada je na gradskom trgu na pozornici stajao *Franjo Vujkov*, u bunjevačkoj nošnji, pozivajući sudionike povorke pred publiku glasom koji je plijenio, bunjevačkim govorom koji je zvučao, bez lažne patetike, kao glazba. Za mene je ikavica bila duhovno jezično otkriće. Ubrzo sam shvatila da ju nije

moguće često čuti. Bila sam ne malo iznenađena s obzirom da dolazim iz kraja u kojem je mjesni govor prisutan u svakodnevnoj komunikaciji, a standardni književni se koristi u službenoj komunikaciji. Ova činjenica definitivno je utjecala na moju želju za upoznavanjem bunjevačke, kasnije i šokačke ikavice i, naravno, na popularizaciju i svojevrsno 'posvješćivanje' našim Bunjevcima važnosti materinjeg govora. Uvijek kažem kako uživam slušati kad 'kogod divani', ali u mom se govoru odmah čuje da to nije autentično«, priča Katarina Čeliković o svom dojmljivom »susretu« s ikavicom i naglašava značaj ovoga dijalekta za bunjevačke Hrvate.

»Ikavica je po svom značaju najveće kulturno blago Hrvata u Bačkoj, po kojoj Hrvati – Bunjevci i Šokci opstaju, kao narod. Narod u jeziku živi – često ponavljamo poznatu 'krilaticu'. Djela 'starih' pisaca, posebice umotvorine narodnog genija kontinuirano već više stoljeća svjedoče o govoru kao konstanti zahvaljujući kojoj je hrvatski narod do danas ovdje prisutan. Suvremeni pisci – *Ive Prčić, Ivan Pančić, Vojislav Sekelj, Milovan Miković, Tomislav Žigmanov* i drugi – potvrđuju trajanje ikavice i, što nije zanemarivo, upozoravaju na njezinu ranjivost u doba jezične globalizacije.

PRIMJERI SUVREMENIH NAČINA OČUVANJA IKAVICE

Razgovarajući o Danima Balinta Vujkova predsjednica Organizacijskog odbora ove književne manifestacije Katarina Čeliković ističe i značaj programa za djecu u okviru Dana, kao dobar način za popularizaciju ikavice i s ponosom kaže da uče-

nici u hrvatskim odjelima znaju tko je *Balint Vujkov*.

»Iako je ova manifestacija višeslojna, njezin je temeljni cilj valorizacija zaostavštine najistaknutijeg sakupljača narodnih pripovijedaka među Hrvatima – Balinta Vujkova, u čijem je središtu jezik, afirmacija ikavice i popularizacija među suvremenim čitateljstvom, napose među djecom i mladima, te retrospektivno prikazivanje i tematiziranje suvremenoga književnog stvaralaštva Hrvata u Vojvodini. Po broju sudionika u programima ove manifestacije vidljivost bi mogla biti zadovoljavajuća, međutim, mediji izvan hrvatske zajednice premalo prate ovu našu svakako najveću i najvažniju književnu manifestaciju. O razlozima bi se moglo nadugo pričati. Smijem s ponosom reći kako djeca koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u Subotici i okolnim mjestima znaju tko je Balint Vujkov i imaju neku od knjiga s narodnim pripovijetkama u svojim domovima. Program za djecu u okviru Dana Balinta Vujkova je veoma dobro sredstvo za popularizaciju ikavice, jer se djeca svake godine trude pripremiti dramatizaciju neke od pripovijedaka. Oni govore i glume, često to u njima ostane zauvijek i nose lijepe uspomene s priprema u školama ili u vrtiću. U gimnaziji su već oni učenici koji su tijekom desetogodišnjeg održavanja spomenute manifestacije i sami sudjelovali u njoj. Današnja djeca vrlo različito prihvaćaju ikavicu. Jedan, istina manji broj djece, govori i misli na ikavici, jer im je mjesto odrastanja vezano uz generaciju djedova i baka, odnosno uz salaše. Drugi slučaj je prisutniji, ali i manje poželjan, djeca mogu naučiti pjesmu pisanu ikavicom i dobro ju u javnosti govoriti, ali nakon toga

govore jezikom sredine. To su za nas porazne činjenice, zbog kojih pokušavamo raznim aktivnostima djeci ponuditi programe u kojima kroz zabavu mogu učiti i s ponosom govoriti svoj materinji govor, primjerice etno kamp, smotra recitatora, književno prelo«.

Govoreći o suvremenim načinima čuvanja, njegovanja i afirmiranja ikavice, Katarina Čeliković napominje i važnost manifestacije Lira naiva.

»Prije deset godina petnaestak pučkih pjesnika okupilo se u Subotici na prvom susretu. Među njima je tek manji broj pisao i govorio bunjevačkom i šokačkom ikavicom, najčešće miješajući srpski književni jezik i ikavicu. Svake se godine njihov broj povećavao i dosegao prošle godine šezdesetak pjesnika! Oni znaju da svake godine na početku susreta podsjećamo na pravilo – pišemo i govorimo na svom materinjem govoru ili književnom jeziku! To je za njih bilo vrlo dramatično iskustvo, jer su ih u školi ismijavali, na poslu također. Pribjegli su srpskom jeziku koji ne izaziva otpor u okolini. Ipak, sudionici Lire naive su svjesni i ljepote ikavice i potrebe njezina očuvanja, a plodovi njihova rada su u zbirkama odabranih stihova. I ovo je primjer suvremenog načina očuvanja ikavice«.

U HRVATSKIM MEDIJIMA TREBA BITI PRILOGA I NA IKAVICI

Prema mišljenju Katarine Čeliković, u ovdašnjim medijima na hrvatskom jeziku treba objavljivati i priloge na hrvat-

skom dijalektu – ikavici. Tako u razgovoru navodi i njena iskustva glede ovog pitanja prilikom rada u mjesječniku Zvonik, gdje je dugogodišnja suradnica i lektorica.

»Iako većina naših ljudi ne govori svakodnevno ikavicom, vole ju čuti. U ulici u kojoj živim, u crkvi u kojoj se susrećem s ljudima, čuje se ikavica. Više puta sam vidjela kako djeca u vrtiću ponavljaju riječi odgovoriteljice, kako se 'lijepi' za njih. Zato smatram više nego potrebnim imati i sadržaje pisane ikavicom kako na radiju, napose u televizijskim sadržajima, tako i u tiskovinama. U katoličkom mjesječniku Zvoniku, pa i u kalendaru Subotička Danica, redovito su prisutni tekstovi vezani uz običaje pisani ikavicom. Znamo da ih čitatelji vole. Kada je u pitanju lektoriranje tih tekstova, oni pokazuju istinu koja nekima smeta, a to je šarenilo ikavice na leksičkoj i gramatičko-pravopisnoj razini, odnosno njezino bogatstvo i potvrda da je to mjesni, nestandardizirani govor Hrvata u Bačkoj – Bunjevaca i Šokaca.

Također, trebalo bi biti prirodno na tradicijskim priredbama, poput prela ili dužijance, veći dio programa voditi upravo na autentičnom, narodnom govoru, a službene govore na književnom hrvatskom jeziku. Vjerujem kako se od te prakse odstupilo iz posve neutemeljenih razloga, čiji su korijeni u negiranju ikavice kao dijela hrvatskoga jezika, te negiranju hrvatstva Bunjevaca i Šokaca. Nove političke okolnosti su drastično smanjile ikavicu u javnosti, jer su se jedni ikavice davno odrekli i prihvatili

jezik većinskog naroda, dok su drugi tako htjeli pojačati svoju pripadnost hrvatskom narodu. A na gubitku smo svi, jer upravo ikavica najautentičnije svjedoči nečiju pripadnost hrvatskom narodu«.

POLITIČKI INAT

Struka je rekla da je ikavica hrvatski dijalekt. Neki pojedinci, koji se zbog politikantskih razloga bave manipuliranjem, a ne znanstvenim činjenicama, pokušavaju to opovrgnuti. Katarina Čeliković kaže da se takvi pokušaji itekako negativno odražavaju na Hrvate u Bačkoj.

»Može li ikavica biti književni jezik? Odgovor može biti vrlo kratak i istinit, ali je u našoj sredini potrebno pisati čitave elaborate za objašnjenje nečega što je do prije dvadesetak godina bilo posve jasno. Ikavskim dijalektom govore gotovo isključivo Hrvati, iznimaka ima Bosni, a mjesni govori Šokaca i Bunjevaca u Bačkoj tipično su hrvatski. Ono što neki povjesničari žele sada kao 'novootkrice' imputirati 'osviještenim' Bunjevcima, poput jezika u pismima biskupa Ivana Antunovića ili Blaška Rajića su, nažalost, samo nesnažjenja u povijesnim vremenima u kojima je izgradnja nacionalne svijesti na ovim prostorima kasnila. Normirati jedan govor u XXI. stoljeću je tek politički inat, u čemu značajnu ulogu imaju oni koji se i ne osjećaju pripadnicima takozvanog 'bunjevačkog' jezika. A posljedice su poznate. Isti narod podijeljen na dva dijela, što olakšava i sve brže nestajanje Hrvata u Bačkoj, a time i u Vojvodini«, zaključuje Katarina Čeliković.

DJECA ZNAJU ZA BALINTA VUKOVA

Bernadica Ivanković kaže da je prvi govor koji je naučila i progovorila bila ikavica koja je njegovana u obitelji, ali da joj je u školi bilo branjeno govoriti ikavicom.

»Kako su i ostali u našem okruženju govorili isto, mislila sam da je normalno tako govoriti. Pri polasku u školu susrela sam

se s brojnim poteškoćama, jer mi je branjeno govoriti ikavicom i veoma često sam bila 'kažnjena' zbog toga. Vrlo brzo naučila sam kada i gdje smijem govoriti ikavicu, a kada to nije preporučljivo. Ikavica se danas, nažalost, sve rjeđe čuje u Subotici, dok se u okolnim mjestima još uvijek njeguje. Kada se susretnem sa svojim prijateljima rado govorim ikavicom i trudim se prenijeti taj osjećaj i na svoga sina. Raduje me da i mladi prihvaćaju ikavicu, ali na tome se mora kontinuirano raditi najprije svojim primjerom. Vidite, pisanje ikavicom suvremenih autora daje potvrdu njene vrijednosti te smatram da su ta djela od velikog značaja posebice za 'običan' živalj koji se tada može bolje i dublje postovjetiti s tim. Kada govorim ikavicu osjećam se prisnije, bliže s osobom s kojom komuniciram, jer je to govor kojim sam prvo progovorila. Ikavica je za mnoge intimniji govorni izričaj i treba ga svakako njegovati. Naravno, određena djela ne mogu se pisati ikavicom, nego književnim jezikom«.

U razgovoru o prijemčivim načinima učenja hrvatske jezične baštine, Bernadica Ivanković navodi brojne programe za djecu putem kojih uče o ikavici i naglašava da učenici u hrvatskim odjelima znaju o radu Balinta Vukova.

»Vjerujem da nema niti jednog djeteta u hrvatskim odjelima koje nije čulo za Balinta Vukova. U ovisnosti od uzrasta ta razina je različita, ali se kontinuirano dopunjuje znanje, te je ono, sigurna sam, trajno. Djelo Balinta Vukova je u određenom obliku svake godine i tema Kviza za poticanje čitanja 'Čitam i skitam' u subotičkoj Gradskoj knjižnici, a o njemu se govori i u školi. Svake godine na Danima Balinta Vukova tiska se jedna njegova knjiga koja se uvijek besplatno dijeli djeci – sudionicima programa i školskim knjižnicama, te je tako literatura o ovoj temi svima dostupna. Također, djeca pripremaju i predstave na tekstove Balinta Vukova, što je još jedan prijemčiv način da se uči o njegovu djelu, ali i bunjevačkom govoru i ikavici kojom

je pisao. Raduje me kada vidim kako djeca nemaju otklon prema ikavici. Možda zato što ikavicu uče kroz dramski izričaj, što je prihvatljiva forma. Najveća je kriza u tinejdžerskoj dobi kada imaju krizu identiteta i sami sebe pronalaze, ali se često 'vraćaju' ovom dijalektu kasnije na fakultetu ili kad se zaposle i postanu samostalnik«.

HRVATSKA ČITAONICA NJEGUJE I IKavicu

Na koncu razgovora, Bernadica Ivanković kaže da je jedna od zadaća Hrvatske čitaonice i njegovanje materinjeg standardnog hrvatskog jezika, ali i bunjevačkog i šokačkog govora.

»U radu s djecom zato veoma često rabimo ikavicu, najviše u radu 'Male scene' ili recitatorske sekcije. Kada govorimo o običajima, u Etno kampu s djecom stalno govorimo ikavicom, jer ne želimo da se ona izgubi, nego da živi i razvija se. Primjećujem da se djeca još dugo nakon kampa ili neke odigrane predstave na ikavici služe pojedinim rečenicama, izrazima iz predstave koji su ih se dojmili, te ponekad to postane i neki njihov 'šifriran' jezik s određenom simbolikom. Suradujući s udrugama uočila sam njihovu spremnost da se 'vrata' ikavici, kako šokačkoj, tako i bunjevačkoj, te da pri odabiru teksta koje će igrati njihove dramske skupine, biraju one na materinjem govoru. Dobri primjeri vidljivi su u Lemešu, Ljutovu, Sonti, Somboru i Subotici. Njegujući svoj materinji govor u radu, dramske skupine bude nadu da će naša ikavica preživjeti te neće nestati skupa s našim starima, koji su glavni nositelji tog govora. Stoga, mislim da je jako bitno da se na manifestacijama kao što su dužijance, prela i, određeni segmenti programa govore na ikavici, dakle na govoru ljudi koji su taj običaj iznjedrili, a službeni dio i različiti govori neka budu na standardnom hrvatskom jeziku. Ikavica je naš materinji govor i ne trebamo se toga bojati i sramiti, nego je koristiti kad god je to moguće i prikladno«.

Zvonko Sarić

RAZLIČITE POSLJEDICE HLADNOĆE NA POLJOPRIVREDU U ZIMSKIM UVJETIMA

Razmjerno loše u odnosu na relativno dobro

Posljednjih tjedana svjedoci smo ponavljanja jedne zanimljive pojave – odgonetanja odgovora na pitanje: »kako to da zimi zima nanosi štetu?« U pokušaju što bržeg i preciznijeg odgovora meteorolozi listaju stare kalendare i prisjećaju se da je u odnosu na posljednji snijeg više pahuljica po četvornom metru izmjereno 1962., a šest godina prije toga prosječna temperatura u Subotici tijekom veljače iznosila je minus 9 stupnjeva Celzijevih. Ovakva slika tro-tjedne studeni savršeno se uklapa u teoriju o globalnom zatopljenju u kojoj se polako briše pojam kontinentalne klime, jer proljeća i jeseni svoje dane ustupaju ili ekstremno niskim ili isto tako visokim temperaturama. Uostalom, na toplotne ekstreme već odavno se polako privikavamo, s obzirom na to da su posljednjih osam od deset godina bile izrazito ili pretežno sušne. Odgovor na početno pitanje mogao bi se, i mimo uključivanja znanosti u to, potražiti i u onoj biblijskoj o umjernosti u svemu, pri čemu se posljednja izmjerena visina snijega od blizu 40 centimetara po četvornom metru i temperature ponekad i ispod minus 20 stupnjeva Celzijevih izgleda ne uklapaju u postulat Svetog pisma. Ukoliko se, pak, ovoj sakralnoj doda i ona svjetovna po kojoj je sve relativno i sam pojam Vječne istine pretvara se u svoju suprotnost: razmjernost.

RADUJE SE VLAT I CVIJET

Kao prvi dokaz za ovu teoriju uzmimo, primjerice, ratare. Dr. Miroslav Malešević s novosadskog Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo na prošlotjednom predavanju za poljoprivrednike rekao je kako je debljina snježnog pokrivača od 40 centimetara

I dok se snijeg preko glave polako pretače u vodu do grla, ratari i voćari

*kažu da nije dosta * Najveće štete, prije svega zbog niskih temperatura,*

pretrpjeli povrtlari, vinogradari i nadasve pčelari

ekvivalent između 50 i 60 litara kiše po četvornom metru, što ni u kom slučaju nije dosta niti za jesenas zasijane ozime kulture niti će biti dovoljno za proljetni kukuruz ili uljarice. Naime, uslijed dugotrajne suše prošlog ljeta i jeseni, deficit vlage u zemljištu odgovara količini od 160 litara kiše, te će otapanjem snijega, tvrdi Malešević, voda zadovoljiti žeđ tek površinskog sloja tla dok će dublji, napose onaj između 90 i 120 centimetara, i dalje ostati žedni. Snijega, kiše i općenito vodenih oborina, dakle, za ratare u ovakvim vremenskim prilikama nikad dosta. Malešević dodaje da ni izrazito niske temperature neće na (pravodobno zasijanu) pšenicu ostaviti negativne posljedice, jer je snijeg ipak neutralizirao štetu koju je trodnevna golomrazica mogla ostaviti. Kada je riječ o donekle nježnijem ječmu, kažu stručnjaci, svaka prognoza je nezahvalna.

Snijegu se, zbog faktora suše, obradovalo i voće. Po riječima stručnjaka za intenzivnu proizvodnju voća Hrvoja Milunovića suvremeni voćnjaci, kojih u subotičkom ataru ima dosta, imaju plitak korijenov

sustav i snježni pokrivač im je poslužio kao izuzetno dobar izolator od izrazito niskih temperatura, ali i kao odličan spremnik vode za kasniju vegetaciju na kronično žednim terenima. Kada je riječ o posljedicama golomrazice, Milunović ističe kako se iskreno nada da izmrzavanja rodni pupoljaka, napose u starijim zasadima, neće biti. Ali, kao i kod ječma, sugovornik kaže kako je rano za davanje takvih prognoza. Ono što Milunović sa sigurnošću preporučuje voćarima jest rezidba, kako bi se granje pokupilo ili istarupiralo i kako bi se polovicom ožujka moglo pristupiti prvom prskanju. Drugi njegov savjet, upravo zbog nedavnih niskih temperatura, je da se na proljeće obavi analiza rodni pupoljaka. Ono čega se, kaže Milunović, i na temelju dugoročnih prognoza a još i više iskustva, treba plašiti jesu svi-banjski mrazevi, koji mogu nanijeti veću štetu nego što to izgleda zimi.

TUGUJE PLASTIKA I BAČVA

Drugi dio teorije relativiteta na

temelju iste pojave započnimo povrtlarima. Szilveszter Varga iz Bačkih Vinograda jedan je od brojnih povrtlara kojima je snijeg učinio štetu na plastenicima. Kako kaže, zbog debljine snježnog pokrivača na nekim, osobito starijim, plastenicima su popucale konstrukcije uz istodobno kidanje folija, što je dovelo do toga da mu salata, rotkve i rasadi dijelom ostanu i bez ono malo zaštite od (ne)prilika na golom polju. Varga, koji pod plastenicima ima površinu od oko 4.000 četvornih metara, kaže kako na temelju prvih procjena šteta zbog snijega na opremi iznosi između 1500 i 2000 eura. Onaj drugi, »rodni« dio štete je već sada također evidentan. Ali, kako navodi, taj će se kompenzirati po starim načelima ekonomije: manji rod i veća ulaganja zbog štete rezultirat će skupljom robom koju će na kraju, ako to želi, platiti potrošač. Njegov kolega s Kelebije István Töcsér odlučio se za samokritičnu varijantu objašnjenja uzroka štete. Uz konstataciju kako je i njegov špinat iz plastenika ugledao nebo kad mu vrijeme nije, Töcsér kaže kako je glavni razlog tome dotrajala

oprema, postavljena još koncem osamdesetih godina prošlog stoljeća. O šteti, kaže, ne vrijedi ni raspravljati pošto ove veljače »nije bio dovoljno golupčar«. Objašnjavajući to, Töcsér kaže kako povrtlari u zimsko vrijeme obično trče van i krive vratove gledajući nosi li nebo snježne oblake. Što u šali, što u zbilji, kaže kako je ovih dana vjerojatno zadrijemao kod tople peći. Dodatni problem kod Töcséra jest što u plasteniku nema grijanje, pa ga to u zimsko vrijeme ograničava na uzgoj špinata koji dobro podnosi niske temperature. Međutim, njegovu praksu slijede i mnogi drugi ovdašnji povrtlari, jer se uz troškove grijanja teško može izvući isplativa ekonomska računica u proizvodnji povrća. Drugi problem kod oba sugovornika je to što im plastenici nisu osigurani, pa će jedini način nadoknade štete biti onaj već opisan u slučaju Varge.

Ovogodišnji dobitnik nagrade za najbolju »kevedinku« iz Reda viteзова vina »Arena Zablatkiensis« *Ferenc Sinka* s Palića kaže kako vremenske prilike u posljednja tri tjedna nisu donijela ničega dobrog vinogradarima. Sinka se najviše žali na mraz koji je, kako kaže, još prije dva tjedna učinio da ima oko 40 posto manje

okaca. Sada je to, tvrdi Sinka, u mnogo većem postotku, što će pridonijeti tome da optimistične najave o ovogodišnjem rodu tijekom obredne rezidbe za Svetog Vinka velikim dijelom padnu u vodu. Ipak, ako je za utjehu, Sinka kaže da je prošla godina bila dobra, te će godišnji rod između 5.000 i 7.000 litara vina »kevedinke«, »bianke«, »chardonnaya«, »rajnskog rizlinga«, »frankovke«, »cabernet«, »merlota« i »turana« s ukupno 28 motika vinograda kako-tako pokriti neplaniranu štetu. Jedini savjet koji daje vinogradarima za predstojeće razdoblje jest da kod rezidbe ostave malo duže lastare (na 20 i više okaca) kako bi se, »ako krenu«, kasnije mogli skratiti.

A PČELE NE ZUJE

Najveće štete, prije svega zbog niskih temperatura, ova je zima ostavila pčelarima. Jer, ma koliko kod nas bila zapostavljena, ova je grana poljoprivrede ugroženija u svom ekološkom nego li ekonomskom smislu. Član Izvršnog odbora Udruge pčelara »Pčela« *József Agárdi* s Palića kaže kako nastalu štetu treba promatrati iz ugla ljetne i jesenske suše koje su dovele do toga da je u prirodi ostalo malo cvjetnog praha i u vrije-

me zanimljavanja pčele ga nisu imale niti dovoljno, niti je on bio dobre kakvoće. To je, kaže Agárdi, već tada dovelo do smanjenja njihove prirodne obrambene moći i zbog varoe (krpelja) djelomičnog napuštanja košnica tijekom prosinca i siječnja. S druge strane, blaga zima u siječnju dovela je do toga da je matičica već tada počela s polaganjem jaja i pojave prvih legla. Pčele u takvim slučajevima griju leglo, a nakon naglog zahlađenja koncem siječnja imale su dva izbora: ili ostati i grijati leglo dokle se god za to ima energije ili se povući bliže izvoru topline. I u jednom i u drugom slučaju gubici su evidentni: u prvom stradaju pčele, u drugom legla. Agárdi kaže kako je sklo-

niji povjerovati da su se pčele u većini »odlučile« za prvu varijantu, jer im je produžetak vrste važniji od vlastita života. Kako se god okrene, Agárdi predviđa kako će nakon ove zime biti veliki broj izgubljenih društava. Primjerice, tvrdi sugovornik, zimi je uobičajeno da »nestane« između 5 i 10 posto društava, dok za ovu godinu taj postotak može biti i do 30 posto! »Utješnu« stranu ove prognoze čine njegove riječi da je takva tendencija zabilježena i u okolnim zemljama, a priča o prevelikim oborinama u ovom će slučaju, već nakon njegova otapanja, biti svrstana u kategoriju lanskog snijega. Drugim riječima, uzroci nestanka pčelinjih društava mnogo su dublji i velikim dijelom nemaju neposredne veze s klimatskim promjenama. Agárdi kao glavni razlog stradanja pčela navodi ljudski faktor, odnosno preveliko korištenje kemikalija (herbicida, pesticida itd.) u poljoprivrednoj proizvodnji. A nestankom pčela s planeta, o čemu se kao potencijalnoj opasnosti i u svijetu sve više govori, priroda će izgubiti jednog od najkorisnijih oprašivača. U takvom scenariju računice o ekonomskim gubicima padaju na neke niže grane. Uostalom, koga to više zanima neka se opet posluži Einsteinom. Ne u dijelu koji se odnosi na teoriju relativiteta, nego u njegovoj izjavi što će biti sa Zemljom i kada će se to dogoditi ukoliko ne bude više bilo pčela.

Z. R.

24. veljače 2012.

ANDREA ZLATAR VIOLIĆ, MINISTRICA KULTURE REPUBLIKE HRVATSKE

Reformatorski potencijali kulture

Razgovarao: Vladan Čutura

*Sve intenzivnija suradnja kulturnih djelatnika, kao i kulturnih institucija iz Hrvatske i Srbije * Ovdašnja šira javnost nije dovoljno upoznata s kulturom Hrvata izvan Hrvatske, premda se o njihovoj tradicijskoj baštini zna više * Poticati ćemo razmjenu na području suvremene umjetnosti*

Nova ministrica kulture Republike Hrvatske je *Andrea Zlatar Violić*, sveučilišna profesorica s Odsjeka za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu, spisateljica, urednica i društvena aktivistica. U sastavu Kukuriku koalicije dolazi iz redova Hrvatske narodne stranke kao potpredsjednica zagrebačkoga HNS-a. Njezin dolazak na mjesto ministrice kulture pratila je velika potpora javnosti, što znači da su i očekivanja od nje velika. U intervjuu za naš tjednik, od nedavno imenovane ministrice pokušali smo doznati kako vidi stanje suvremene hrvatske kulture, u kontekstu gospodarske krize i skorog pristupa Hrvatske Europskoj Uniji, suradnju srpskih i hrvatskih kul-

turnih djelatnika, ali i strategiju potpore hrvatskoj kulturi izvan granica Republike Hrvatske.

HR: Koja je, prema Vašem mišljenju, osnovna uloga kulture u aktualnom trenutku u kojem se Hrvatska trenutačno nalazi, s jedne strane skori pristup Europskoj Uniji, a s druge teška gospodarska situacija u zemlji?

Uloga kulture je iznimno velika; ona može pomoći gospodarski razvoj zemlje, ne samo svojom proizvodnjom, nego i utjecajem na druga područja. Suprotno uvriježenome mišljenju, kultura nije samo trošak, niti samo ukras. Dapače, osim što udovoljava svim kriterijima zarade u najužem gospodarskom smislu i formira estetske kriterije, kultura ima i reformatorski

potencijal iniciranja stvaranja novih vrijednosti. Nastojat će razviti bolje uvjete za kulturu i bolju kulturu, onu koja prožima naše živote, koja nas mijenja i unapređuje i kao osobe i kao društvo, koja gradi simbolički i društveni kapital kojim se mijenjaju mentalne i socijalne strukture društva.

Kada govorimo o pristupanju Europskoj Uniji, kultura iz Hrvatske tamo već egzistira, na različitim razinama, ali ponajviše zahvaljujući istaknutim pojedincima. Kultura se prepoznaje i po kvaliteti i po suvremenosti, a danas su europska, ali i svjetska scena orijentirane, prije svega, na razmjenu suvremenih umjetnika.

HR: Svjedoci smo općeg stanja pesimizma u društvu.

Postoji li i tzv. kulturni pesimizam, odnosno pesimizam u kulturi?

Takozvani »kulturni pesimizam« koji je prisutan doživljavam prvenstveno kao kritičko neprihvatanje neizvjesne stvarnosti u kojoj živimo, uzrokovane najviše globalnom gospodarskom situacijom koja je dovela do pezimizma u društvu. Osim što najviše nade polažem u ustrajnost i strpljenje, smatram da je ključno za kulturu da bude više prisutna u društvu i prepoznata kao nositeljica pozitivnih i kreativnih društvenih stremjenja.

HR: Koja područja kulturne industrije u Hrvatskoj držite solidnim, a za koja smatrate da im se treba više nego dosad posvetiti?

Smatram da hrvatska kulturna industrija ima nekoliko velikih problema, primjerice filmsku industriju koja je u izuzetno lošem stanju, a koja bi se mogla oživjeti putem koprodukcija koje bi angažirale hrvatske ekipe. Također i izdavaštvo kojem nedostaju knjižare jer ne mogu izdržati tržišnu utakmicu. No, treba mijeniti i način financiranja cjelokupne kulture. Često se događa da institucije koje dobiju najviše novaca i od kojih se očekuje najviša razina estetske izvrsnosti ispadnu lošije od izvaninstitucionalnih drugih.

HR: Kako vidite trenutačnu suradnju kulturnih djelatnika u regiji, konkretno onih iz Hrvatske i Srbije, i mislite li da tu ima prostora za boljom suradnjom?

S obzirom da ne postoji međunarodni Program kulturne suradnje, organizatori međunarodnih skupova, festivala i drugih manifestacija kako u Republici Hrvatskoj tako i u Republici Srbiji izravno upućuju pozive za sudjelovanje umjetnicima i stručnjacima u Hrvatskoj, odnosno Srbiji.

No svakako možemo primijetiti trend sve intenzivnije suradnje kulturnih djelatnika, kao i kulturnih institucija između Hrvatske i Srbije o

čemu svjedoče i potpore koju je Ministarstvo kulture dalo u 2011. godini za 26 programa u iznosu od 289.300 kuna. Postoji, također, intenzivna suradnja u području kulture u Savjetu ministara kulture Jugoistočne Europe, Republika Srbija, kao i Republika Hrvatska sudjeluju u Regionalnom programu Vijeća Europe o kulturnoj i prirodnoj baštini u Jugoistočnoj Europi (RPSEE). Potom, Regionalni program kao zajednička inicijativa Vijeća Europe, Europske komisije i devet zemalja jugoistočne Europe započeo je 2003. godine (IRPP/SAAH – integrirani pristup obnovi baštine s naglaskom na graditeljsku i arheološku baštinu). Program se pokazao kao vrlo uspješan mehanizam promicanja i zaštite kulturne baštine te je generirao niz projekata i aktivnosti.

Republika Srbija kao i Hrvatska surađuju u okviru međunarodne zaklade Forumu slavenskih kultura, osnovane 2002. u Ljubljani. Zajednički cilj zemalja članica je očuvanje kulturnih vrijednosti i tradicija slavenskih zemalja, bolja razmjena informacija i znanja te njihovo izravno širenje u javnosti, osobito u području jezika, kulture, obrazovanja i komunikacija, provođenje zajedničkih programa, promicanje međusobne suradnje, te suradnje s trećim zemljama.

Sve nam to jasno pokazuje da interesa za suradnjom ima mnogo, ali i da se sve češće realiziraju. Svakako ćemo i nadalje poticati i podržavati međusobnu suradnju.

HR: Kakav je Vaš uvid u kulturne djelatnosti vojvodanskih Hrvata, njihovih institucija i udruga s tog područja?

Predstavnik Ministarstva kulture sudjeluje na redovnim sjednicama hrvatsko-srpskog međuvladinog Mješovitog odbora za manjine, pa je tako na sjednici održanoj u rujnu 2011. godine u Beogradu i Šidu predloženo srpskoj strani osiguravanje odgovarajućeg prostora za djelovanje ustanova hrvatske manjine, prvenstveno NIU

»Hrvatska riječ« i Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata. Također dobivamo niz informacija od Ministarstva vanjskih i europskih poslova i Generalnog konzulata u Subotici koji imaju u svojoj nadležnosti brigu o hrvatskoj manjini u inozemstvu, odnosno u Srbiji.

HR: Koliko su Vam poznate »kulturne politike« zemalja u regiji prema svojim nacional-

U sklopu međunarodne kulturne suradnje Ministarstvo kulture podupire sve aktivnosti koje pridonose unapređivanju kulturne suradnje sa zemljama matične nacije, čime se neizravno, ali kontinuirano poboljšava i kulturna autonomija pripadnika nacionalnih manjina u RH u skladu s utvrđenom Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina.

Andrea Zlatar Viočić je rođena u Zagrebu, 13. travnja 1961. godine, gdje je završila osnovnu i srednju školu. 1980. upisala je, a 1984. diplomirala studij komparativne književnosti i filozofije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 1986. radi na Odsjeku za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu, na katedri za Opću povijest svjetske književnosti. Usporedo sa znanstveno-nastavnom djelatnošću bavi se publicistikom, izdavačkom i uredničkom djelatnošću, najprije u »Studentskom listu« i na Omladinskom radiju (ondašnji Radio 101) kao urednica kulture, a zatim kao urednica u časopisima »Gordogan«, »Vijenac« i »Zarez«. Od 2001. do 2005. godine bila je članica Gradskoga poglavarstva Grada Zagreba, zadužena za područje kulture, kao nezavisan stručnjak u kvoti HNS-a. Dosad je objavila više knjiga iz područja povijesti i teorije književnosti, eseja i knjigu poezije, te nekoliko desetaka znanstvenih i stručnih radova u Hrvatskoj i inozemstvu.

Članica je Hrvatskog društva pisaca i PEN kluba. Nositeljica je viteškog odlikovanja francuske vlade u području književnosti i umjetnosti.

nim zajednicama u dijaspori, npr. materijalna i logistička potpora Srbije srpskoj zajednici u Hrvatskoj i planirate li slične strategije prema subjektima hrvatske kulture izvan Republike Hrvatske?

Međusobna informiranost, kao i dogovori odvijaju se u sklopu hrvatsko-srpskog međuvladinog Mješovitog odbora za manjine. U okviru redovite djelatnosti odgovarajućih državnih institucija, podržavaju se projekti u području zaštite i očuvanja povijesnih mjesta i materijalne i nematerijalne kulturne baštine manjina i povijesnih mjesta hrvatske manjine u Republici Srbiji, odnosno srpske manjine u Republici Hrvatskoj, te se sustavno nastavlja s radom na popisu i obnovi pokretne i nepokretne kulturne baštine hrvatske manjine u Republici Srbiji, odnosno srpske manjine u Republici Hrvatskoj.

Odredbe o zaštiti kulturne autonomije ugrađuju se u bilateralne ugovore i programe kulturne suradnje čime se potiče i daje financijska potpora razvoju kulture nacionalnih manjina.

HR: Smatrate li, u ovom kontekstu, hrvatsku kulturu izvan Hrvatske slabo vidljivom u polju hrvatske kulture? Postoje li načini da i taj segment hrvatske kulturne baštine i suvremenog stvaralaštva postane vidljiviji u prostoru matične kulture?

Mogla bih se složiti s vama da šira javnost nije dovoljno upoznata s kulturom Hrvata izvan Hrvatske, premda se o tradicijskoj baštini zna više. S obzirom na intenzivan interes za suvremenu umjetnost u cijeloj Europi, kao i naše strategijske odrednice, svakako ćemo poticati razmjenu na području suvremene umjetnosti.

OTVORENA IZLOŽBA »STVARNOST I ŽUDNJA« U GALERIJ KLOVIĆEVI DVORI U ZAGREBU

Remek djela Zbirke Perčić

Nakon dva desetljeća Zbirka je pred upisom u Registar zaštićenih kulturnih dobara RH

i postavljanjem unutar toga konteksta otvorene su i mogućnosti njezinog relevantnog

istraživanja i revaloriziranja, što je i bila želja vlasnika, kolekcionara dr. Vinka Perčića

Vinko Perčić

Prošlog je utorka u Zagrebu, u Galeriji Klovievi dvori, otvorena izložba »Stvarnost i žudnja« na kojoj su izložena remek-djela Zbirke Perčić. Riječ je o izložbi likovnih djela europskih umjetnika iz Spomen-zbirke dr. Vinka Perčića, koja je 1989. godine donirana Gradu Zagrebu, a trajno je smještena u Galeriji Klovievi dvori. Nakon dva desetljeća Zbirka je pred upisom u Registar zaštićenih kulturnih dobara RH i postavljanjem unutar toga konteksta otvorene su i mogućnosti njezinog relevantnog istraživanja i revaloriziranja, što je i bila želja vlasnika, kolekcionara dr. Vinka Perčića.

Na otvorenju izložbe ravnateljica Galerije Klovievi dvori Vesna Kusin pozdravila je sve prisutne podsjetivši da su okolnosti u kojima je prikupljena Zbirka nedovoljno argumentirane i dokumentirane od strane samog kolekcionara, odnosno da u tom smislu ne postoji nikakva relevantna dokumentacija, pisano svjedočanstvo o putevima i načinima na koji je ugledni subotički gastroenterolog dr. Vinko Perčić prikupio sva ta djela, te da ova izložba nastoji naznačiti smjernice pristupa

istraživanju, atribuciji i klasifikaciji tog specifičnog segmenta zbirke.

BRIGA I SPOMEN NA DR. VINKA PERČIĆA

»Iz perspektive današnjega trenutka pogled na ovu problematiku otkriva se u novim mogućnostima sagledavanja putem globalne dostupnosti mrežnih podataka ostvarenih digitalizacijom muzejskih, galerijskih i sličnih umjetničkih zbirki i fundusa općenito. Takvo je istraživanje osnovno i početno polazište u procesu stručne analize i pokušaja kvalifikacije, odnosno kontekstualizacije određenih umjetničkih djela«, rekla je ravnateljica Kusin, dok je autorica izložbe Ana Medić dodala da se komparativnim istraživanjem opusa autora zastupljenih u segmentu europskoga slikarstva unutar Perčićeve zbirke i ana-

lizom digitalnih baza podataka iz kruga svjetskih i europskih muzeja i galerija, suočavamo s postojanjem identičnih vizualnih prikaza, s potpisima istih autora, i u sklopu Zbirke Perčić i u fundusima muzeja – u ovom

slučaju unutar respektabilnih europskih muzejskih zbirki.

»Zahvaljujem svim suradnicima na projektu, posebno Uredu za kulturu Grada Zagreba i gospodinu Veljku Mihaliću na svesrdnoj potpori i

Ekskluzivizam organizatora

Hrvatske institucije u Srbiji, kao i Zavičajna galerija dr. Vinka Perčića iz Subotice, nisu dobili službeni poziv na otvorenje izložbe »Stvarnost i žudnja« u Zagrebu. Ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov smatra ponižavajućim ekskluzivizam organizatora izložbe spram Hrvata u Vojvodini koji rade u području kulture i, što je još značajnije, baštine dio Perčićeva naslijeđa. »Tu nisu toliko važni uzroci ili razlozi naše previđenosti, koliko sama činjenica da je naša isključenost gotovo pravilo u djelovanju kulturnih institucija iz Hrvatske, na što smo se već i navikli. Jer, nažalost, izuzme li se Hrvatska matica iseljenika, kada je riječ o komunikaciji i suradnji s ovdašnjim hrvatskim institucijama kulture mi za Hrvatsku skoro da ne postojimo. Tim prije je sve oko Perčićeve izložbe u Zagrebu poražavajuće jer smo skupa sa Zavičajnom galerijom 'Dr. Vinko Perčić' prošle godine inicirali, kontaktirajući u nekoliko navrata Galeriju Klovievi dvori, izložbu njegovih radova darovanih Zagrebu u Subotici, no bezuspješno«, ističe Žigmanov.

Zvonimir Cvijin, Veljko Mihalić, Vesna Kusin i Ana Medić na otvorenju izložbe

Izložba »Stvarnost i žudnja« otvorena je u Galeriji Klovićevih dvora u Zagrebu

naporima da se briga i spomen na dr. Vinka Perčića održi kao trajno podsjećanje na plemenitost geste i plemenitost naravi čovjeka kojem je, uz liječničku profesiju, ljepota i žudnja za ljepotom predstavljala i egzistencijalni smisao koji je želio podijeliti s drugima«, rekla je Ana Medić.

načelnikom internog odjela bolnice. Usavršavao se u Londonu i Washingtonu u gastroenterologiji i endoskopiji. »Nama Subotičanima poznat je kao višegodišnji liječnik Gradske bolnice u Subotici, gdje je od 1947. do 1955., te od 1959. bio pročelnikom internog odjela, afirmiravši se kao znanstve-

ZBIRKA PRIKUPLJANA ŠEST DESETLJEĆA

Izložbu je otvorio mr. sc. Veljko Mihalić iz Ureda za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba, koji je tom prigodom podsjetio kako je zbirka umjet-

nadahnjivala je njegovo kolekcionarsko opredjeljenje učinivši ga, usporedo s njegovom liječničkom karijerom, najvažnijom sporednom preokupacijom u životu.

»Zbirku čine umjetnička djela koja su sistematizirana prema teritorijalnoj i nacionalnoj pripadnosti zastupljenih umjetnika, što znači da su se unutar zbirke oformile četiri tematski specifične podskupine umjetničkih radova: prva se odnosi na radove umjetnika s prostora bivše Jugoslavije, zatim umjetnine mađarskog slikarstva, portreti kolekcionara dr. Vinka Perčića i posljednja skupina radova europskih umjetnika u rasponu od sredine 16. do 20. stoljeća«, rekao je Mihalić i citirao tekst Darovnog ugovora kojeg je napisao povodom donacije Gradu Zagrebu i koje govore o Perčićevoj jednostavnosti, toplini srca, ljubavi prema gradu Zagrebu, gradu Subotici i

Darovni ugovor

»Ovu Spomen zbirku darujem s velikom ljubavlju Gradu Zagrebu, hrvatskoj metropoli u kojoj se od davnina, kao i danas, njeguje kult likovnog stvaralaštva, i njegovom pučanstvu u znak poštovanja. Ovom Spomen zbirkom želim očuvati sjećanje na grad Suboticu gdje sam rođen i gdje sam proveo svoju mladost, kao i najaktivnije zrele godine mog života, sjećanje na sve stanovnike tog grada, od kojih sam mnoge, u vremenu od pola stoljeća, u bolesti liječio. Naročito želim sačuvati sjećanje na subotičke Hrvate-Bunjevce, braću i sestre po krvi. Ovu Spomen zbirku posvećujem kao uspomenu na rano preminulog oca Nestu, majku Katicu, sestre Viktoriju, Gizelu, Maricu, Agicu, Jelku, u znak moje neizmjerne velike zahvalnosti za uzoran odgoj i korisne smjernice na mom životnom putu.«

Predsjednik Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata *Zvonimir Cvijin* predstavio je Zagrepčanima dr. Vinka Perčića, koji je rođen na salašu u Hrvatskom Majuru 20. veljače 1911., školovao se u Subotici, studirao u Grazu i Parizu, a 1937. doktorirao medicinske znanosti. Godinu dana kasnije započeo je rad u subotičkoj bolnici, na odjelu za interne bolesti, a 1947. je imenovan

nik i istraživač, te unapređujući područje gastroenterologije pokretanjem međunarodnog stručnog skupa 'Internistički dani', koji je postao tradicionalni, čime je Suboticu učinio poznatom u međunarodnim medicinskim krugovima. Umirovljen je početkom osamdesetih, a preminuo u Subotici 24. studenoga 1989.«, zaključio je Cvijin.

Osobiti doprinos dala je Nevenka Fabijan-Vidaković, dobru duhu i skrbniku nad ovom zbirkom koja je i osobno poznavala dr. Vinka Perčića

nina koju je dr. Vinko Perčić darovao 1989. godine Zagrebu, neposredno uoči svoje smrti, prikupljena gotovo šest desetljeća. Naime, tijekom studija dr. Perčić je proveo godinu dana na Ecole de médecine u Parizu, gdje se upoznao sa svjetskom umjetničkom baštinom, obilazeći muzeje i galerije, što je vjerojatno presudno utjecalo na njegov kasniji strastveni odnos prema svijetu umjetničkih predmeta. Zanesenost tim svijetom

subotičkim Hrvatima i nadasve prema svojoj obitelji.

Mihalić je na kraju zahvalio svima koji su pomogli u realizaciji izložbe, a posebno *Nevenki Fabijan-Vidaković*, dobrom duhu i skrbnici nad ovom zbirkom, koja je i osobno poznavala dr. Perčića i dala svoj osobiti doprinos ovome događaju.

Izložba »Stvarnost i žudnja« Zbirke Perčić bit će otvorena do 26. veljače ove godine.

Zlatko Žužić

Kuća Danijela Mikovića – Somborski Put 43

Piše: dr. Viktorija Aladžić

Premda se danas znamo s prezirom odnositi prema arhitekturi XIX. stoljeća, a i samo se XIX. stoljeće, gdje kada, s prijezirom odnosilo prema seoskoj arhitekturi suvremenika, nemoguće je ne zamijetiti činjenicu da su kuće građene krajem XVIII. i početkom XIX. stoljeća u Subotici često trajale desetljećima, nerijetko i cijelo stoljeće. I mada skromne, bez dekoracije, s najosnovnijim životnim prostorom za obitelj, uz prikladno održavanje bile su trajne, a njihovi trščani krovovi, koliko god izgledali krhki, također uz prilagođeno održavanje imali su vijek trajanja četrdesetak godina. U suvremenim znanstvenim istraživanjima, a također i u pokušajima arhitekata da pronađu odgovore na pitanja o tomu kako osigurati energetske efikasnu arhitekturu, sve više studija i projekata bavi se najstarijim materijalom za izgradnju kuća – zemljom.

NABIJANICA

Povijest ove parcele, na kojoj se danas nalazi kuća na Somborskom putu 43, također svjedoči o izdržljivosti seoskih kuća *nabijanica* i njihovoj dugovječnosti koja je često pokrivala smjenu nekoliko generacija. Vlasnik parcele 1838. godine¹ bio je *Mate Francišković*. Na parceli se tada nalazila seoska kuća od nabijene zemlje, koja se, sudeći po veličini, sastojala od dviju soba i kuhinjom između, dakle bila je tipična seoska trodijelna kuća panonske nizine, koja je svojim zabatom bila orijentirana prema Somborskom putu.

Sljedeći poznati vlasnik parcele i kuće bio je *Danijel Miković* koji je 1895. godine predao molbu da na kući izvr-

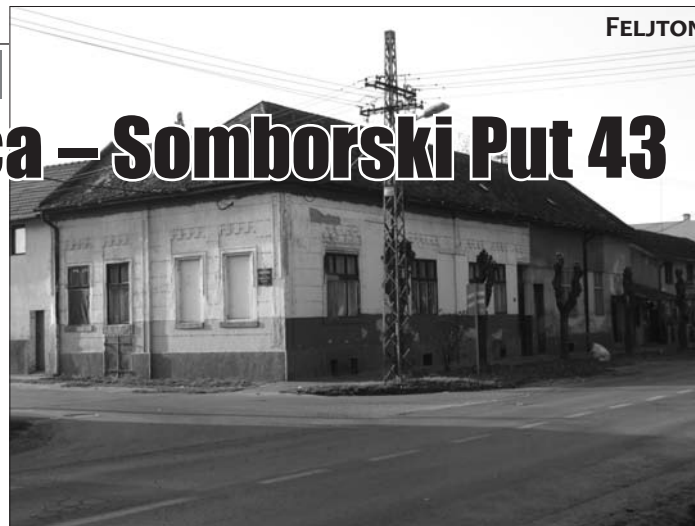
¹ HAS, F:272, Katastarski premjer iz 1838. godine.

ši popravke². Posve razumljivo, budući da je kuća tada imala više od 60 godina. Tri godine kasnije Danijel je predao molbu da na kući zamijeni vrata³, a potom je dva puta podnio molbu da na kući zamijeni prozor, 1899. godine⁴ i 1907. godine⁵. Konačno, travnja 1914. godine, samo tri mjeseca uoči izbijanja I. svjetskog rata, *Danijel Miković* predaje molbu za dogradnju svoje seoske kuće. Ta dogradnja uvelike je nadilazila postojeću seosku kuću. Naime, dograđeni dio kuće bio je za to vrijeme suvremena građanska kuća koja je svojom duljom stranom i reprezentativnim pročeljem orijentirana prema današnjoj Somborskoj ulici. Projekt kuće uradio je zidarski majstor *Kalman Vidaković*⁶.

DANAS PRILIČNO DEVASTIRANA

Kuća je danas u prilično lošem i zapuštenom stanju, no u projektu je prikazan objekt s fasadom u stilu geometrijske secesije. Ono što je posebno zanimljivo jest izgled drvenarije. U projektu su predviđeni zanimljivi dekorativni prozori, jednostavna dekorativna kapija i dva izloga lokala, iznad čijih portala je predviđena raskošna dekorativna rešetka s *floralnim* motivima od kovanog željeza. Da je izvedena, bila bi to vrlo raskošna i reprezentativna fasada građanske kuće. Ipak, budući da je molba za izdavanje dozvole odobrena u lipnju, te da je Austro-Ugarska objavila rat Srbiji 28. srpnja 1914. godine, sasvim je razumljivo što je kuća izvedena u skromnijem razmjeru, još uvijek vrlo dekorativna za uvjete u kojima se gradila.

Kuća je nakon izgradnje na sre-
2 HAS, F:2, ép. eng. IV kör 10/1895.
3 HAS, F:2, ép. eng. IV kör 13/1898.
4 HAS, F:2, ép. eng. IV kör 12/1899.
5 HAS, F:2, ép. eng. IV kör 18/1907.
6 HAS, F:2, ép. eng. IV kör 22/1914.

dini imala suhi ulaz, koji je razdvajao jedan veći i jedan manji dio kuće. Ugaoni dio kuće u kojem je na uglu prema projektu bio predviđen lokal, nije izveden s lokalom, nego sa šest prostorija od kojih su sve bile sobe, a samo pokraj suhog ulaza u dvorišnom traktu kuće, jedna prostorija je bila predsoblje. Taj dio kuće bio je povezan sa starom seoskom kućom u kojem se nalazila kuhinja, a preostale sobe, vjerojatno, pretvorene u ostavu za hranu i sobu za sluškinju. Tako je bila zaokružena cjelina jednog stana, a život seoske kuće inkorporirane u novi objekt se produljio.

U drugom dijelu kuće trebalo je, prema ulici, napraviti dva lokala i jednu sobu, a u dvorišnom traktu ovog dijela kuće predsoblje i još jedna manja soba. Predsoblje je bilo povezano stubama izravno s dvorištem. No, prilikom gradnje čini se da ni ovdje nisu napravljeni lokali, nego je onaj koji se sada tamo nalazi nastao kasnije, sudeći prema veličini vrata koja su manja od planiranih u projektu i ne prate visinu ostalih otvora na fasadi. Nije jasno kakva je bila funkcija ovog dijela kuće budući da u njoj u projektu nije bilo kuhinje. Moguće je da je manja soba u dvorišnom traktu kuće pretvorena u kuhinju, ili da je u dvorištu izgrađena ljetna kuhinja, a da je ova cjelina bila kao zaseban stan namijenjen za iznajmljivanje.

Ispod kuće su napravljena tri nezavisna podruma s posebnim ulazom, što možda upućuje na činjenicu da je bila predviđena

moćnost da se kuća podijeli na tri zasebne cjeline za izdavanje. Što se tiče dekorativne fasade kuće, teško je reći bez istraživanja na samoj kući ili eventualnog pronalaska fotografije izvornog stanja kako je ona izvedena.

Zamjetno jest da je fasada u brojnim intervencijama izgubila dijelove svoje dekorativne plastike. Desni dio kuće, kada se gleda prema kapiji izgubio je sve elemente dekorativne plastike. Kuća je kasnijim preinakama fizički podijeljena na dva dijela. Nekadašnji suhi ulaz i kolska kapija, fizički je podijeljena na dva pješačka ulaza, u dva dijela kuće. Na ovaj način kuća je prilično devastirana, ipak vidi se po ostacima dekorativne plastike na dijelu kuće, lijevo od kapije, da je bila vrlo dekorativna, jer je imala vertikalne dekorativne *pilastre*, horizontalne *lizene* i kvadratne ukrase iznad otvora. Zahvaljujući sačuvanom projektu u Historijskom arhivu Subotice bilo bi moguće ovu kuću restaurirati i vratiti joj prvotni sjaj.

Ukoliko ste i vi mišljenja da bi stare i vrijedne kuće u Subotici trebalo sačuvati i budućim naraštajima, možete potpisati peticiju za usvajanje »Subotičke deklaracije o zaštiti kulturnog naslijeđa u okvirima urbanističkog razvoja«, u subotičkom parlamentu, na www.savesubotica.org, u knjižari »Plato«, odnosno Art kinu »Lifka«.

Od Krbavske bitke do sredine XVI. stoljeća

POČETAK ORGANIZIRANJA VOJNE KRAJINE

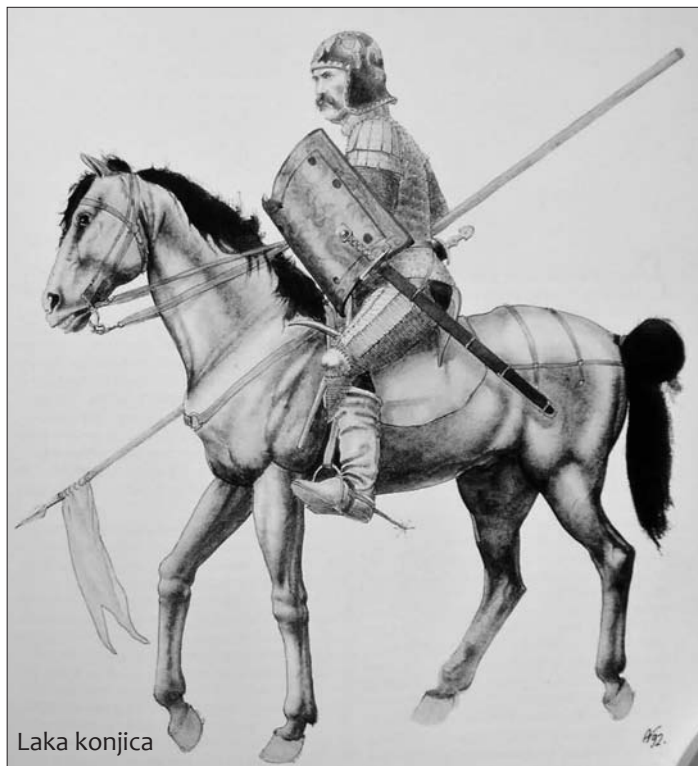
Jedna od najznačajnijih bitaka hrvatske povijesti dogodila se 9. rujna 1493. godine na Krbavskom polju u blizini grada Udbine. Poraz hrvatske vojske u ovoj bitci označio je masovni početak turskog prodiranja u Hrvatsku. Bosanski beg *Jakub-paša* s vojskom je u ljeto 1493. krenuo u veliki pljačkaški pohod preko Hrvatske u Korušku. Turskoj vojsci, koja je brojila oko 8000 konjanika, suprostavio se na Krbavskom polju ban *Emerik Derenčin* koji je predvodio hrvatske plemiće i njihovu vojsku. Premda je hrvatska vojska brojila nešto više od 10.000 vojnika, broj konjanika je bio samo tri tisuće, dvije tisuće su činili dobro naoružani pješaci, dok su ostatak vojske činili seljaci nevješti ratovanju. Loš odabir bojnog polja (otvoreno polje umjesto borbe na uskom prostoru gdje konjica ne bi imala toliku nadmoć) također je pridonio hrvatskom porazu. Hrvatska vojska doživjela je strahovit poraz – u jednom je danu poginulo oko 10.000 vojnika, a s njima i »cvijet hrvatskog plemstva«, koje je bilo predvoditelj obrane zemlje i državnosti. Hrvatska se konjica u ovoj bitci sastojala od teško i lako oklopljenog konjaništva, gdje je u mnogo manjoj mjeri bila zastupljena teška konjica radi visoke cijene gotičkih pločastih oklopa. Najveći dio konjice bio je opremljen lakim oklopima napravljenim od kombinacije metalnih pločica i pancirne košulje, dok su na glavama imali kacige s otvorenom prednjom stranom. Osim lakog oklopa i kacige kao zaštitu, konjanik je koristio štit pod nazivom »tarča«, koji je u to doba bio uobičajeni konjički štit u cijeloj zapadnoj Europi. Od naoružanja, konjanik je

posjedovao dugačko koplje s četverobridnim sječivom, mač koji je bio prilagođen borbi s konja te bojni bodež ili nož.

UPORABA PUŠKE

Porazom na Krbavskom polju, gdje je poginula većina hrvatskog plemstva, dolazi do naglog pada obrambenog sustava Hrvatske. Ostaci plemstva su u cijelosti neorganizirani te u velikoj većini slučajeva svatko brani svoju utvrdu, što Turcima pogoduje za daljnja osvajanja. Glavni dio obrane utvrda činili

nosio je naziv »kukača«. Ovaj naziv je proistekao radi kuke koja se nalazila ispod prednjeg dijela cijevi, a služila je za bolje oslanjanje na zid tvrđave ili neko drugo postolje. Puške većeg kalibra, radi svoje težine, korištene su samo kao oružje za obranu tvrđava, dok su one s manjim kalibrom našle primjenu i kao oružje na bojnopolju. Osim puške, pješastvo je koristilo mačeve koji su imali križnicu (poprečni dio između drške i sječiva) u obliku slova S ili broja 8. Umjesto mačeva, pješastvo je koristilo i poseban

Laka konjica

su pješaci koji su, osim hladnog oružja, sve više upotrebljavali i puške. Najznačajniji nalaz pušaka iz prvih desetljeća 16. stoljeća pronađen je u utvrdi Bačkovi na Bilogori, gdje je pronađeno šest pušaka. Sve puške imaju mehanizam na fitilj, dok se kalibar cijevi kreće u rasponu od 1,5 do 2,8 cm. Pronađeni tip pušaka

tip sječiva »korda«, koji je po dimenzijama bio između mača i noža. Korde su u ovisnosti od veličine bile podijeljene na četiri skupine: male, srednje, velike i one sa zakrivljenim sječivom, koje se u ratnoj literaturi nazivaju velikim ratnim noževima.

Hrvatsko plemstvo bira 1527. godine *Ferdinanda I.* za vladara, čime Hrvatska ulazi u sklop Habsburške Monarhije. Radi zaustavljanja daljnjeg turskog prodiranja Ferdinand u suradnji s hrvatskim plemstvom organizira niz vojnih utvrda, što predstavlja početak organiziranja Vojne krajine. Vojnici u utvrdi, koji su imali zadaću ne samo braniti utvrdu nego i obližnja sela, bili su podijeljeni na hrvatske haramije (hrvatski vojnici) i njemačke vojnike dovedene s područja Habsburške Monarhije. Jedna utvrda nije imala stalnu konjičku postrojbicu, nego se konjica po potrebi premještala iz utvrde u utvrdu, a kao i pješastvo bila je podijeljena na dva reda: husare (Hrvati) i konjičke strijelce (njemački vojnici). Hrvatski husari bili su organizirani u skupine od 30-50 konjanika kojima je zapovijedao netko iz redova hrvatskog plemstva, a broj husara sredinom 16. stoljeća se kretao oko 700 pripadnika. Premda su husari nastali kao laka konjica na području Hrvatske i Ugarske u svrhu borbe protiv Turaka, hrvatski husari su posjedovali kacige, prsne oklope i štitove. Kaciga zvana »šišak« štitila je tjeme i vrat, dok je s prednje strane bila u cijelosti otvorena, husarski oklop štitio je samo prsni dio i bio je napravljen od spojenih pravugaonih pločica. Kao glavo udarno oružje korišteno je dugačko koplje koje je služilo za probijanje prvih neprijateljskih redova. Od ostalog oružja korišten je mač za probijanje oklopa ili paloš – teški kraći mač na kojem je samo jedna strana oštra i završava se u izuzetno oštar šiljak. Svaki husar je posjedovao i bojni čekić – nadžak, koji ima šiljast kraj, sjekiru ili buzdovan te obvezno još i husarsku sablju, koja je predstavljala mješavinu turske sablje i korde sa zakrivljenim sječivom.

NASTAVAK LIJEPE TRADICIJE

Deb'o četvrtak i fanci u DSHV-u

Petar Kuntić, Andela Horvat, Ljerka Alajbeg i Saša Vučinić

Sjedište DSHV-a je posljednjeg četvrtka pred korizmu bilo ispunjeno simpatizerima i prijateljima najveće stranke vojvođanskih Hrvata

je predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*, koji je sve goste dočeka kao na ulazu u sjedište stranke. Generalna konzulica RH u Subotici Ljerka Alajbeg i subotički gradonačelnik Saša Vučinić prigodnim govorima su pozdravili sve nazočne, istaknuvši značaj njegovanja ovog običaja u duhu očuvanja identiteta Hrvata-Bunjevaca na ovim prostorima.

Debo četvrtak obilježen je i u Vajskoj i Sonti u organizaciji tamošnjih mjesnih odbora DSHV-a.

H. R.

Tradicionalni Debo četvrtak u Domu DSHV-a u Subotici, dvanaesti po redu, organiziran je 16. veljače, i okupio je brojne članove, simpatizere i prijatelje najveće stranke vojvođanskih Hrvata. Prema običajima ovdašnjeg hrvatskog življa, posljednjeg četvrtka pred početak korizme trebalo bi jesti devet puta i popuniti stas, što prema starovremenskim mjerilima odražava znak dobrog zdravlja.

U duhu »pojačane ishrane« domaćini ove lijepe tradicijske manifestacije i ove su godine pripremili oko 2000 ukusnih, domaćih fanaka za brojne goste, pa je svatko po volji mogao uži-

vati u ukusnoj, izvornoj deliciji našeg podneblja. Uz bogat izbor napitaka i dobru zabavnu glazbu, koja je u pozadini davala tihi štimung ugodnom ozračju, Debo četvrtak je još jednom uspio u potpunosti ispuniti svoju svrhu i tradicijsku namjenu.

»Nastavljamo tradiciju organiziranja Debelog četvrtka u prostorijama središnjeg ureda naše stranke i ovoga puta smo ugostili više stotina naših članova, simpatizera i prijatelja, da bismo se družili i obilježavajući ovaj običaj bačkih bunjevačkih Hrvata podigli naše odnose i suradnju na još veću razinu. Naravno, ne mogu se uspoređivati nekadašnja vremena iz

kojih je poteklo obilježavanje Debelog četvrtka s ovim današnjim u kojima živimo, no fanci se i dalje peku u mnogim obiteljima, pa ovaj običaj, skupa s ostalima našeg podneblja nastojimo očuvati i njegovati«, rekao

PRELO MLADEŽI DSHV-A

Sakupilo se oko 800 mladih

Siniša Skenderović, Josipa Vojnić Tunić i Verica Kujundžić

Bernardica Vojnić Mijatov i TS »Corona«

Izaslanik zlatnog sponzora – Grada Zagreba Slavko Kojić

Ideja koju su pokrenuli mladi DSHV-a polako prelazi i u tradiciju. Ove godine, 17. veljače u dvorani KTC-a, održano je peto, jubilarno Prelo mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Zanimanje za prelo iz godine u godinu raste, ove je godine bilo gotovo 800 mladih, a došli su iz svih krajeva Vojvodine u kojima DSHV ima organiziranu mladež. Prelo su uveličali i gosti iz susjednih zemalja.

Glavni sponzor petog Prela mladeži DSHV-a bio je, kao i prošle godine, Grad Zagreb. Osim mladih, ovoj manifestaciji nazočni su bili članovi stranke, predstavnici Grada

Zagreba, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, predstavnici mladeži drugih stranaka i svećenici. Izaslanik zlatnog sponzora Prela mladeži, pročelnik Ureda za financije Grada Zagreba *Slavko Kojić*, ističe kako uvijek postoji želja za potporom ovdašnje zajednice, pa tako i mladeži: »Manje je bitna svota i činjenica da Grad Zagreb podupire ovaj događaj. Više je bitan sam čin, da Zagreb živi i diše skupa sa životom vlastitih sunarodnjaka koji ne žive na području matične domovine. Tako je bilo do sad i tako će biti i u budućnosti, koliko god to prilike u ovom kriznim vremenima budu dopuštale.

Predsjednik stranke *Petar Kuntić* rekao je kako se nada da će se od tolikog broja mladih, koliko je bilo na samom prelu, iznjedreti novi dužnosnici, kako u samoj stranci, tako i u Nacionalnom vijeću. Ovogodišnji program bio je veoma bogat, a otvorili su ga glazbenici mladog tamburaškog sastava »Klasovi«, koji su se predstavili sletom hrvatskih pjesama. Nakon njih zasvirao je tamburaški sastav »Bekrije«. Ono što je program činilo drugačijim od prošlogodišnjih, to su modne revije dvije naše modne kreatorice – *Sandre Benčik* sa svojom malom revijom šlingera i *Marije Jaramazović* sa

svojim kreacijama inspiriranim bunjevačkom otunčicom. Goste je sa svojim odabirom pjesama zabavio i najljepši tamburaški sastav, mlade cure iz sastava »Corona«. Predsjednik mladeži DSHV-a *Siniša Skenderović* otvorio je peto Prelo mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i među ostalim rekao: »Ovim skupom zapravo gradimo zajedništvo i razumijevanje među mladim Hrvatima. Prelo predstavlja poveznicu među svima koji na ovim prostorima žele očuvati hrvatski identitet«. Plesalo se i igralo, bilo je lako i veselo uz dobro poznati tamburaški sastav »Ravnica«.

A. Sudarević

Nova radna mjesta u Studiju Moderna

U call centru kompanije »Studio Moderna«, koja u Srbiji i Mađarskoj posluje pod nazivom »TopShop – Kupovina iz fotelje«, bit će uposleno još 50-ak ljudi. Call centar je obišao član Gradskog vijeća *László Karai* koji je tom prilikom rekao kako je otvorenje »Moderne« u Subotici pridonijelo razvoju gradske privrede, te da je naišao na dobro radno ozračje i spremne kadrove koji mogu odgovoriti svim zahtjevima stranih investitora. Menadžer call centra *Bojan Božović* pozvao je mlade ljude da dostave svoje životopise radi stjecanja prakse i upošljavanja.

Automatski stečajevi

Zbog dugovanja koja nisu izmirili više od godinu dana, u automatskom stečaju našlo se više od dvije stotine poduzeća sa sjevera Bačke i Banata. Među njima su i bivša »Nova brazda« iz Đurđina, »Subotičke novine«, Azotara i Vetprom. Privredni sud u Subotici će sukladno zakonu pokrenuti predstečajni postupak u ovim poduzećima.

U Medoproduktu i dalje neizvjesno

Situacija u tavankutskom »Medoproduktu« je i dalje neizvjesna. Nakon što je sredinom siječnja Komercijalna banka od Privrednog suda tražila uvođenje stečaja, program reorganizacije podnio je dužnik, odnosno vlasnik poduzeća *Živojin Đorđević*. Na ovaj potez žalila se Komercijalna banka, koja ne prihvaća reorganizaciju pa se sada cio slučaj nalazi u Privrednom apelacijskom sudu u Beogradu, koji bi trebao donijeti odluku najkasnije do početka ožujka. Neslužbeno, u međuvremenu dvadesetak radnika, među kojima su i kompresoristi u hladnjači, najavilo je da napušta poduzeće jer mjesecima nisu primili plaću, prenosi Radio Subotica.

**Njegovanje starog pokladnog običaja
Vučenje panja, Mala Bosna 21. veljače**

Didaktičke ploče jedinstvene u svijetu

Na sajmu obrazovanja Didakta, nedavno održanom u Hanoveru u Njemačkoj, Subotica je dobila veliko priznanje za nastavu na njemačkome jeziku, koja se od ove godine održava u Osnovnoj školi »10. oktobar«. Riječ je o didaktičkim pločama, izumu informatičara subotičkoga Ekonomskog fakulteta, koje predstavljaju jedinstveni softver za učenje stranog jezika. Ovaj izum je između ostalog predstavljen i kao glavna tema u obrazovnom časopisu Didakte.

Izbori 2012.

Demokratska stranka Srbije: Predsjednik DSS-a *Vojislav Koštunica* predstavio je u Subotici svoju knjigu »Zašto Srbija, a ne Europska Unija«, koja je dugoročni politički program s kojim DSS izlazi pred birače na sljedeće izbore. Koštunica smatra da Europska Unija ponižava Srbiju postavljajući stalno nove uvjete, te da je najbolji odgovor proglašavanje političke i vojne neutralnosti zemlje.

Demokratska stranka: MO DS Mali Bajmok, povodom obilježavanja 8. ožujka, raspisao je natječaj za izbor najljepših likovnih uradaka učenika nižih razreda osnovnih škola. Pravo sudjelovanja imaju učenici do 4. razreda osnovne škole s teritorija Malog Bajmoka, a natječaj je otvoren do 5. ožujka. Radovi se mogu predati u zgradi Mjesne zajednice radnim danima od 8 do 14 sati, a najbolji od njih će biti nagrađeni i korišteni za dizajniranje čestitki za Dan žena.

Savez bačkih Bunjevaca i Srpski pokret obnove smatraju da su besplatne autobusne karte predizborni trik Demokratske stranke u Subotici, ali i novo maltretiranje i ponižavanje građana. U priopćenju ovih stranaka navodi se da ovo pravo ne treba biti uvjetovano posjedovanjem bilo kakve karte ili legitimacije nego starosnom granicom iznad 65 godina. SBB i SPO zahtijevaju da Gradska uprava i »Suboticatrans« omoguće da to pravo građani mogu koristiti uz prikaz osobne iskaznice u sredstvima javnog prijevoza, a ne kupovinom »besplatne« karte, te da to pravo mogu koristiti i stanovnici okolnih naselja.

Socijaldemokratska partija Srbije: GO SDPS u Subotici obilježio je u ponedjeljak, 20. veljače, dan svoje stranke – Međunarodni dan socijalne pravde i tisućitog člana u Subotici. Za godinu dana stranka je udvostručila broj članova i organizirala mjesne odbore po svim dijelovima grada.

Ujedinjeni regioni Srbije: GO URS-a uskoro će početi s organiziranjem tribina u mjesnim zajednicama koje bi činile okolicu buduće općine Čantavir. Koordinator URS-a za Suboticu *Dragan Rokvić* je najavio da će na tribinama biti predstavljen koncept decentralizacije Subotice, koji uključuje novi način financiranja mjesnih zajednica. Po tom konceptu, u sastav buduće općine Čantavir bile bi uključene mjesne zajednice Bikovo, Bačko Dušanovo, Višnjevac, Verušić, Novi i Stari Žednik, Đurđin i Čantavir.

ODRŽAN ZNANSTVENI SKUP POVODOM OBLJETNICE OSNUTKA PRVE MAĐARSKE STRANKE U VOJVODINI

Suočavanje s prošlošću temelj budućnosti

Mislim da su u traženju zajedničkog odgovora dvije pouke iznimno važne – jedna je da se o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti mora razgovarati i druga pouka je da parlamentarna demokracija kao poligon razgovora danas nema alternativu, rekao je István Pásztor

Povodom obilježavanja 90. obljetnice od osnutka prve mađarske stranke u Vojvodini, u organizaciji Saveza vojvođanskih Mađara, priređen je znanstveni skup u Subotici naslovljen »Prostor i vrijeme nakon 1918. godine – mogućnosti manjinske politike«. Prva mađarska stranka u Vojvodini osnovana je nakon sporazuma o promjenama državnih granica u Trianonu i pripajanja južnog mađarskog teritorija ondašnjoj Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Prva je takva politička stranka formirana u Subotici, 1922. godine, kao rezultat jednog savjetovanja u »Nepkörü«. Iste godine, diljem Vojvodine, osnivane su mjesne organizacije, a u rujnu u Senti osnovana je i Zemaljska organizacija stranke.

Na znanstvenom skupu svoje referate podnijelo je desetak povjesničara iz Mađarske i Srbije s temama o odnosima Jugoslavije i Mađarske, te položaju mađarske manjine u razdoblju poslije Prvoga svjetskog rata.

Ističući da je 1918. godina prekretnica, ne samo za Mađare nego i za sve druge koji žive na ovom prostoru – Hrvate, Srbe, starosjedioca, pa i one koji su došli prije dva ili tri desetljeća, predsjednik SVM-a István Pásztor je rekao kako samo objektivno promatranje toga razdoblja može pružiti čvrst oslonac. »Ukoliko želimo planirati zajedničku budućnost, te ukoliko želimo razumjeti zajedničku sadašnjost, tada se moramo suočiti s onim što nas je povezivalo u prošlosti, ali i

s onim što nas je udaljavalo u prošlosti«, rekao je Pásztor. On je dodao kako je subotnji skup samo početak serijala o tome što se dogodilo u odnosima dviju zemalja i dvaju naroda nakon završetka Prvoga svjetskog rata, te da je ova konferencija važna i kao mogućnost otvaranja novog puta međusobne komunikacije i upoznavanja srpskoga i mađarskog naroda. »Mislim da su u tom traženju zajedničkog odgovora dvije pouke iznimno važne – jedna je da se o prošlosti,

sadašnjosti i budućnosti mora razgovarati i druga pouka je da parlamentarna demokracija kao poligon razgovora danas nema alternativu«, rekao je Pásztor.

U radu konferencije sudjelovali su i članovi Mješovitoga srpsko-mađarskog povjerenstva povjesničara koje treba istražiti zločine počinjene u dvije zemlje od 1941. do 1948. godine. Poslije okončanja rada tog povjerenstva, parlamenti obiju država trebaju prihvatiti zajedničku odluku kojom bi priznali i osudili ratne zlo-

čine počinjene tijekom i nakon Drugog svjetskog rata. Supredsjednik Povjerenstva, akademik Vojislav Stanovčić je rekao kako su »odnosi Mađara i Srba, odnosno Mađarske sa Srbijom od srednjeg vijeka do danas imali uspona i padova, ali zajedničke europske perspektive danas olakšavaju da se i iz povijesti izvuku pouke te da se prošlosti pristupi bez srdžbe i pristranosti, kao i da se grade međusobni odnosi razumijevanja«. Govoreći o ulozi mađar-

definirati i jačati svoj kulturni i ekonomski položaj u okviru nove državne zajednice i nove državne strukture. On je podsjetio da je te godine praktički stvoren osnov manjinske politike u Karpatskoj niziji, budući da tada nastaje i stranka u Transilvaniji. Glatz je istaknuo da je prva mađarska stranka u Vojvodini utvrdila sve kasnije puteve političkog organiziranja ovdašnjih Mađara, te da se interesi između manjinske i većinske zajednice danas trebaju definirati šire prema EU. Glatz je također rekao kako s velikim očekivanjem gleda na to kako će Mađarsko nacionalno vijeće koristiti mogućnosti koje je dobila mađarska zajednica u Vojvodini usvajanjem Zakona o nacionalnim vijećima, te podvukao kako takvi zakoni ne postoje u Slovačkoj i Transilvaniji. On je rekao da aktualna mađarska vlada poklanja zaista veliku pozornost ovom dijelu Europe, te da Mađarska želi pomoći približavanju Srbije EU, kao i približavanju dviju zemalja i dvaju naroda.

Nakon završetka konferencije, u »Nepkörü« je održana i svečana akademija povodom osnutka prve mađarske stranke u Vojvodini, te je otkrivena spomen-ploča, rad umjetnika Tibora Szarapke, kojom se podsjeća na ovaj povijesni događaj. Svečani skup, kojem su prisustvovali i visoki predstavnici mađarske države kao i diplomatskog kora Mađarske u Beogradu i Subotici, pozdravio je ministar obrane Mađarske dr. Csaba Hende.

S. Mamužić

Obraćajući se prisutnima na Učiteljskom fakultetu, supredsjednik Međudržavnog povjerenstva Ferenc Glatz rekao je da osnivanje mađarske stranke u Vojvodini, 1922. godine, zaista treba istaknuti kao važan događaj, jer tada jedan dio naroda počinje političkim sredstvima

MARIJA JARAMAZOVIĆ, APSOLVENTICA MODNOG DIZAJNA

Bunjevačka narodna nošnja je vječna inspiracija

Dvije modne revije inspirirane otunčicom

Temu svoga diplomskog rada »Transformacija bunjevačke nošnje u kolekciju modne odjeće na primjeru klasičnog Chanel i Dior stila«, kojim će okončati studij modnog dizajna na Tekstilno-tehnološkom fakultetu u Zagrebu, mlada subotička dizajnerica *Marija Jaramazović* prezentirala je dvjema modnim revijama upriličenim na Kerskom prelu i Prelu Mladeži DSHV-a. Pomalo nesvakidašnji tematski pristup koji je za inspiraciju imao otunčicu, gornji dio klasične bunjevačke narodne nošnje, zahvaljujući kreativnoj maštovitosti autorice u potpunosti je spojio klasičnu prošlost i modernu sadašnjost.

»Ideja za postavku prve modne revije potekla je od

Inicijativnog odbora Kerskog prela koji je u sklopu svoje manifestacije želio napraviti nešto malo drukčije od dosadašnjeg uvriježenog načina prezentiranja prelja, pa smo skupa dogovorili javnu promociju mojih radova koji čine dio obrane diplomskog rada. Pripreme su trajale svega nekoliko tjedana, jer sam radove već imala gotove samo ih je trebalo

uskладiti s djevojkama – modelima i finaliziranjem kombinacija koje su trebale odjenuti na reviji. Nakon dobrog prijma na Kerskom prelu, dogovorena je i nova revija na Prelu Mladeži DSHV-a koja je također upriličena kao dio službenog programa večeri. Istaknula bih kako su sve djevojke bile izvrsne manekenke i doista su odlično odradile obje revije«, otkrila

Pariz – Bačka – Subotica

Naziv modnih revija »Pariz – Bačka – Subotica« bio je određen jasnom odrednicom inspirativnog usmjerenja, idejnog povezivanja francuske i bunjevačke mode.

je Marija Jaramazović »malu povijest« realiziranja ideje o javnom prezentiranju njezinih modnih kreacija.

SPOJ FRANCUSKE I BUNJEVAČKE MODE

Kako je došlo do povezivanja klasične francuske mode i dijela tradicionalne bunjevačke narodne nošnje, Marija pojašnjava sljedećim riječima:

»U svojoj diplomskoj temi imam dvije ikone svjetske mode pedesetih godina prošloga stoljeća, Channel i Dior, a osobito su me Diorove kreacije u svojoj sličnosti u kroju, naglašenim ramenima, istančanom strukiranju i daljnjoj volumenoznosti donjeg dijela, povezale u pomisli jesu li i naše žene na određeni način u svom vremenu pratile tadašnje modne trendove. Istražujući zapise prošlosti pronašla sam brojne potvrde kako su one doista bile upoznate, s aktualnim modnim trenucima svog doba, napose opće je poznato kako su se bunjevačke narodne nošnje izrađivale od najkvalitetnijih uvoznih materijala, poput primjerice poznate

lionske svile, koja je donošena upravo iz Francuske koja je oduvijek bila središte svjetske mode. S druge strane, odrastajući uz svoju baku imala sam priliku dobro upoznati svaki dio narodne nošnje i to znanje je praktički ostalo duboko utkano u meni. Bunjevačka narodna nošnja je svojom ljepotom i bogatom izražajnošću, inače, vječita inspiracija i zbilja nema kraja mogućnostima i varijacijama koje se otvaraju kada se malo dublje uđe u kreativni prostor. Konačno, taj štih prošlosti vezan uz moje korijene se provlači kroz svaku moju kreaciju i to je nešto što će vjerojatno zauvijek ostati dio mene. Bilo da se radi o ženskim ili muškim odjevnim kreacijama.«

PRAKTIČNA PRIMJENA

»Radeći na modnim eksponatima koristila sam nove, umjetne materijale koji su nalik starim, originalnim materijalima prošlosti (brokati, taft, muslin, žersej) i morala sam balansirati u protuteži prošloga i novog, te uskladiti i prilagoditi osnovnu ideju u funkcionalnu, praktič-

nu nosivost određene kreacije. Trebalo je praktički spajati dva naizgled nespojiva dijela – Diorovu raskoš i Channelovu funkcionalnost, a opet sve to uskladiti s tradicionalnom bunjevačkom narodnom nošnjom. Upravo zbog toga je i naglasak svih detalja koje sam nastojala prezentirati bio inspiriran otunčicom i njezinom raskošnošću. Moram naglasiti kako cijela izložena kolekcija nije nikako preslika narodne nošnje, nego primijenjena stilizacija urađena za potrebu materijaliziranja ovoga idejnog koncepta. U pitanju je jedna proljetno-ljetna kolekcija kojom dominiraju fini, lagani materijali, uz mogućnost dopune ogrtačima i dodatnim odjevnim dijelovima. Konačno, svi izloženi modeli

mogli bi se i praktično nositi, svakodnevno uz, naravno, određene preinake odstranjivanja određenih pomagala (spužve, držači) koja su bila neophodna za scenski nastup. Prema prvim reakcijama publike, komentari su pozitivni i mislim da je moja zamisao naišla na dobar prijam«, zaključila je na kraju mlada i talentirana modna dizajnerica Marija Jaramazović.

Dražen Prčić

Kreacije Marije Jaramazović nosile su sljedeće manekenke: Gordana Cvijin, Kristina Ivković, Snežana Nović, Marija Kujundžić, Elizabeta Nađ Kanas, Andreja Dulić, Bojana Fačol, Nevena Mlinko, Anita Pelhe, Ivana Gabrić i Antonija Sudarević.

SJEĆANJE NA DAVIDA REEDERA

Misija, vizija i ciljevi

*Bogatstvo resursima – tradicijsko-etnološke
i prirodne ljepote – ponekad nisu dovoljni za ostvarenje
svih potencijala nekog mjesta ili regije*

Gore navedeno pruža mogućnosti gospodarskog razvoja, poljoprivrede, obrtništva i turizma. Voljom lokalnih čelnika i stanovništva, te materijalnim sredstvima koja su na raspolaganju, dobro dođe i pomoć stručnjaka koji može ukazati na smjernice u razvoju i mjesta na koja se obratiti kada je potrebna pomoć. Na primjeru Bačkog Monoštora možemo uvidjeti da volja i odlučnost, uz skromna financijska sredstva, mogu uroditi plodom.

Naime, orijentacijom Bačkog Monoštora ka razvitku baziranom na prirodnom okruženju i tradiciji uradilo se mnogo. Stanovnici Monoštora uvelike prepoznaju svoje mogućnosti i definiraju ciljeve, a veliki doprinos cijeloj priči dao je inozemni stručnjak u oblasti zaštite životnog okoliša i održivog razvoja *David Reeder*, Senior Technical Advisor WWF-ova Dunavsko-karpatkog programa. Uvidjevši otvorenost mještana i spremnost na suradnju, lako je uspio ostvariti komunikaciju. Ubrzo su formirane udruge građana, osnaženi i razvijeni turistički kapaciteti, stavljen je akcent na najznačajnije točke razvoja, osmišljen je i prvi festival tradicije – Bodrog fest, a sve zahvaljujući pomoći ovoga čovjeka. David je volio dolaziti u Monoštor, družiti se s mještanima i uživati u prirodnim ljepotama Gornjeg Podunavlja. Nažalost, nakon kraće bolesti, 2006. godine, David je preminuo.

Koliki je značaj imao za Monoštor, pokazuje i činjenica da je park ispred knjižnice nazvan po njemu. Pokraj ploče »Kapija Gornjeg Podunavlja«, koju je on svojevremeno svečano otkrio, u istom parku je kasnije postavljena i spomen ploča s njegovim likom i tekstom koji opisuje tko je bio i što je značio Monoštorcima David Reeder. Na ovome mjestu je 2010. godine, prilikom održavanja godišnjeg sastanka WWF DCP-a u Monošturu, postavljen i putokaz koji prikazuje smjer i udaljenost izvorišta Dunava, delte Dunava, kao i udaljenost gradova u kojima je David proveo znatan dio života.

Kako vrijeme prolazi, potrebno je primjenjivati principe održivosti – na što je on uvijek ukazivao. Nažalost, neki nesavjesni mještani, u dva navrata su načinili štetu na tabli »Kapija Gornjeg Podunavlja«, a jednom prilikom ukradena je i spomen ploča s Davidovim likom. Udruga građana »Podunav« po drugi put popravila je ploču, a Mjesna zajednica je uradila novu ploču s likom, ovoga puta urađenu na mramoru. Budući da je nestala i tablica s tekstom o Davidu, članovi UG »Podunav« napravili su novu, a odluka o njezinu postavljanju donesena je 2. veljače, na međunarodni Dan vlažnih područja koji se obilježava u mnogim državama. Ovo je primjer kako se uz dobru volju i malo novca može dosta toga napraviti, sačuvati sjećanje i izraziti zahvalnost.

Zdenka Mitić

UDRUGA »URBANI ŠOKCI« IZ SOMBORA

Nepravedno za

Preranom smrću Stipana Bešlina možda smo izgubili

pjesnika koji je mogao biti najbolji hrvatski pjesnik

druge polovice XX. stoljeća, kaže Sanja Vulić

Udruga »Urbani Šokci« iz Sombora priredila je knjigu pjesama *Stipana Bešlina* iz Bačkog Monoštora, a predstavljanje je održano 16. veljače u Somboru. U zbirci »Tajanstvenost trag« nalazi se 71 pjesma, a dvadesetak njih su pjesme davno izgubljene zbirke »Tamna cesta« i prvi put su objavljene. Iako je živio samo 21 godinu ovaj mladi pjesnik ostavio je značajan trag u hrvatskoj književnosti, ali se o njemu malo govorilo i pisalo. »Iz današnje perspektive nismo u stanju procijeniti koliko je hrvatska književnost izgubila smrću dvadesetogodišnjeg Bešlina. Nedvojbeno je činjenica da je Bešlin bio naš veliki pjesnički talent i niti jedan naš pjesnik s toliko godina nije uspio objaviti svoje pjesme u najuglednijim hrvatskim časopisima tog doba. Možda smo njegovom preranom smrću izgubili pjesnika koji je mogao biti najbolji hrvatski pjesnik druge polovice XX. stoljeća«, rekla je profesorica kroatistike dr. sc. *Sanja Vulić*.

OD ĐAČKOG LISTA DO KNJIŽEVNIH ČASOPISA

O Stipanu Bešlinu na predstavljanju je govorila *Marija Šeremešić*, predsjednica udruge »Urbani Šokci«. »Stipano Bešlin je rano preminuli hrvatsko-šokački pjesnik. Rođen je 1920. godine u Bačkom Monošturu. Poslije završene osnovne škole u Bačkom Monošturu, 1930. godine počeo je pohađati Državnu gimnaziju u Somboru kao pitomac karmelićanskog malog sjemeništa. Na početku petog razreda gimnazije, 10. studenog 1934. godine, Rješenjem Ministarstva prosvjete u Beogradu isključen je iz svih srednjih škola u Kraljevini Jugoslaviji, s pravom polaganja privatnih ispita van Sombora.

24. veljače 2012.

ORGANIZIRALA PREDSTAVLJANJE KNJIGE PJESAMA STIPANA BEŠLINA

boravljeni pjesnik

Optužen je da je uvrijedio kralja *Aleksandra Karađorđevića*, koji je ubijen u Marseillu u Francuskoj. Bešlin je peti razred gimnazije položio u Vukovaru. Daljnje školovanje nije nastavio, jer je obolio od tuberkuloze. Preminuo je 1941. godine u jeku rata. Pokopan je na monašskom groblju, kaže Marija Šeremešić. Pisati pjesme Bešlin je počeo vrlo rano, a prva pjesma mu je objavljena 1933. godine u đачkom listu »Krijes«. Bila je to pjesma »Molitva Gospi«. Narednih godina surađivao je u više časopisa i novina kao što su »Subotičke novine«, »Subotička danica«, »Klasje naših ravni«, ali i zagrebačkim časopisima »Hrvatska revija«, »Hrvatska prosvjeta« i »Suvremenik«. Bešlin je pripremio zbirku pjesama »Tamna cesta«, predao je uredniku u Zagrebu, ali je ta zbirka izgubljena u danima rata i ne zna se njen sadržaj. »Ovaj talentirani mladić bio je neprihvaćen od sumještana. Pisao je i stvarao u sredini koja ga je smatrala veoma neobičnim. O Bešlinu se pisalo veoma malo i veoma malo se čulo o njemu. Jedino se spominjao u krugovima crkve. Zato je ova knjiga i ova književna večer prigoda da se lik i stvaralaštvo Stipana Bešlina postavi na pravo mjesto, jer bez sumnje on ima važno mjesto u poeziji između dva rata. On nadilazi granice rodne Bačke i ulazi u krug hrvatskih pjesnika toga vremena. Nažalost, veća pažnja mu nije posvećena ni nakon smrti. Možda zbog kratkog života, maloga opusa ili naše nemarnosti«, kaže predsjednica udruge »Urbani Šokci«.

IZGUBLJENA ZBIRKA PJE-SAMA

O pjesmama u zbirci »Tajanstvenosti trag« Stipana Bešlina na predstavljanju je govorila profesorica kroatistike

dr. sc. Sanja Vulić. »Poziv da surađujem na pripremi ove knjige za mene kao istraživača bio je izazov i vrlo rado sam preuzela rukopise, kako bih malo bolje izučila kakav je zapravo pjesnik bio Stipan Bešlin. Čitajući njegove pjesme i upoznavajući se s njegovom sudbinom sve manje sam bivala ravnodušna, jer otkrila mi se jedna sudbina koja, vjerujem, ni jednog čovjeka ne može ostaviti ravnodušnim. Stipana Bešlina doživljam kao pjesnika tragične sudbine, kao moralnog mladića velikog srca. Već s 13 godina počeo je objavljivati pjesme, a iako je tek izašao iz dječake dobi on, kao odrastao, piše pjesme za djecu,

sme dotjerivao, kako je brusio svoj pjesnički jezik. Kao mladi pjesnik on je očito jako puno čitao pjesnike hrvatske moderne, razdoblje pjesništva koje je jako držalo do rime, forme pjesama, pa je i sam nastojao tako pisati svoje pjesme«, kaže profesorica Vulić. Poslije Evetovića značajan pomak u poznavanju stvaralaštva Stipana Bešlina počinje od 1967. godina kada o Bešlinu počinje pisati *Juraj Lončarević*, koji je objavio zbirku pjesama »Zaljubljeno proljeće«. Tu zbirku Lončarević je objavio 1970. godine o svom trošku, što govori o tome koliko je cijenio Bešlina. Lončarević je prema tadašnjim spoznajama smatrao da je Bešlin napisao pedesetak pjesama. Danas se zna da je Bešlin ostavio najmanje 78 pjesama.

zbirci po prvi put objavljene. Po golemoj količini tuge i mračnog raspoloženja možemo s vrlo velikom vjerojatnošću pretpostaviti da su upravo te pjesme iz izgubljene zbirke »Tamna cesta«. Takve su pjesme »Kraj ljeta«, »Žalost zime«, »Kraj staze križ«, »Večer«. U drugom dijelu ove zbirke su pjesme prožete pesimizmom. To su potresne pjesme koje je pisao pjesnik svjestan neizlječive bolesti i skore smrti. Neke od posljednjih pjesama pisao je slobodnim stihom, pa mislim da Bešlin koji je pazio na rime i na ritam za to više nije imao snage. Ali, budući da je to silno emocionalno proživljeno, jer on je vlastitu smrt pretakao u stihove, to je veoma snažna poezija u slobodnom stihu. Bešlin se konačno od života rastaje pjesmom »Tužan dan« i mislim da je ta pjesma napisana doslovce nekoliko sati prije smrti. Ta pje-

O Stipanu Bešlinu govorile su Marija Šeremešić i Sanja Vulić

VLASTITA SMRT PRETO-ČENA U STIHOVE

Pjesme u zbirci »Tajanstvenosti trag« objavljene su po tematskim cjelinama. Na početku su dječje pjesme, a na njih se nadovezuje pejzažna lirika, koja je kod Bešlina prilično zastupljena. »U većini ranije objavljenih pejzažnih pjesama prevladava vedro ozračje s idiličnim prizorima. Te su pjesme nastale dok Bešlin nije bio bolestan i dok je još vjerovao da je pred njim život. U tim pjesmama osjeća se veliki utjecaj *Matoševa* pera i u svakom slučaju Bešlin je izabrao dobar pjesnički uzor. Kasnije se osjećaj tjeskobe u Bešlinu pojačava, a kulminira u pjesmama koje su dosad bile u rukopisu, nepoznate široj javnosti, a koje su u ovoj

sma izražava istodobno nevoljkost zbog neminovne smrti, ali i prihvatanje neminovnosti.

»...Pred kućom topoću konji, vatrena kola na cesti mračnoj čekaju, dušo spremi se. Moje tijelo tako je slabo i umorno. O, ta blizina smrti. O, ti koraci sa životom rastajanje.« Kada spoznate da je to pisao čovjek od 20 godina, ne možete ostati ravnodušni«, zaključila je svoje izlaganje profesorica Vulić.

Na predstavljanju knjige pjesama Stipana Bešlina »Tajanstvenosti trag« recitatori udruge »Urbani Šokci« govorili su Bešlinove pjesme, a članice udruge »Tragovi Šokaca« iz Bača otpjevale su nekoliko Bešlinovih crkvenih pjesama koje su same skladale.

Zlata Vasiljević

IZBORI U BAČKOM MONOŠTORU

Izabrani novi članovi Savjeta Mjesne zajednice

Na minulim izborima, održanim u nedjelju 19. veljače, mještani su glasovanjem izabrali novih 11 članova Savjeta ove Mjesne zajednice. Od 3251 upisanih birača, na izbore je izašlo 1158 građana, odnosno 35,62 posto.

Biralo se između 46 kandidata, na 7 izbornih lista. Najveći broj glasova i sedam mjesta u Savjetu dobila je GG »Svi za Monoštor« – Demokratske stranke, dva kandidata GG »Monoštor za sve« – iza koje je Udruženje građana »Sombor za sve« i Ujedinjeni regio-

ni Srbije, i po jedan kandidat ispred GG »Za naše malo mjesto« – Demokratski savez Hrvata Vojvodine i GG »Liga za Monoštor« – Liga socijaldemokrata Vojvodine.

Novom Savjetu MZ mandat počinje od 25. ožujka, a tada će svoje mjesto u odlučivanju o pitanjima koja se tiču sela zauzeti: *Marin Vako, Snežana Periškić, Đura Rang, Ivan Štranger, Darko Kusturin, Marija Leka, Ivan Petrović, Siniša Maričić, Stipan Điparov, Ivan Mokri i Mata Forgić.*

Zdenka Mitić

PRODANO APATINSKO BRODOGRADILIŠTE

Vojvođanska banka novi vlasnik

Javnim otvaranjem ponuda u petak, 17. veljače, u Plavoj dvorani Skupštine općine Apatin okončana je prodaja apatinskog brodogradilišta u stečaju. Ovo je bila druga prodaja brodogradilišta, jer je poslije prve Trgovinski sud u Somboru, na temelju prigovora Vojvođanske banke i odbacivanja prigovora »MK Komerca«, postupak prodaje

je vratio na početak. Ponude »MK Komerca« od 130 milijuna i Vojvođanske banke od 230 milijuna dinara obznanio je stečajni upravitelj *Predrag Ljubović*, te pozvao predstavnika slabijeg ponuđača »MK Komerca« na moguću korekciju ponuđene cijene. Uz kratke telefonske konzultacije opunomoćenici *Petar Pješić* i *Nikola Rajković* obavijestili su Odbor

i stečajnog upravitelja da ostaju pri ponuđenom iznosu, pa je tako bolja ponuđena cijena Vojvođanske banke od 230 milijuna dinara i prihvaćena kao najviša. Upravni odbor povjerenika će u najkraćem mogućem roku donijeti odluku o kupoprodaji, jer iznos od 230 milijuna dinara predstavlja 39,36 posto od procijenjene

vrijednosti ovog poduzeća. Od imovine koju posjeduje brodogradilište, prodaje se četverbroda hala od 5.500 četvornih metara, dvobroda hala od 2.700 četvornih metara, sinkrono dizalo od 1.920 četvornih metara, oprema obale na 2.400 četvornih metara i druga oprema i sredstva.

I. Andrašić

DANI HRVATSKOG PUČKOG TEATRA U HERCEGOVCU

Somborci će izvesti »Oporuku«

Dramska sekcija Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« gostovat će na XVIII. danima hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu u Republici Hrvatskoj. Članovi dramske sekcije somborske udruge izvest će komediju »Oporuka«, koja je rađena po motivima iz opere *Giacoma Puccinija*. Ovu je komediju režirala *Marija Šeremešić*, ali je kasnije *Jolika Raić* u režiju unijela neke izmjene i u toj će režiji predstava biti igrana u Hercegovcu. Riječ je o komediji u dva čina, a zaplet nastaje oko oporuke pokojnog vlasnika imanja.

U predstavi igraju članovi dramske sekcije: *Ivan Pekanović, Jolika Raić, Klara Obrmen, Zvonimir Lukač, Miloš Jeftić, Elizabeta Delić, Sofija Vuković* i *Bojan Jozić*. Dani hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu bit će održani 24. i 25. veljače, a »Oporuka« će biti izvedena 25. veljače.

Z. V.

KOMENTAR NA ČLANAK »NOVI PREDSEDNIK ANTUN ŠIMUNOVIĆ BAJA« OBJAVLJEN U PROŠLOM BROJU »HRVATSKE RIJEČI«

Don Quijote u Baču

Bez razvoja cjelovite kulture i očuvanja vlastitoga jezika i tradicije Hrvati na ovim prostorima ne mogu dugo opstati. Zato treba zasukati rukave i radom dokazati vlastitu opstojnost

Članak o održanoj Skupštini HKUPD-a »Mostonga« iz Bača doima se vrlo korektnim, dobro uobličenim pa čak i dobronamjernim. Ipak, izjave novomenovanoga predsjednika »Mostonge« i dosadašnjega v.d. predsjednika te hrvatske udruge mogu biti predmetom novih nedoumica među hrvatskim udrugama općine Bač, te polariziranja i ponovnih razmimoilaženja unutar hrvatske zajednice ove općine.

Premda se vidi dobronamjernost dviju osoba u njihovim razmišljanjima i njihov deklarativan, umjereni, pa čak i snažan optimizam o budućem radu »Mostonge« i afirmaciji Hrvata na ovim prostorima, uočava se i njihova površnost i nedostatak informiranost o radu pet hrvatskih kulturnih udruga u mjestima općine Bač te nejasna slika koju oni imaju o tamošnjim udrugama. U djelovanju tih udruga postoje očite različitosti i specifičnosti i njihov se rad ne može poistovjećivati i izjednačavati. Zato angažirani članovi u hrvatskoj zajednici trebaju biti pravodobno i objektivno informirani, ako već daju vlastite izjave o određenim pojavama i problemima pojedinih udruga.

DONQUIJOTSKI POSLOVI

Novi predsjednik »Mostonge«, koji kaže da je prihvatio »ovu nezahvalnu dužnost«, u svojoj izjavi ističe: »Svi znamo da u svim našim društvima ima problema o kojima nitko ne

govori i ne piše. Ističu se samo lijepi i uspješni događaji, a problema je svugdje i puno.« U ovim se riječima ogleda površnost pogleda i svrstavanje svih udruga i njihovih vodstava u isti koš, što zasigurno nije objektivno mjerilo. Tvrdnja novoga predsjednika tiče se i dopisnika s ovog područja iz Bača, Plavne i Vajske. Kada je u pitanju HKUPD »Matoš« dopisnik »Hrvatske riječi« iz Plavne objavio je u ovom tjedniku sve aktivnosti ovoga društva od njegova osnutka do danas. U mnogim prilogima, a bilo ih je oko 350, pisao je i o problemima i o uspjesima podjednako, ali i o ostvarenju misije i priznanjima koja je ova udruga dobila i pokraj svih poteškoća s kojima se susretala. Upravo to što želi provoditi novi predsjednik Mostonge, »Matoš« čini od svoga osnutka, a oni koji redovito čitaju »Hrvatsku riječ«, »Zvonik«, pa i neke druge listove, mogli su čitati i kritičke i gotovo polemičke članke ovoga dopisnika ne samo o našim udrugama nego i šire. Zato ne treba olako tražiti probleme gdje ih niti nema i tako sebi unaprijed stvarati donquijotske poslove, a one prave i važne previdjeti, kao što to čine neki voditelji naših udruga.

Čudi nas da u »Mostongi« plan i program nije detaljno urađen te ga novo vodstvo mora razraditi. Ova je udruga, po našem mišljenju, radila sasvim solidno, a bivša je predsjednica s nama uvijek surađivala sukladno povelji o suradnji svih hrvatskih udruga u općini Bač.

S druge strane »Matoš« je bio u ozbiljnoj krizi, kada je morao vratiti pozajmljene instrumente jednoj drugoj udruzi, upravo kada su mu oni najviše trebali zbog nastupa u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici u sklopu koncerta visoke umjetničke razine »Impresije iz zavičaja – iz glazbenog opusa Josipa Andrića«.

NEKI VIDE, DRUGI NE

Govoreći o spomenutoj i potpisanoj povelji o suradnji svih hrvatskih udruga, dosadašnji v.d. predsjednik kaže da se ta suradnja dosad nije pokazala na djelu. Ima u tome djelić istine, ali se točno zna koje su udruge blokirale taj oblik zajedničkog rada. I u ovome području ne možemo kritizirati »Mostongu«, a članak o analizi zajedničkih aktivnosti ostvarenih u prvoj godini od potpisivanja povelje najbolje je pročitati u »Hrvatskoj riječi« br. 455. od 9. prosinca 2011., str. 25., pod naslovom »Od tapkanja u mjestu do pogleda u budućnost«. U samom naslovu nalazi se sličan pogled kojega ističe i dosadašnji v.d. predsjednik, kada govori kako »unutar Mostonge djeluju dvije ili tri struje koje ne nalaze zajednički jezik i nisu spremne na suradnju«. To je tema o kojoj je više puta pisano, gdje se želi naglasiti kako naše udruge nisu obična folklorna društva, nego kulturne udruge, koje u svom djelovanju trebaju njegovati i folklornu tradiciju kao dio kulturnog i nacionalnog identiteta Hrvata. Kada je riječ o osipanju

Zvonimir Pelajić

i neaktivnosti članova, to je opća pojava u mnogim udrugama zbog svekolike krize u društvu, a u Baču je to posve normalno jer su od jedne udruge nastale dvije, pa su i članovi možda u nedoumici za koju bi se opredijelili.

U svakom slučaju hrvatske se udruge u općini Bač sve više profiliraju i prepoznaju, neki to vide, a drugi ne. Najveći su problem oni ravnodušni i oni kojima je zabava niže razine svrha i smisao postojanja seoskih društava. Ipak, bez razvoja cjelovite kulture i očuvanja vlastitoga jezika i tradicije Hrvati na ovim prostorima ne mogu dugo opstati. Zato treba zasukati rukave i radom dokazati vlastitu opstojnost, kako to izjavljuje i sam dosadašnji v.d. predsjednik. Hrvatskoj bi zajednici u ovome kraju možda koristila jedna poučna misao kojom ćemo završiti ovaj komentar: »Bog nije na nebu, nego u žrtvovanju i u odgovornosti ljudi jednih za druge« (Emmanuel Levinas, filozof, začetnik »etike Drugog«).

Zvonimir Pelajić

VELIKO BUNJEVAČKO-ŠOKAČKO PRELO HKUD-a »VLADIMIR NAZOR« U SOMBORU

Tradicija koja se čuva 78 godina

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« iz Sombora organiziralo je u subotu, 18. veljače, Veliko bunjevačko-šokačko prelo. Dvorana Vladimira Nazora bila je puna, a veselje je potrajalo do jutarnjih sati. Ovo tradicionalno okupljanje bunjevačkih i šokačkih Hrvata uveličali su konzulica savjetnica Republike Hrvatske u Subotici *Vesna Njikoš Pečkaj*, predstavnici hrvatskih i šokačkih udruga iz okolice, predstavnici udruge iz Prigorja, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan*, somborski svećenici i drugi gosti. Poslije pozdravne riječi predsjednika HKUD-a »Vladimir Nazor« *Mate Matarića* prelo je počelo igrokazom »Prelo na salašu« koji su pripremile dramska, pjevačka i folklorna sekcija društva.

OBITELJSKA OKUPLJANJA

Na to kako je nekada izgledalo prelo u obiteljima bačkih Hrvata podsjetile su *Klara Oberman* i *Bojana Jozić* koje su u kratkom igrokazu, u ulogama bake i unu-

ke, pokazale razliku između okupljanja i druženja mladih danas i prije nekoliko desetljeća. »Prije nekoliko desetljeća običaj je bio da se zimski dani prekraćuju prelima koja su se održavala u kućama, a na koja su se pozivali susjedi i rođaci. Mladež se okupljala, divanila, pjevala. Momci su se na prelima obično kartali, a žene i cure šlingale, štrikale i divanile. Neizostavni dio svakog prela bila je pjesma«, pričala je u igrokazu o prelu svojoj unuci Bojani Klara Oberman. A za pjesmu su se na ovogodišnjem prelu pobrinuli članovi pjevačke i folklorne sekcije HKUD-a »Vladimir Nazor«. Kratak program završen je splotom bunjevačkih plesova u izvedbi folklorne sekcije, s ko-reografijom *Šime Beretića*. Na prelu je predstavljen i novi broj »Miroljuba«, časopisa koji izdaje »Vladimir Nazor«. »Razumljivo, na naslovnicu 'Miroljuba' stavili smo Povelju koju je naše društvo dobilo, prilikom obilježavanja 75. obljetnice, od predsjednika Republike Hrvatske *Ive Josipovića*. Na stranicama 'Miroljuba' su i tekstovi o proslavi te važne obljetnice, Božićnom koncertu, aktivnostima naših sekcija«, ukratko je novi broj predstavio

urednik *Alojzije Firanj*, a svi prisutni na prelu dobili su primjerak časopisa. Za dobar ugođaj, koji je na noge podigao i mlade i one starije, pobrinuo se Tamburaški sastav »Panonika« iz Bačkog Brega i Duet »Kum« iz Sombora. Redale su se poznate tamburaške pjesme, hitovi zabavne glazbe, kola, pa je u ovakvom glazbenom štimungu malo tko odolao da ne zapleše. Oni najuporniji na prelu su dočekali zoru.

POTPORA KONZULATA

»U životu čovjeka 75 godina je puno i znači zrelost i iskustvo, a 75 godina čuvati običaje i tradiciju i biti uporan u svim vremenima je veliki uspjeh za jedno kulturno-umjetničko društvo. To je uspjelo 'Vladimiru Nazoru'. Za te uspjehe somborska udruga zaslužila je i visoko priznanje Republike Hrvatske. Konzulat nije samo nazočan na prelu iz godine u godinu, već pratimo i sve druge manifestacije i podupiremo sve vrijedne projekte ove

udruge. Želimo pomoći da se tradicija i običaji očuvaju i da ovi mladi, koje smo večeras vidjeli u programu, nastave ono što su im ostavili djedovi i majke«, kazala je za »Hrvatsku riječ« konzulica savjetnica *Vesna Njikoš Pečkaj*. Iako je HKUD »Vladimir Nazor« ušlo u 76. godinu, prelo održano u subotu bilo je 78. po redu, jer se s organiziranjem prela počelo i prije službene registracije društva. »Mislim da je generacija prije ove iznijela jedan veliki teret. Vratila je hrvatski naziv našem društvu, dala je fizionomiju društvu i mi samo trebamo sada nastaviti na tom putu, a ohrabruje što je dosta mladih ovdje. Hrvatski dom u Somboru mora biti stožer događanja u hrvatskoj zajednici u Podunavlju. Imamo prostor, imamo kadrove i nešto više sredstava nego manje udruge i spremni smo na suradnju i potporu ostalim udrugama«, kazao je *Mate Matarić*, predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor«.

Zlata Vasiljević

TURISTIČKA ATRAKCIJA U SRIJEMU

Mačkare u Golubincima

Žurkom mladih iz srijemskih mjesta u porti katoličke crkve u petak, 17. veljače, u Golubincima su počele mačkare, tradicionalni magijsko-religijski ritual koji, kao turističku atrakciju, desetu godinu zaredom organiziraju članovi Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Tomislav« i žitelji sela koje je na mapi Europe upisano kao eko-etno selo. Ovom manifestacijom, po kojoj su odvajkada poznati u Srijemu, Golubinčani žele privući što više gostiju, i to su, bogatim četverodnevnom programom, svakako i postigli. Organizator »Premundurenih dana«, kako je naslovljen cijeli četverodnevni program, je HKPD »Tomislav«, a prvi put uz podršku Ministarstva kulture Republike Srbije, Veleposlanstva Republike

Hrvatske u Beogradu, Općine Stara Pazova, MZ Golubinci i brojnih sponzora iz sela i općine.

Teško je reći je li ljepše i šarenije bilo u subotu navečer, kada su birane najljepše maske, ili u nedjelju, kada je karnevalska povorka s nekoliko stotina maskiranih sudionika prodefilirala selom. Domaćini i gosti iz više mjesta Vojvodine, Hrvatske i Mađarske pokazali su maštovitost i spretnost, pa je u karnevalskoj povorci bilo: vještica, vila, gusara s Kariba, izvanzemaljaca, Ciganki, doktora, zatvorenika, anđela, cvjetova, patuljaka, kan-kan igračica, vitezo-va, djevojaka iz Rija, kauboja, Indijanki i koga sve ne... Večer prije u natjecateljskoj konkurenciji ove se godine, drugog dana mačkara u Golubincima,

publici koja je prepunila sportsku dvoranu osnovne škole predstavilo 20 maski u borbi za vrijedne nagrade. Prvu nagradu - sedmodnevni boravak za četiri osobe na Kvarnerskoj rivijeri dobila je maska Rio, koja je uz ritmove sambe dočarala atmosferu karnevala u Riju, drugo mjesto zauzela je maska Mala Sirena, koja je osvojila sedam dana na Rudniku za dvije osobe. Treće mjesto osvojila je maska Dan mladosti s prikazom nekadašnjeg sleta uz prisustvo druga Tita i drugarice Jovanke. Žiri nikad dosad nije imao težu zadaću izabrati najbolje, jer toliko kreativnosti i mašte nikada ranije nije bilo. Ključ Golubinaca ove godine za vrijeme mačkara pripao je Ružici Borčić, osobi koja daje već godinama neprocjenjiv doprinos u pravljenju kostima. Kao gosti su i na ovogodišnjim

mačkarama u Golubincima bili članovi plesne udruge FENIX iz Osijeka koji su, osim što su dali mačkarama međunarodni karakter, svojim nastupima u ova dva dana oduševili Golubinčane i njihove goste izvođeci neverovatne plesne korake. Četvrti dan ostao je za najizdržljivije, koji su obilazili golubinačke kuće i zajedno s domaćinima pjevali i plesali, a ove godine se uključila i Udruga odgajivača konja, čiji su se članovi jašući priključili mačkarama.

Mnogobrojni su uzvanci nazočili mačkarama, a među njima je bio i *Predrag Marković*, ministar kulture Republike Srbije, koji je rekao da su mačkare lijep tradicionalni običaj kojeg hrvatski narod treba njegovati.

Golubinačke mačkare ove godine medijski su pratili RTS, HTV, RTV, sve lokalne radio i TV postaje, kao i većina pisanih medija, a medijski pokrovitelj bila je Radio Stara Pazova.

Ivan Radoš

SIMBOLIČKI OPROŠTAJ OD ZIME

Mačkare u Monoštoru

Maskenbal, odnosno Mačkare u Bačkom Monoštoru održava-ju se svake godine, prije početka korizme.

Uz glazbu, veselje i maštovite kostime, mještani se simbolički opraštaju od zime i pred pokladno vrijeme koriste priliku prove-seliti se i zabaviti. Kao i godinama unatrag, maskenbal organizira KUDH »Bodrog«, kao domaćin koji se uvijek trudi osigurati i nagraditi najbolje maske.

Ove je godine zabilježena izuzetna posjećenost, dvorana Doma kulture bila je krcata maskama i posjetiteljima koji su došli bodriti svoje favorite. Performanse su imali mali i veliki klauni, vitezovi, vile, princeze, vještice, zmajevi, jaguari, kosturi, vatrogasci, liko-vi iz crtanih filmova, a za najinteresantnije proglašene su dvije zelene vještice, medicinska ekipa s »Naše male klinike« i obitelj Tekin, pristigla direkt iz turske sapunice.

Zdenka Mitić

MAŠKARE U RUMI

Sudjelovalo preko dvadeset maski

Tradicijska igranka u povodu maškara održana je u subo-tu, 18. veljače, u prostorijama HKPD »Matija Gubec« iz Rume. Zanimljivo je kako su maškare ove godine organizirane iste večeri u više hrvatskih udruga u Srijemu, ali to nije utjecalo

na odziv gostiju na igranci. Ove je godine na »Maškarama« u Rumi bilo preko 20 maski, a žiri je podijelio nagrade za pet najboljih, dok su svoj djeci pod maskama podijeljene čokolade. Ovogodišnju igranku otvorio je predsjednik HKPD »Matija Gubec« *Milenko Kulušić*, a goste su cijelu večer zabav-ljali rumski tamburaši.

Nikola Jurca

24. veljače 2012.

MAŠKARE U HRVATSKOM DOMU U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Sudjelovalo preko 50 djece

Hrvatski kulturni centar »Srijem-Hrvatski dom«, mađarsko društvo »Srem« i njemačko društvo »Goethe« skupa su 18. veljače organizirali Maškare povodom početka korizme u Srijemskoj Mitrovici. Oko 50

djece sudjelovalo je u izboru za najbolju masku te su podijeljene nagrade za pet najuspješnijih. Nakon završenog natjecanja za najbolje maske nastavljeno je druženje uz glazbu tamburaške sekcije HKC-a u srijemskomitrovačkom Hrvatskom domu.

D. Španović

TRADICIJA DUGA 13 GODINA

Maskenbal u Petrovaradinu

U subotu, 18. veljače, na Petrovaradinu je bio organiziran tradicijski maskenbal u prostorijama crkve svetog Jurja. Iako ova manifestacija datira još od XV. stoljeća, na Petrovaradinu ima tradiciju dugu 13 godina. Idejni začetnik je bio *Robert Štimac*, a unazad tri godine ovu manifestaciju organiziraju braća *Petar i Ivan Hornjak*.

Više od 100 ljudi je bilo tu večer pod maskama, od Diznijevih junaka, obitelji Simpsonovih, do Snjegovića, vila... Fešta je trajala je do kasnih jutarnjih sati.

Prvu nagradu su osvojili *Klara Vranjo i Milan Mikulja*, kao Mini i Miki, a izjavili su kako se raduju maskenbalu i unazad par godina ga posjećuju, te da sami šivaju svoje maske.

Anita Klinac

U PLAVNI ODRŽANA PETA PO REDU MANIFESTACIJA POKLADNIH OBIČAJA – TUTA

Tute u Plavni

ta ovoga skupa. Kao i prošle godine, mnogi su promatrači ostali umazani raznim bojama, snijegom, te poljupcima sudionika povorke.

Navečer je od 18 sati u Vatrogasnom domu priređena večera, druženje i zabava, koja je trajala do ponoći, čime je završilo i pokladno vrijeme a započela korizma. Ove je godine dvorana bila potpuno ispunjena članovima ovdašnje udruge, te gostima iz Bača, Vajske i Bođana. Nazočne su svirkom i pjesmom zabavljali dobro uvježbani bački tamburaši, koje je za ovu prigodu okupio župnik vlč. *Josip Štefković*. Tijekom večeri članovi »Matoša« prikazali su šaljivi igrokaz s pjevanjem »Dok dišem, ne pišem«, koji je oduševio nazočne te pridonio još veselijem raspoloženju svih u dvorani.

Po ustaljenom običaju zabava se od 23,30 postupno smirivala, a gosti su morali, kao i uvijek, pojesti i popiti sve što je ostalo na stolovima. Nakon što su stolovi očišćeni nastao je i vrhunac večeri, kada je za begu postavljen odar, a žene su je oplakivale kao pokojnika. Potom su muškarci u pratnji »popa« i »udovice« odnijeli begu u jedan kut prostorije i pokrili je stolnjakom. Ovim se činom simbolizira završetak veselja, odnosno pokladnog vremena, a označava početak korizme, koja u Plavni predstavlja povratak duhovnim vrijednostima i mirnijem načinu života.

Zvonimir Pelajić

U doba ovogodišnjih karnevala, maskalara, maskenbala, velikih, malih i književnih prela, balova i drugih zabava kojima je završilo pokladno vrijeme, u organizaciji HKUPD-a »Matoš« u Plavni je od 19. do 21. veljače održana peta po redu manifestacija pokladnih običaja – Tuta. Plavanjci se ponose svojom starom pučkom i kulturnom tradicijom te su već peti put zaredom osmislili tri posljednja pokladna dana što je, u ovo zimsko doba, bio pravi događaj za sve mještane ovoga tihog mjesta u kome se malo što događa bez angažiranja članova »Matoševe« udruge u seoskom životu.

Kao u davnim vremenima i ove je godine ova manifestacija vezana uz pokladnu nedjelju, pokladni ponedjeljak i pokladni utorak, neposredno pred početak korizme. U pokladnu nedjelju, 19. veljače, na svetoj su se misi pojavila brojna djeca i nekoliko starijih župljana obučenih u narodno ruho. To su bile »lipe tute«, koje su potom prošetale središtem sela.

Osobito se isticala narodna nošnja šokačkih i bunjevačkih Hrvata, te Slovaka što je svojevrsno podsjećanje na nekadašnju plavansku prošlost.

U ponedjeljak, 20. veljače, kostimirana dječja povorka »tuta« prošetala je ulicama Plavne. Bio je to veseli prizor u kome je 15-ero djece privuklo pozornost radoznalih mještana. U pojedinim domovima djeca su počašćena slasticama, kiflama, sokovima i čajem, a mališani su klepetali i zvonili baka-rušama uz razdraganu graju.

U utorak, 21. veljače, uz pjesmu i svirku, iz Vatrogasnog je doma krenula skupina »gadnih tuta« koja je obišla sve ulice

mjesta. Oni su, inspirirani prošlim danom dječjih tuta, bili dobro maskirani i našminkani, te s metlama u ruci i promijenjenim glasovima teško prepoznatljivi, u čemu i jest poan-

24. veljače 2012.

Sjećanje na Ivu Škrabala

ZAGREB – U sklopu vikenda hrvatskoga filma, zagrebačko kino Tuškanac priredilo je filmski program posvećen *Ivi Škrabalu*, hrvatskom redatelju, scenaristu, dramaturgu i povjesničaru filma, koji je preminuo u rujnu prošle godine. Prikazani su filmovi »Živuće fotografije – Slike iz prošlosti filma u Hrvatskoj«, »Tko pjeva zlo ne misli«, »Velika porodica«, »Pes za petsto«, »Dan kada se sklapaju brakovi«, »Vodič kroz Trst«, »Kamo vodi autoput«, »Slamarke divojke«, »Put nije samo vaš« i »Opsada«.

Glazbeno-scenski kolaž »Šokačko prelo«

SONTA – Članovi dramske i folklorne sekcije OKUD-a »Ivo Lola Ribar« u nedjelju, 19. veljače, u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti reprizno su izveli glazbeno-scenski kolaž »Šokačko prelo«. Ova vesela predstava nastala je prije tridesetak godina u »Loli« tako što je, danas se nitko ne sjeća koji dramaturg amater, fragmente više igrokaza autora *Antuna Karagića* i *Matije Poljakovića* spojio s nekoliko glazbenih točaka i postavio na daske. Otada, članovi »Lole« ovu predstavu su, s nekoliko prekida, izvodili skoro svake sezone. Mijenjali su se redatelji, scenografi, glumci, glazbenici, jedino je predstava ostajala ista. Ovoga puta redateljske palice se prihvatio predsjednik OKUD-a *Miloš Vodeničar*, koji je uz to bio i tumač dviju uloga.

Likovnjaci zahvalili sponzorima

SUBOTICA – Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« priredio je u utorak »Večer sa sponzorima«, kojim se redovito zahvaljuje onima koji podupiru rad ove sekcije i Centra. Sponzorima su ovom prigodom darovane slike i zahvalnice. Večer je održana u restoranu »Dukat«.

100 brojeva Glasnika Pučke kasine 1878.

SUBOTICA – Izlazak 100. broja »Glasnika Pučke kasine 1878.« bit će svečano obilježen večeras (petak, 24. veljače), u Gradskom muzeju u Subotici. Ovom će prigodom biti riječi o povijesti Glasnika, ali i hrvatskog tiska u Subotici. Početak je u 19 sati.

Premijera filma »Od zrna do slike«

ZAGREB – Dugo očekivani dokumentarni film *Branka Ištvančića* »Od zrna do slike« bit će premijerno prikazan na ovogodišnjem festivalu »Zagrebdox« koji se održava od 26. veljače do 4. ožujka. Ovaj film o slamarkama iz okolice Subotice i njihovom stvaralaštvu uvršten je u regionalnu konkurenciju i imat će tri projekcije: u ponedjeljak u 13 sati (dvorana 3), u

srjedu od 20 sati (dvorana 2), te u četvrtak od 21 sat (dvorana 1). Projekcije se održavaju u kinu Movieplex u Kaptol Centru.

Tony Cetinski u Novom Sadu

NOVI SAD – Hrvatski pop pjevač *Tony Cetinski* održat će koncert 8. ožujka u Velikoj dvorani novosadskog Spensa. Za ovu prigodu, jedan od najboljih muških vokala s ovih prostora najavljuje fantastičnu atmosferu i vrhunsku svirku. Ulaznice možete kupiti na blagajnama Spensa, te u lancu Gigstixa: Pariski magazin i Bulevar Books u Novom Sadu.

Predstavljanje Godišnjaka u Pečuhu

PEČUH – Drugi broj Godišnjaka za znanstvena istraživanja u izdanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata bit će predstavljen u utorak, 28. veljače, u Pečuhu, u Hrvatskom klubu August Šenoa (Pečuh, ul. Esze Tamás br. 3). Gost ove tribine bit će ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov*, a voditelj *Stjepan Blažetin*, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Početak je u 18 sati.

Tečaj likovnog u »Kolu«

SUBOTICA – Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« organizira obuku iz slikarstva za učenike osnovnoškolskog uzrasta. Tečaj će trajati do kraja ove školske godine, a vodit će ga profesorica razredne nastave *Biljana Mustafić*.

Rok za prijave traje do 27. veljače, a prijaviti se možete na tel. 024 555-589 ili osobno u Uredu HKC-a »Bunjevačko kolo«. Dodatne informacije možete dobiti na telefon 024 524-938.

Nova knjiga Tomislava Žigmanova

PEČUH – »Izazovi – sabiranja, sumjeravanja, tumačenja: studije i ogledi o knjiškim i književnim temama hrvatskoga istočnog zagrančja« naziv je nove knjige *Tomislava Žigmanova* koja je objavljena u Pečuhu. Riječ je o zajedničkoj nakladničkoj suradnji Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj iz Pečuha, Udruge Oksimoron iz Osijeka, te Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice.

Knjigu čini jedanaest studija i ogleda podijeljenih u tri poglavlja, nastalih u posljednjih desetak godina i rezultat su autorova relativno kontinuirana nastojanja na planu reflektiranja povijesti, procesa i događaja unutar kulturnoga prostora Hrvata u Vojvodini koji se, prije svega, odnose na fenomen knjige i književnosti. Knjiga je objavljena u ediciji *Biblioteka Nova* pečuškoga Zavoda, a uskoro će biti dostupna i čitateljima u Srbiji.

KNJIŽEVNO PRELO U SUBOTICI

Desetljeće Hrvatske čitaonice

*Bogatim programom proslavljeno deset godina rada Hrvatske čitaonice, ali i HDPU »Bela Gabrić« *
Čestitke na uspješnom radu uputili predstavnici hrvatskih institucija, te diplomacije*

Ovogodišnje »Književno prelo«, koje umjesto krumpirače i sličnih pokladnih delacija nudi »hranu za dušu«, održano je u ponedjeljak, 20. veljače, u HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici.

Već po običaju okupivši veliki broj posjetitelja, ali i sudionika programa, ovogodišnje Književno prelo bilo je prigoda da se obilježi deset godina rada njegova organizatora – Hrvatske čitaonice, ali i Hrvatskoga društva za pomoć učenicima »Bela Gabrić« iz Subotice.

Hrvatska čitaonica, kako je ovom prigodom istaknuto, svojim programima njeguje književno, ali i dramsko stvaralaštvo na hrvatskome jeziku, posebice ikavici bačkih Hrvata. Od početka rada priređuje nekoliko većih godišnjih manifestacija od pokrajinske važnosti za Hrvate u Vojvodini: Dane Balinta Vujkova – dane hrvatske knjige i riječi, Pokrajinsku smotru recitatora na hrvatskome jeziku i susret pučkih pjesnika »Lira naiva«.

Također, organizira i Etno kamp, te književne večeri i tribine posvećene kulturnim velikanima u vojvođanskih

Sigurna budućnost

Predsjednik Hrvatskoga društva za pomoć učenicima »Bela Gabrić« Petar Gaković se zahvalio svima koji su pomogli dosadašnji rad ove udruge, te pozvao učenike i studente da se uključe u rad Društva.

»Onaj narod koji se brine za svoje mlade ima sigurnu budućnost. Nadam se da ćemo to kroz ovu udrugu i ostvariti«, kazao je Gaković.

Petar Gaković, Katarina Čeliković i Bernadica Ivanković

Hrvata. Čitaonica ima i razvijenu nakladničku djelatnost. Dosad je objavila 28 naslova, većim dijelom namijenjenih djeci. Među prvima je pokrenula i izdavanje zvučne edicije – na desetak nosača zvuka snimljene su narodne pripovijetke koje je zapisao Balint Vujkov te radijske drame ovdašnjih hrvatskih autora. U njihovoj koprodukciji snimljeno je nekoliko dokumentarnih filmova

te prvi animirani film za djecu s bunjevačkom tematikom.

ZAHVALA NA POTPORI

Predsjednica Hrvatske čitaonice Bernadica Ivanković je u svojem obraćanju izrazila vjerovanje da su veliki ciljevi, postavljeni na početku rada ove udruge, i realizirani. »Rezultate koje smo postigli ne bi bili mogući bez brojnih

suradnika i pomoći institucija. Stoga, zahvaljujemo svima koji su pomogli ostvarivati naše kulturne misije«, kazala je Bernadica Ivanković.

Hrvatsku čitaonicu i HDPU »Bela Gabrić« osnovala je Katarina Čeliković, kojoj su njezini nasljednici na čelu ovih dviju udruga ovom prigodom uručili zahvalnicu. »Zadovoljstvo je kada nešto započneš, a znaš da će taj posao nastaviti onaj koji iza tebe dolazi. Sigurna sam da su ove dvije udruge u dobrim rukama i da imaju budućnost. A ono što smo stvorili ostalo je na mladima«, rekla je Katarina Čeliković zahvaljujući se svima koji su podupirali rad ovih udruga tijekom minula desetljeća.

RAZNOVRSTAN PROGRAM

Tijekom večeri nastupili su članovi Hrvatske čitaonice, kao i oni koji surađuju s Hrvatskom čitaonicom. Bogat i raznovrstan program izveli su mladi recitatori, pučki pjesni-

Premijera predstave »Tamburaški oproštaj«

24. veljače 2012.

ci *Ana Feđver* i *Mladen Nikšić*, ženska pjevačka skupina KUDH-a »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, VIS »Proroci« iz Subotice, vokalni solisti *Marija Jaramazović* i *Ladislav Huska*, a priređena je izložba slika i ilustracija *Ružice Miko- vić Žigmanov*.

Premijerno je odigrana pred- stava »Tamburaški oproštaj«, novi dramski uradak članova Male scene Hrvatske čitaoni-

Nakladnička djelatnost

ce. Iako je u tijeku predstave nestalo struje, njezina izvedba dovršena je pod svjetlom svi- jeća. Bio je to zanimljiv način da autor i redatelj predstave *Marjan Kiš* obilježi 30 godi- na rada na području dramskog stvaralaštva.

Čestitke na uspješnom de- setljeću rada, kao i potporu daljnjim projektima Hrvatske čitaonice u kratkim obraćanju- ma iskazali su predstavnici hr-

vatske diplomacije – *Valenti- na Šarčević* iz veleposlanstva u Beogradu i generalna konzul- ica u Subotici *Ljerka Alajbeg*, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić* i predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*. U povodu jubileja na adresu Čitaonice stigli su i brojni brzogosti, među ostalim, i iz Hrvatske matice iseljeni- ka.

D. B. P.

PRELO SIĆANJA U HKC-U »BUNJEVAČKO KOLO«

Stara dobra vremena

Ove se godine okupilo preko stotinu sudionika odjevenih u bunjevačku nošnju

Jedno od »modno« najza- nimljivijih pokladnih oku- pljanja među bunjevač- kim Hrvatima, svakako je lani pokrenuto »Prelo sićanja«. Ovo prelo, na kojem je jedini uvjet za sudjelovanje da osoba bude odjevena u bunjevačku noš- nju, održano je i ove godine, u nedjelju 19. veljače, u velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« u Subotici.

Posjetitelja je bilo preko sto- tinu, svih uzrasta, a uz one najsvečanije mogle su se vidje- ti i običnije nošnje, također prigodne za ovakvu vrstu »sen-

timentalnog« putovanja u pov- ijest. Premijerno je prikazano i nekoliko nošnji koje su sašive- ne u proteklih nekoliko mjese- ci.

Jedan od organizatora *Ivan Piuković* kaže kako je cilj ovoga okupljanja podsjetiti se »starih dobrih vremena«. »Prelo sića- nja je utemeljeno prošle godine na inicijativu *Davora Dulića* iz 'Bunjevačkog kola'. To je bila neka vrsta pokusa koji se pokazao dobrom idejom, jer

smo ove godine imali duplo više sudionika. I ovoga puta vratili smo se nakratko u proš- la vremena, zabavljajući se na način kako su to činili naši preci. Također, nastojali smo vratiti narodne igre među ljude, da to ne bude samo u okvirima KUD-ova, oživjeti ih za buduća pokoljenja«, kaže *Ivan Piuković*.

Na početku večeri nazočne je pozdravio predsjednik HKC-a »Bunjevačko kolo« *Ivan Stipić*.

Prelo je trajalo nekoliko sati, a goste su zabavljali tamburaški sastavi »Hajo« i »Ravnica«.

I za kraj, organizatori najav- ljuju kako će praksa priređiva- nja »Prela sićanja« biti nastav- ljena i idućih godina.

D. B. P.

Zahvala za 50 godina braka Blaženke i Blaška Cvijanova

Pola stoljeća bračne vjernosti

Prije 50 godina *Blaženka Dulić* i *Blaško Cvijanov*, pred Bogom i ljudima obećali su jedno drugome bračnu vjernost, zajedništvo u dobru i zlu, zdravlju i bolesti, te da će se voljeti i poštivati do kraja života.

U župnoj crkvi Isusova Uskrsnuća, 19. veljače, skupa sa svojom djecom, unucima i praunukama, zahvalili su Bogu za 50 godina braka.

Blaško, kao četvrti od sedam sinova *Gize* i *Paje* Cvijanova rođen je 2. veljače 1932. godine, dok je Blaženka rođena 14. travnja 1943. godine, kao trinaesto, od četrnaestoro djece *Elizabete* i *Stipana* Dulića. Brak su sklopili 25. veljače 1962. godine, a prva kći, rođena 1963. godine, ubrzo je nakon rođenja umrla. Druga kći, *Gordana*, rođena je 1964. godine, *Nevenka* je rođena 1968., *Anđelka* 1969., i *Željka* 1981. godine. Sve su četiri kćeri udane i imaju po troje djece.

Teško je prenijeti na papir radost na ovome slavlju, no ipak, zahvalnost koju osjećamo prema našim roditeljima želimo iskazati i na ovaj način.

Želimo im zahvaliti, prije svega, za život koji su nam darovali, za strpljenje u svakoj neprospavanoj noći, za ljubav kojom su nas obasipali, kao i za zajedništvo koje su nam osigurali. Također, želimo im zahvaliti što su strpljivo i uzdignute glave podnosili sve nedaće, poteškoće i probleme tijekom proteklih 50 godina.

Danas, kada i mi imamo svoje obitelji, možemo ih puno bolje razumjeti, negoli kada smo bile djeca. Sada im zahvaljujemo na svemu, na tome što su bili čvrsti u odgoju, te što su nas odgojili u odgovorne osobe, svjesne svoje katoličke vjere i pripadnosti hrvatskome narodu. U našoj se obitelji oduvijek znalo što smo i tko smo, a to tek sada vidimo kada i mi uz pomoć naših muževa, odgajamo našu djecu, te i na njih želimo prenijeti iste vrijednosti, kako bi i oni jednoga dana izrasli u moralne i odgovorne osobe.

Zahvalni na svemu, želimo našim roditeljima obilje Božjeg blagoslova, te mirnu i zdravljem ispunjenu starost. Kćeri: *Gordana*, *Nevenka*, *Anđelka* i *Željka*, zetovi *Petar Stantić*, *Vladimir Tumbas*, *Željko Nađ Kanas* i *Tomislav Vukov*, unučad: *Đurđica* s obitelji, *Marija* s obitelji, *Karolina*, *Elizabeta*, *Antonia*, *Marko*, *Antun*, *Kristina*, *Anamaria*, *Lucija*, *Martin* i *Jakov*, te praunuke *Martina* i *Anastasija*.

Ž. V.

Koncert pravoslavnog i katoličkog zbora u Subotici

Glazbeni susret

Usvečanoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, 18. veljače, upriličen je koncert duhovne glazbe. Nastupili su zbor Srpske pravoslavne crkvene općine u Subotici, sv. Roman Melod, pod ravnanjem prof. *Dragane Nikolić*, zatim komorni ansambl Collegium Musicum Catholicum, koji djeluje u okviru Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, pod ravnanjem *Miroslava Stantića*, zatim članovi orkestra subotičke srednje glazbene škole uz pratnju pijanista *Kornelija Vizina*, te sopranistice *Alenka Ponjavić*.

Na samom početku programa nazočnima su se obratili dvojica svećenika: *Dragan Stokin*, paroh u pravoslavnoj crkvi Uznesenja Gospodnjeg, te vlč. *Dragan Muharem*, prefekt sjemeništa »Paulinum« i urednik katoličkog mjesečnika »Zvonik«. Otac *Dragan Stokin* izrazio je zadovoljstvo zbog ovog nesvakidašnjeg događaja kada dva zbora, dviju različitih crkava pjevaju zajedno. Vlč. *Dragan Muharem* je u svom govoru istaknuo da nas »glazba dijeli na soprane, altove, tenore, basove; život nas pak dijeli na pravoslavne i katolike. Ali ovim glazbenim susretom ukida se svaka podjela, svaka disonanca i iz naše različitosti progovara harmonija – kako glasova, tako i srca.«

U prvom dijelu koncerta zborovi su samostalno nastupali prezentirajući skladbe vlastite glazbene tradicije. U drugom dijelu oba su zbora nastupila zajedno izvodeći najprije »Kerubinsku pjesmu« *Pavela Česnokova*, te kao završnu skladbu *Händelovu* »Aleluja«, koja je još jednom ponovljena na zahtjev oduševljene publike.

Ovaj znakovit susret nastavljen je i nakon koncerta druženjem obaju zborova u prostorijama pravoslavne crkvene općine. Odmah nakon koncerta gradske vlasti su predložile da se isti program ponovi i u drugim gradovima. Među voditeljima zbora javila se čak ideja da bi ovakav susret trebao postati tradicija barem jednom godišnje.

D. M.

IN MEMORIAM

Prošlo je šest tužnih mjeseci otkako nije s nama voljeni suprug, otac i dida

Lojzija Malagurski
1930. – 2011.

Sveta misa će se održati 26. veljače u 10 sati u crkvi svetog Marka u Starom Žedniku.

Njegovi najmiliji!

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merковиć

KRONOLOGIJA od 24. veljače do 1. ožujka

24. VELJAČE 1894.

Rođen je *Matija Evetović*, pjesnik, znanstvenik, kulturni i javni djelatnik. U Zagrebu završio studij hrvatskoga jezika i književnosti, gdje je i doktorirao (1923.). Pjesništvo mu je prožeto mladalačkim nemirima i rodoljubljem. Za prvu »Hrvatsku enciklopediju« (*M. Ujevića*), napisao članke: Bunjevačko narječje, Bunjevačko školstvo, Ime Bunjevac, Vjerske i crkvene prilike. Zapažene su njegove monografije o *Ivanu Antunoviću* i *Paji Kujundžiću*. Sveobuhvatna Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata što ju je nakon dva desetljeća dovršio, početkom 1941. godine, po obujmu je najveće, a po sadržaju najvažnije njegovo djelo. Ova znanstvena radnja predstavlja summu svih dotad dostupnih izvora s podacima bitnim za razumijevanje uvjeta pod kojima je živio autohtoni hrvatski puk u Podunavlju. Tragom tih izvora Evetović obuhvaća i razloge koji su od XIII. do XVII. stoljeća utjecali na seobu stanovništva iz jugozapadnih hrvatskih područja u prostor južne Ugarske. Objedinjujući građu za bolje razumijevanje naše prošlosti obradio je pojedinosti iz života onih pojedinaca koji su utjecali na očuvanje identiteta hrvatskog pučanstva, pogotovu u razdoblju buđenja nacionalne svijesti, ukazujući na tada uspostavljenu suradnju sa Zagrebom kao središtem probuđenog hrvatstva i kasnije veze s matičnim etničkim i kulturnim prostorom. Djelo je objavljeno tek 2010. godine u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.

24. VELJAČE 1954.

Rođen je *Josip Skenderović Ago*, likovni umjetnik i pedagog. Studij slikarstva završio je u Zagrebu (1978.) u klasi *Ante Kuduza*,

nakon toga je na četverogodišnjem specijalističkom studiju u Parizu (Atelje 17 u radionici *S. W. Haytera*, na pariškoj Akademiji likovnih umjetnosti i Nacionalnom centru za aerografiju). Prvi put izlaze s *I. Szajkóm* na Paliću (1978.), prvu samostalnu izložbu priređuje godinu dana kasnije u Radovljici (Slovenija), a prvu izložbu u Parizu 1986. Otada je priredio mnogo samostalnih izložbi u vodećim europskim središtima i SAD-u. Živi u Parizu, dobitnik je visokih odličja Vlade Francuske.

25. VELJAČE 1930.

Rođen je *Tomo Vereš*, dominikanac, filozof, teolog, prevoditelj. Zaredio se u Dubrovniku, studirao u Francuskoj, gdje je primio svećenički red i postiže licencijat iz teologije, a doktorira na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Bio je profesor na dubrovačkom Dominikanskom filozofsko-teološkom učilištu i zagrebačkom Filozofskom fakultetu Družbe Isusove. Zapaženi su mu radovi o sv. Albertu, sv. *Tomi Akvinskom* i *Jacquesu Maritanu*; nadalje, njegov prinos dijalogu s marksizmom, kao i rasprave o položaju bunjevačkih Hrvata u Bačkoj. Svojom mišlju obilježio je hrvatski tomizam u drugoj polovici XX. stoljeća. U Rimu je (10. lipnja 2000.) promaknut u učitelja svete teologije (magister in sacra theologia), počast koju samo rijetki dobivaju. Pisao je na hrvatskom, mađarskom, njemačkom i francuskom jeziku. Važnija djela su mu: Filozofsko-teološki dijalog s Marxom (1973., 1981.), *Astronomija i teodicija* (1975.), *Iskonski mislilac* (1978.), *Pružene ruke* (1989.), *Dominikansko opće učilište u Zadru* (1396. – 1807.), prvo hrvatsko sveučilište (1996.), *Bunjevačko pitanje danas* (1997.), *Sveti Vlaho i*

Dubrovnik (1998.), *Razmišljanja jednog kršćanina* (2000.) i dr. Umro je 9. prosinca 2002.

25. VELJAČE 1997.

Povjesničaru umjetnosti *Beli Duranciju* dodijeljena je »Iskra kulture«, godišnja nagrada Kulturno-prosvjetne zajednice Vojvodine.

26. VELJAČE 1866.

U Subotici je započelo drugo cijelomjesečno gostovanje novosadskoga Srpskog narodnog kazališta. Prvo gostovanje pred subotičkom publikom ostvareno je 1862. godine.

27. VELJAČE 1972.

Premинуo *Ljudevit Vujković Lamić*, kolekcionar, spisatelj, istaknuti sportaš u više disciplina, trener, sudac i javni djelatnik. Poeziju i prozu objavljuje između dva svjetska rata, zastupljen u više izbora i hrestomatija. Rođen je 12. kolovoza 1907.

27. VELJAČE 1993.

Umro je *Stipan Đanić*, atletičar, profesor u Tehničkoj školi u Somboru. Bio je državni prvak u skoku s motkom 1971. i 1974. Rođen je 20. srpnja 1953. godine.

28. VELJAČE 1987.

Premинуo je *Antal Zákány*, pjesnik, prozni pisac, knjižničar i novinar dnevnog lista »Magyar Szó«. Objavio je desetak knjiga pjesama, uvršten u više antologija i udžbenika. Rođen je 8. rujna 1918.

29. VELJAČE 2004.

Oko tristo sudionika odlučilo je o ujedinjenju dviju stranaka – Demokratskog saveza Hrvata Vojvodine i Hrvatskoga narodnog saveza! Za predsjednika jedinstvene stranke, a pod imenom DSHV, izabran je *Petar Kuntić*. Ovom skupu prisustvo-

vali su predstavnici Sabora i Vlade Republike Hrvatske.

29. VELJAČE 2004.

Dramska sekcija HKUD »Ljutovo« na »X. danima hrvatskog teatra« u Hercegovcu, prikazala je komad *Laze Pančića*, »Kad se ženi ko pameti nema i udaje koja sriće nema«.

1. OŽUJKA 1847.

Rođen je *Lazar Mamužić*, pravnik, odvjetnik, gradonačelnik Subotice od 1884. do 1902. godine, iznimno zaslužan za njezin gospodarski, prometni, urbani, kulturni i uljudbeni preporod. Za osamnaest godina, koliko je bio na čelu grada, s uspjehom je prenio i primijenio iskustva ondanšnjih vodećih srednjoeuropskih središta u Suboticu, koja se u tom razdoblju ubrzano razvija, bogati i uvećava. Današnji arhitektonsko-urbanistički izgled užeg i šireg središta, uvelike dugujemo Mamužićevoj plodnoj suradnji s gradograditeljem *Titusom Mačkovićem*. Umro je 25. srpnja 1916.

1. OŽUJKA 1920.

Unatoč protivljenjima iz Novog Sada, u Subotici je započeo s radom Pravni fakultet (u današnjoj zgradi Kemijsko-tehnološke škole, Maksima Gorkog 53). Tijekom dvadeset i jedne godine njegova postojanja visokoškolsko obrazovanje ovdje je steklo više stotina budućih pravnika, odvjetnika i sudaca koji su ostavili zapaženog traga u Subotici, Bačkoj, Vojvodini, Hrvatskoj i ondašnjoj zemlji. Odmah po ulasku okupacijskih postrojbi, početkom travnja 1941. zauzeta je i opljačkana zgrada fakulteta, dok je fakultetska knjižnica prenesena u Pečuh. Nakon toga Pravni fakultet je zatvoren, a nakon oslobođenja njegov rad nije obnovljen u Subotici.

Jela u korizmi

Korizma, lat. *Quadragesima*, je vrijeme liturgijske crkvene godine od četrdeset dana kada se vjernici pripremaju za blagdan Uskrsa. Započinje Čistom srijedom ili Pepelnicom (koju posebno obilježava pepeljenje glava vjernika u znak pokore i obraćenja), a traje do Velikog četvrtka kada započinje Vazmeno trodnevlje.

Misna boja povezana s korizmom je ljubičasta. Kroz to misno vrijeme ne ukrašavaju se crkve, a u nekima ne sviraju orgulje i druga glazbala. Na Čistu srijedu za katolike je obvezan post (jedan obrok tijekom dana) i nemrs (uzdržavanje od masne hrane).

Podrijetlo korizme

Neki autori smatraju da korizma počinje već od apostolskih vremena, dakle od prvotne Crkve. Drugi pak misle da nije postojala prije IV. stoljeća. Može se reći da sve do vremena koje je slijedilo nakon prvih progona kršćana u Crkvi nije bio poznat, ni zabilježen jedan ovakav asketski preduskrasni period kakav imamo danas.

No, sigurno je da su kršćani prakticirali već od samih početaka strogi post u jednom dijelu Svetog ili Velikog tjedna. U Crkvama koje su nastajale u poganskim sredinama kršćani su postili barem kroz četrdeset sati u Velikom tjednu. Taj post ih je sjećao na Gospodinovu smrt. To znači da su postili od petka navečer do nedjelje ujutro.

Post

Sigurno je da je post, po svojoj oštrini, strogom slijedu, a posebice po Kristovu primjeru, najosnovniji element vršenja korizme.

Postiti znači jednom se u danu do sita najesti, a u druga dva obroka manje uzeti. Post i nemrs obvezni su na Čistu srijedu ili Pepelnicu i na Veliki Petak.

Jela u korizmi

Što su jeli naši stari u vrijeme korizme? Obvezno je bio posni grah, čoravi krumpir paprikaš, papula i papulina juha, juha od rajčica, rezanci s makom, orasima, pekmezom i sirom, tašci s makom, i orasima, valjušci, trganjci, proja. Domaći kruh, crni kruh. Riblja juha, riblji paprikaš, pržena riba. Valjušci s krumpirom,

grenadir marš. Korizmeni kolači: listići, poderane gaće, peretki slani i slatki i kuhani peretki, salenjaci s pekmezom i orasima, gužvare s orasima i makom, s koricama i cimetom, pa uslatko štrudle s jabukama i višnjama, smokvama, bundevama...

Pored jela u korizmi se i pilo – rakija i vino, a špricer samo sa sodom.

Evo i dva stara korizmena recepta oprinjere na fotografijama!

ŠTRUDLICE OD SMOKAVA

Prhke, mekane, punjene marmeladom od smokava i badema!

Potrebni sastojci – tijesto:

300 gr brašna / 150 gr maslaca / 100 gr šećera / 1 jaje / 1 žlica kiselog vrhnja / 50 gr mljevenih badema

fil s marmeladom:

250 g marmelade od smokava, mada može po želji
200 g mljevenih badema
korica od limuna ili naranče

fil sa suhim smokvama:

250 g suhih smokava / 1 naranča sok i kora / 2 vanilina šećera / 1 žlica rakije / 100 g mljevenih badema

Priprema:

1. Najprije izmiješati maslac i šećer, jaja zatim i ostale sastojke. Od tijesta formirajte tri loptice i u hladnjak stavite na 2 sata.

2. *Fil:*

Pomiješajte marmeladu od smokava i mljevene bademe, ako nemate od smokava možete bilo koju drugu.

3. Tijesto razvaljajte i puniti filom ovako.

4. Zarolajte i formirajte kobasicu.

5. Možete ih na dva načina izraditi, odmah ih isjeći ili samo lagano nožem pritisnuti ovako. Pecite ih na 190 stupnjeva u prethodno ugrijanoj pećnici, 15 – 20 minuta.

6. Još vruće štrudle isijecite i pospite prah šećerom.

7. Štrudlice mogu stajati dulje vrijeme tako da ih spremite u limene kutijice.

Fil sa suhim smokvama:

Smokve prelijte vrelom vodom i neka odstoji 10 – 15 minuta. Ocijedite vodu, smokve prelijte sokom od naranče i smiksajte u blenderu. Sada smokvama dodajte rakiju, koru od naranče, vaniliju i bademe.

Možda niste znali, a bilo bi dobro da znate!
SMOKVA

Smokve obnavljaju. Osnažuju mlade, a starima održavaju zdravlje i brišu bore da izgledaju mlađe.

Piše i uređuje: Branka Dulić

PODERANE GAČE

Potrebni sastojci:

- 700 g brašna / 3 jaja /
- 1 parašak za pecivo /
- 2 žlice svježeg sira /
- 1,5 dcl hladnog mlijeka /
- ulje za prženje / malo soli

Priprema:

1. U plastičnu zdjelu ručnom mutilicom umutiti jaja i dodati brašno, parač za pecivo, sir, sol i sve to zamijesiti mlijekom.
 2. Mješati rukom dok se ne dobije smjesa koja se odvaja od zdjele i odmah staviti na pobrašnjenu površinu.
 3. Tijesto odmah razvući i nožem isjeći uspravno i vodoravno.
 4. Svaku kockicu zasjeći u sredini kao da pravimo malene hlačiće.
 5. Ulje odmah zagrijati i pržiti gaće dok ne porumene i vaditi u zdjelu u koju smo prethodno stavili papirnu salvetu.
- Poslužiti sa sirom, salamom, a može i s pekmezom!

Ovo se tipično mediteransko voće, ovalnog ili krušolikog oblika, može jesti svježe i sušeno. Najpoznatije su tri podvrste smokvi – bijele, crne i crvene, a vanjska boja ploda varira od svjetlozelene, zlatne, smeđe pa sve do tamnoljubičaste.

Stablo smokve našlo se u Babilonskim spisima, a Sumerani su 2900 g. pr. Kr. smokve koristili u ljekovite svrhe. Smokva je bila omiljeno voće Kleopatre, atletičara na Olimpijadi, jer su ih dijelili kao medalje.

Prorok Muhamed je rekao: »Ako bih zaželio rajsko voće, to bi zasigurno bila smokva.«

I suhe i svježe, smokve sadrže mnoge minerale kao što su kalij, kalcij, magnezij, fosfor, mangan, selen i dr. Od vitamina svježa smokva sadrži vitamine B kompleksa, vitamin E i K i malo vitamina C. Odličan su izvor vlakana. Smokve imaju veći sadržaj kalija koji zajedničkim djelovanjem s kalcijem sudjeluje u regulaciji krvnog tlaka te na taj način pomaže u zaštiti krvožilnog

sustava. Sadrži visok udio vode i prirodnih šećera. Šećer stimulira rad mozga i pojačava pamćenje. Svježa smokva smirujuće djeluje kod upale bronhijalnih puteva. Listovi su smokve jestivi i ljekoviti. Pokazalo se da imaju antidijabetsko djelovanje, snižavaju trigliceride u krvi. Sadržaj kalcija višestruko je viši u suhim smokvama te se stoga razmatraju kao nemliječni izvor kalcija. Suhe smokve izvrstan su izvor brojnih nutritijenata. U kombinaciji s orašastim plodovima mogu poslužiti kao idealan međuobrok.

Priprema jela sa smokvama

Najbolji je način uživanja u punoći okusa smokvi jesti ih svježe. Operite ih kratko pod tekućom vodom i pažljivo ih obrišite kuhinjskim papirom. Poslužite ih na sobnoj temperaturi.

Kao predjelo mogu se poslužiti s pršutom na salati od rikule s listićima parmezana, kobasicama ili kratko popečene s pancetom.

Izvršno se kombiniraju s orašastim plodovima poput oraha, pistacije i badema, pa izvršno odgovaraju kao dodatak sirnim platama s groždem.

Središnji dio smokvi možete nadjevati slanim nadjevom od sira, poput *rocqueforta*, fete ili kozjeg sira, celera, a izvršni su i slatki nadjevi od *mascarponea* u koji ste umiješali med i sitno narezane orašaste plodove od marcipana, oraha, malina ili *moussea* od malina.

Smokve se mogu poširati u crvenom vinu, medu ili šećernom sirupu, karamelizirati ili peći s maslacem. Pečena pačja prsa možete poslužiti s pirjanim gljivama i karameliziranim svježim smokvama u umaku od smokava na bazi od pilećeg temeljca i crnog vina. Sušene smokve obogatit će različite vrste kruha, krekeri, kolače i nabujke.

U Dalmaciji su neizostavne u pašticiadi, smokvenjaku i još ponečemu, doista je sve do vaše mašte...

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopijska, Laboratorij, Alergotest

Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox,

Ellman-Radiotalasna kirurgija, tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapi, Bioptron, Magneti i ostalo...

Poliklinika za vašu obitelj

	VRSTA GOVEDEG ODRESKA	OVOJI, OMOTACI	NAŠA GRUPA ("KAO NEKAD")	DIONICA UTRKE	NAŠA GLUMICA I PJEVACICA	ZVUK TRUBE	KEVIN SPACEY	ODSTRA-NITI	KNJIŽEV-NIK PAVAO ...-VITEZO-VIC	BRIGITTE BARDOT	AONJANI, AONCI	SJEVERNI DIO VELI-KE BRITA-NIJE	ANTIČKO IME ŠTIPA
SPLITSKI GLUMAC U SERIJI RUŽA VJETROVA													
NEPROFE-SIONALNO SAKANJE													
TV NOVI-NARKA KA-SAPOVIĆ (MORGANA bez G)							LIV TYLER STRAŽNJI DIO BRODA			TO BE OR ... TO BE VANJA RUPENA			
MUŽAR, AVAN						SIDRITI NON PLUS							
SLAVNA AMERIČKA ROCK-BAKA											SLAVON-SKI BROD SPORT MARINA CILICA		
"ENERGIJA"		ITALIJA POGODBE-NI VEZNIK		NOGOME-TAS TURKOVIĆ NOMINALA NOVCANICE						... ILI ŠTO NAŠ REDA-TELJ ZORAN			
KARLOVAC			KEMUSKI ELEMENT (ASTATIN) PJEVALA LAZI ME					DIVLJA RUŽA MAJČIN DJEČJI MEZIMAC					PSOVAČKI IZRIČAJ
50 SKANDI	KISELA ZACINSKA BOBICA SMETNJA (FIG.)						SLAVNA CRNA MA-NEKENKA HRZANJE					PORTUGAL PLODNO MJESTO U PUSTINJI	
KRUG OKO BRADAVI-CE NA ŽENSKIM GRUDIMA								ZBOGOMI (SPANJ) SUBMOLE- KULARNE ČESTICE					
"OPSEG"		SMEŽURA- NA KUPUS- NJACA GLAZBENI ZVUK				IDEJA KUTOVI I UGLOVI U DALMACIJI							
KANADSKA GLUMICA NAŠEG PO-RJEKLA											ZLATKO VITEZ UNIŠTAVA-TI VATROM		
OBILNA HRANIDBA ŽIVOTINJA ZA KLANJE				KLANAC KANADSKI INDIJANCI (CREB)						HOKEJSKA PLOČICA VALJUŠCI TJESTA			
SINOV ILI KČERIN SIN					NOGOME-TAS VIDIĆ RUSKO MUŠKO IME (NARKA)							AUSTRIJA AXL ROSE	
"GRAM"		IRIDIJEVA RUDA ANION ILI KATION					AUTOPISTA U ITALJI BOŠNJAC- KA STRAN- KA						POZDRAV CEZARU
BILJKA ULJARICA, SKOČAČ								REDATELJ KUROSAWA EMIL NIKOLIĆ					
PREDIGRA U STAROM SPANJOL-SKOM KAZALIŠTU				POVRŠIN-SKA ERUP-TIVNA STIJENA "AMPER"								RIMSKA PETICA SLOŽENO SLOVO	
"UNITED NATIONS"			ŽENSKO IME (ARIJANA)							ZIMSKA OBORINA			

robert kurbaša, amaterski boksač, morana, li, not, stupa, kotviti, tina turner, sb, e, i, almir, lko, ka, astat, tea, kapar, iman, p, kolobar, adios, o, kelj, zamisao, stana katić, zv, tov, kanjon, pak, unuk, nemanja, a, g, irit, imola, rčinus, aktra, loa, andezit, v, un, ariana, inje.

RJEŠENJE KRIŽALJKE:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

LEKTOR:

Vladan Čutura

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Grgo Bačlija

Mobaši

Crno-bijela fotografija, koja je ovoga puta predmet »Priče o fotografiji«, potječe iz vremena nakon II. svjetskog rata, iz razdoblja od 1945. do 1950. godine i predstavlja tzv. »Mobaše« i majstore za građenje i zidanje kuća od naboja u perifernim dijelovima Subotice. Fotografija prikazuje fizičke radnike u naselju Aleksandrovo, gdje je započeta izgradnja ove kuće, odnosno bočnog zida od naboja. Nabijanice su se tih godina masovno gradile u našem gradu i okolnim seoskim naseljima, a osobito na salašima, zbog općeg siromaštva koje je poslije II. svjetskog rata prevladavalo u našoj zemlji, pa time i u našem gradu. I pokraj činjenice da su u gradu aktivno radile mnoge ciglane koje su izrađivale i pekle opeku, kao i valjke od blata miješane sa slamom, odnosno plevom, mnogi siromašniji sugrađani su bili primorani pribjeći izgradnji svojih staništa na ovaj najjeftiniji način gradnje – od materijala koji se bukvalno nalazio oko svake kuće, jer se radi o zemlji crnici, odnosno ilovači, koja se koristila pri izgradnji ovakvih kuća od naboja.

Fotografija je u posjedu obitelji Bartaloš iz Subotice, a na njoj se vidi Stipan Bartaloš,

kao »brigadir« i voditelj poslova kao zidarski priučeni majstor (prvi na fotografiji s desne strane sa šeširom i metlom u ruci), koji je nadzirao radove i pod čijim nadzorom su se obavljali svi poslovi kod nabijanja zidova budućih kuća na gradskoj periferiji.

Ove kuće od naboja su se, inače, mahom gradile u ljetnom razdoblju i tijekom rane jeseni kada su vremenske prilike najpovoljnije s malo kišovitih dana, jer se radilo o veoma napornom poslu koji je zahтиjevaio mlađe fizičke radnike u punoj snazi, kao što se to vidi i na ovoj fotografiji na kojoj se naziru likovi petorice mlađih osoba u punoj tjelesnoj snazi koji su bili mahom raspoređivani na poslove nabijanja zidova i dovoženja zemlje zidarskim kolicima na visinsku točku višu i od dva metra. Tih godina kolica su bila rađena od otpadnih dasaka, jer u to vrijeme još nije bilo limenih, odnosno metalnih i plastičnih kolica kao danas.

Inače, zidarska kolica su iole vještiji majstori - tesari bili u stanju »sklepati« za nekoliko sati rada, kao i tzv. »tragače« za prijevoz tere-

ta poput vreća, zemlje, šute i ostalog građevinskog materijala, a sve u stilu općeg siromaštva koje je tih godina vladalo nakon rata, po sustavu »uradi sam«.

Na fotografiji se vide potporni stupovi od bagremovog drveta, koji su služili za podupiranje debelih fosni koje su se postupno podizale od temelja do zamišljene visine zidova zgrade i soba, odnosno pratećih prostorija jedne prosječne siromašne kuće, koja se najčešće sastojala od: dvije sobe, kuhinje, ostave, 'odžaka' za pušenje i čuvanje suhomesnatih pro-izvoda nakon 'disnatora' i otvorenog 'ambetuša' (trijema).

Nadalje, na fotografiji se vide starije osobe, tj. radnici sa šeširima na glavama radi zaštite od sunca, dok su mlađi momci bez

kapa i u gaćama koje predstavljaju njihova »radna odijela«.

U rukama ovih »mobaša« vide se maljevi, ašovi, lopate i sirkove metle, tj. alatke kojima su se služili radnici pri izgradnji kuća nabijanica.

Izgradnja ovih kuća je spontano prestala kako je rastao standard građana i mogućnost dobivanja kredita od svojih radnih organizacija, a zadržala se još i do današnjih dana na nekim salašima kod izgradnje pomoćnih prostorija, kao što su staje (košare), ljetne kuhinje, šupe za drva i slično, uz kombiniranje i novih vrsta materijala kao što su opeka, blokovi, beton, stiropor i sl.

Uzgred, ovu tehnologiju izgradnje kuća nabijanica izvršno je obradio gospodin *Ivan Andrašić* u svojoj monografiji izgradnje kuća nabijanica u mjestu Sonta kod Sombora, što dokazuje da se ova tehnika izgradnje kuća nabijanica primjenjivala na prostorima Bačke, Banata i Srijema tijekom 20. stoljeća kao opća pojava kod siromašnog sloja stanovništva.

Šteta što ova tematika nije detaljnije obrađena i u Subotici čiji je stambeni fundus između dva svjetska rata, prema općoj procjeni, iznosio oko 50 posto kuća izgrađenih tehnologijom nabijanja zidova.

Vremenom su sve ove kuće porušene i na njihovom mjestu sagrađene nove od suvremenijih građevinskih materijala, ali se barem trebamo potruditi sačuvati sjećanje na njih.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

TKO SE BOJI ZIME JOŠ? MASKENBAL JE!

Održan IX. Hrckov maskenbal

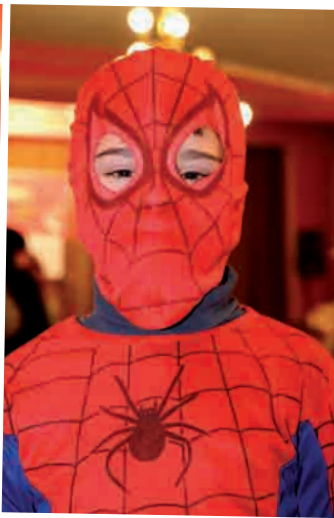
Ni snijeg, ni stud ne mogu nam ništa. I pored loših vremenskih uvjeta održan je tradicionalni Hrckov maskenbal, deveti po redu. U punoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« prošli petak okupilo se mnoštvo neo-bičnih »likova«. Bile su tu vile, vještice, smučari, planinari, mornar Popaj, klaunovi, sportaši, pčelice i drugi. Svi smo se okupili da se još malo provedemo i družimo jer počinje korizma.

Bila sam jako sretna kada sam vas sve vidjela! Mnoge nisam uspjela odmah ni prepoznati. Zaslužujete sve pohvale za odlične maske koje ste pripremili! A s nama su se radovali i naši dragi gosti. Pored Hrcka, na maskenbalu su bile prisutne i drage nam konzulice **Ljerkica Alajbeg**

i **Vesna Pečkaj-Njikoš**, te **Anđela Horvat** koja skrbi za obrazovanje pri Hrvatskome nacionalnom vijeću, ali i **Tomislav Žigmanov**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Momci iz Tamburaškog sastava »Klasovi« razgalili su nas svojom svirkom, a organizatori maskenbala NIU »Hrvatska riječ« su se potrudili da svi doma ponesemo dar u znak sjećanja na ovaj dan.

Vjerujem da ste uživali i da vam je Hrckov maskenbal uljepšao posljednje dane ovoga izvanrednog raspusta. Sada svi knjige u ruke i dajmo sve od sebe kako bismo nadoknadili vrijeme koje nismo išli u školu. Svaki trud bit će sigurno nagrađen.

U slobodno vrijeme čitajte Hrcka!

Tko je sve bio na IX. Hrckovom maskenbalu?

- Vrtić »Marija Petković« Subotica
- Vrtić »Petar Pan« Tavankut
- Vrtić »Pepeljuga« Ljutovo
- Vrtić »Bambi« Mala Bosna
- OŠ »Matko Vuković« Subotica
- OŠ »Ivan Milutinović« Subotica
- OŠ »Sveti Sava« Subotica
- OŠ »Vladimir Nazor« Đurđin
- OŠ »Ivan Milutinović« Mala Bosna
- OŠ »Matija Gubec« Tavankut
- OŠ »Ivo Lola Ribar« Plavna
- OŠ »Aleksa Šantić« Vajska
- OŠ »22. oktobar« Bački Monoštor
- HBKUD »Lemeš« Svetozar Miletić
- HKUD »Vladimir Nazor« Sombor

KALENDAR ZA NAREDNI TJEDAN

24. veljače - Međunarodni dan palačinke

28. veljače - Međunarodni dan rijetkih bolesti

1. ožujka - Svjetski dan civilne zaštite

PETAK
24.2.2012.

HRT 1

06:10 Najava programa
06:12 Trenutak spoznaje
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:12 Lugarnica 18, serija
10:00 Vijesti
10:10 Vijesti iz kulture
10:20 Overland 5 - Od Pekinga do Rima: Kambodža/Tajland/Butan, dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Drugo mišljenje
14:40 Korizmena sjećanja, emisija pučke i predajne kulture
15:10 Ponos Ratkajevih, serija
16:00 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Hrvatska uživo, 1. dio
17:00 Vijesti
17:10 Hrvatska uživo, 2. dio
18:05 Iza ekrana
18:35 Putem europskih fondova
18:50 Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
19:30 Dnevnik
20:02 Odabrao Đelo H.: Alain Robert - Francuski Spiderman, dokumentarni film
21:00 Ciklus hrvatskog filma: Što je muškarac bez brkova
22:55 Dnevnik 3
23:20 Vijesti iz kulture
23:30 Peti dan, talk show
00:20 Na rubu znanosti: Phyllis Krystal i kidanje veza
01:10 Filmski maraton: Ničije dijete, američki film
03:00 Filmski maraton: Ašanti, francuski film
04:55 Skica za portret
05:05 Lugarnica 18, serija

HRT 2

06:35 Najava programa
06:40 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
07:20 Teletubbies, animirana serija
07:45 Mala TV:
--- TV vrtić: Ruže
--- Gazoon: Toplinski val,

crtani film
--- Tajni dnevnik patke
Matilde: Sami u kući (R)
08:15 Amika, serija za djecu
08:27 Amika, serija za djecu
08:40 Neuhvatljivi prašćić Rudi 2, serija za mlade
09:10 Školski sat: Od sapuna do sapunice
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:30 Jedna posebna djevojčica, francuski film
15:00 Crtani film
15:10 Degraasi Novi naraštaj 2, serija za mlade
15:35 Obična klinika, serija
16:00 Školski sat: Od sapuna do sapunice
--- Puni krug
16:45 Mala TV:
17:15 Briljanteen
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Glee 2, serija za mlade
19:15 Simpsoni 20
19:40 Glazba, glazba...klape
20:00 U dobrom društvu, američki film
21:50 Američka pita, američki film
23:30 Načelnica 5, mini-serija
02:00 Retrovizor: Nove avanture stare Christine 4, humoristična serija (R)
02:25 Retrovizor: Monk 7
03:10 Noćni glazbeni program

nova

06:45 I tako to..., serija R
07:10 I tako to..., serija
07:35 Jumanji, crtana serija
08:00 Bumba, crtana serija
08:15 TV izlog
08:30 Nate Berkus Show
09:30 TV izlog
09:45 Kad lišće pada, serija R
10:45 Izgubljena čast, serija R
11:40 Inspektor Rex, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Oluja u raju, serija
15:25 Inspektor Rex, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:00 Moji problematični praznici, igrani film
23:55 To nije još jedan film za mlade, igrani film
01:35 Uvijek ću znati što si radila prošlog ljeta, film
03:10 Nad lipom 35, show R
04:10 Ezo TV, tarot show
05:25 Dnevnik Nove TV R
06:15 Kraj programa

RTL

05.45 RTL Danas, (R)
06.20 Vatreno nebo, telenovela (R)
07.15 Dragon Ball Z, animirani film (R)
08.00 PopPixie, crtani film (R)
08.30 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
09.10 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
11.20 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.25 Vatreno nebo, telenovela (dvije epizode)
14.10 Krv nije voda, serija (R)
15.05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16.55 RTL 5 do 5
17.05 Večera za 5, lifestyle emisija
18.00 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija
20.00 TV premijera: Kaos, igrani film, triler
21.50 Crveno usijanje, igrani film, akciji
23.40 Noć poslije sutra, film, znanstveno-fantastični
01.20 Astro show, emisija uživo
02.20 RTL Danas, (R)
02.55 Studio 45, talk show (tri emisije) (R)

SUBOTA
25.2.2012.

HRT 1

05:55 Najava programa
06:00 Drugo mišljenje
06:45 Iza ekrana
07:15 Korizmena sjećanja, emisija pučke i predajne kulture
07:45 Hrvatska kronika BiH
08:00 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Tomahavk, američki film
09:20 Mama je mama, dokumentarni film
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:13 Kućni ljubimci
10:45 Zeleni dijamant Šri Lanke, dokumentarni film
11:15 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik
12:30 Veterani mira, emisija
13:15 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
13:45 Prizma
14:30 manjinski Mozaik
14:45 Jelovnici izgubljenog vremena
15:10 Eko zona
15:35 Istina o lavovima, dokumentarna serija
16:30 Euromagazin

17:00 Vijesti
17:20 Reporteri
18:20 Potrošački kod
18:50 Globalno sijelo
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:01 Dan poslije sutra, američki film
22:00 Najmoćnije žene svijeta: Hedy Lamarr, dokumentarna serija
22:55 Dnevnik 3
23:15 Vijesti iz kulture
23:20 Pakleni udar, američko-hongkonški film
00:50 Filmski maraton: Pet otrova, hongkonški film
02:30 Filmski maraton: Viking Erik, britansko-švedski film
04:00 Skica za portret
04:20 Najmoćnije žene svijeta: Hedy Lamarr, dokumentarna serija
05:10 Euromagazin
05:35 Eko zona

HRT 2

07:35 Najava programa
07:40 Opera box
08:10 Patak Frka, crtana serija (R)
08:35 Maharal - tajna talismana, serija za mlade
09:00 Mala TV
09:30 Trolovi, crtana serija
09:55 Istjerivači čudovišta, danski film za djecu
11:25 Crans-Montana: Svjetski skijaški kup - superG (M), prijenos
12:50 Crtani film
13:10 KS Automagazin
14:10 Direkt: Danas kao jučer, jučer kao sutra
14:40 4 zida
15:15 Zlatni zmaj, američki film
16:55 Košarka, ABA liga: Cibona - Partizan, prijenos
18:45 Magazin UEFA EURO 2012
19:15 Simpsoni 20
19:40 Glazba, glazba... evergreen
20:00 Rukomet, LP: CO Zagreb - Schaffhausen, emisija
20:10 Rukomet, LP: CO Zagreb - Schaffhausen, prijenos
21:45 Rukomet, LP: CO Zagreb - Schaffhausen, emisija
22:05 Monthy Pyton: Smisao života, britansko-američki film
23:50 Mankellov inspektor Wallander 2, serija
01:20 Daniel Barenboim i Bečka filharmonija
02:35 Noćni glazbeni program

nova

06:15 TV Izlog
06:30 Dodir s neba, serija
07:20 Peppa, crtana serija R
07:25 Peppa, crtana serija
07:35 Winx, crtana serija
08:00 Monster High, crtana serija
08:40 Gormiti, crtana serija R
09:05 Smallville, serija
11:05 Zauvijek susjedi, R
12:55 Larin izbor, serija R
15:00 Moji problematični praznici, igrani film R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno, informativni magazin R
18:05 Nad lipom 35, show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Ulovi Smarta, film
22:15 Bjegunac, igrani film
00:45 Sve za lovu, igrani film
02:30 To nije još jedan film za mlade, igrani film R
04:00 Ezo TV, tarot show
05:30 Nad lipom 35, R
06:30 Kraj programa

RTL

06.15 RTL Danas, informativna emisija (R)
06.50 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
07.10 X-Men, animirani film (R)
07.35 PopPixie, animirani film
08.55 Učilica, kviz za djecu
09.45 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
11.55 Imam te!, igrani film, akcijska komedija
14.05 Angus, tange i pravo pravcato ljubljenje, igrani film, komedija
15.55 Brodolom života, igrani film, avanturistička drama
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20.00 Proročanstva, igrani film, znanstveno-fantastični
22.10 TV premijera: Djeca čovječanstva, igrani film, znanstveno-fantastični
00.00 Veliko srce, igrani film, biografska drama
01.55 Astro show, emisija uživo
02.55 RTL Danas, informativna emisija (R)
03.30 Imam te!, igrani film, akcijska komedija (R)

NEDJELJA
25.2.2012.

HRT 1

06:00 Najava programa
06:05 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
06:50 Normalan život, emisija
07:30 Globalno sijelo
08:00 Zlatna kinoteka:

Romantična Engleskinja, britansko-francuski film
09:55 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 ni DA ni NE
11:00 Poirot 3, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:00 Blago kralja Solomona, američki film

17:00 Vijesti
17:15 Mir i dobro
17:45 Vrtlarica
18:15 Lijepom našom: Brdovec
19:20 Loto 6/45
19:30 Dnevnik
20:01 Sve u 7!, kviz
20:55 Downton Abbey, serija
21:55 Dnevnik 3
22:15 Vijesti iz kulture
22:20 Hotel Babylon 4, serija
23:20 Nedjeljom u dva
00:20 Poirot 3, serija
01:15 Reprizni program (R)
02:30 Hotel Babylon 4, serija
03:20 Vrtlarica
03:50 Lijepom našom: Brdovec
04:50 Plodovi zemlje

06:45 Najava programa
06:50 Daniel Barenboim i Bečka filharmonija
07:50 Mala TV
--:-- TV vrtić: Žitne pahuljice
--:-- Brlag: Oraz štekavac
--:-- Tajni dnevnik patke Matilde: Sami u kući (R)
08:20 Vesele trojke, crtana serija
08:45 Hamtaro, crtana serija
09:10 Merlin 2, serija za djecu
09:55 Crans-Montana: Svjetski skijaški kup - veleslalom (M), prijenos 1. vožnje
10:50 Portret Crkve i mjesta
12:55 Crans-Montana: Svjetski skijaški kup - veleslalom (M), prijenos 2. vožnje
14:10 Ciklus nostalgija: Trag Pink Panthera, britansko-američki film
15:50 Olimp - sportska emisija
16:15 Rukomet, Seha liga: Nexa - Metaloplastika, prijenos
17:50 Olimp - sportska emisija
18:35 Magazin Lige prvaka
19:05 Simpsoni 20
20:00 Za dolar više,

talijansko-njemačko-španjolski film
22:10 Filmski boutique: Pizzeria Kamikaze, američko-britansko-hrvatski film
23:35 Posebni dodaci: Oscari 2012, emisija o filmu
23:50 Ciklus korejskog filma: Tragač, južnokorejski film
01:50 Garaža
02:15 Noćni glazbeni program

06:23 TV Izlog
06:50 Dodir s neba, serija
07:50 Peppa, crtana serija R
08:00 Peppa, crtana serija
08:05 Winx, crtana serija
08:30 Gormiti, crtana serija
08:55 Braća, serija
09:25 Televizijska posla, serija
10:25 Magazin Lige prvaka
10:55 Larin izbor, serija R
13:00 Jahači iz sjene, igrani film
14:50 Ljubav nema cijene, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Supertalent, show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Nepomirljivi, igrani film
22:30 Red Carpet, showbiz magazin
23:45 Nema uzmarka, igrani film
01:30 Bjegunac, igrani film R
03:45 Gospodari iluzija, show
04:30 Heroji, serija
06:00 Red Carpet, showbiz magazin R
06:45 Kraj programa

06:30 RTL Danas, informativna emisija (R)
07:05 X- Men, animirani film (R)
07:25 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
09:00 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
11:05 Otok, dramska serija (dvije epizode)
13:15 Sjeverna obala, film, avanturistički/romantična drama
15:05 Savršeni učinak, igrani film, komedija
16:45 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica (R)
17:40 Ekkluziv Vikend, magazin
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 TV premijera: Zakon

HRT1 24.02.2012. 21:00 ŠTO JE MUŠKARAC BEZ BRKOVA, HRVATSKI FILM

»Što je muškarac bez brkova« scenarista i redatelja Hrvoja Hribara romantična je komedija koja oslikava ozračje u tipičnom selu dalmatinskoga zaleđa. Priča je to o mladoj udovici Tatjani, koja se zaljubi u župnika netom izliječenog od alkoholizma. Svećeniku pokuša »pomoći« njegov brat blizanac, general Hrvatske vojske. S druge strane, gastarbajter Marinko koji se vratio u selo, bivši vlasnik autopraonice Kroatien u Berlinu, uzaludno se pokušava oženiti Tatjanom, a veza njegove kćeri s lokalnom protuhom i haiku pjesnikom drugi je veliki udarac njegovom ugledu. Priča o muškarcu bez brkova je domovinska pastoralna, u kojoj se likovi do iznemoglosti hrvaju s

vlastitim nacionalnim, spolnim i vjerskim predrasudama, ne znajući dohvatiti sreću koja je pred njima.

Film je bio velik hit u hrvatskim kinima, a po popularnosti se može mjeriti s istoimenom knjigom Ante Tomića po kojoj je i snimljen u produkciji FIZ, HFS Vizija i HRT-a.

Trajanje: 111 min.

Uloge: Leon Lučev, Zrinka Cvitešić, Ivo Gregurević, Bojan Navojec, Jelena Lopatić, Marija Škaričić, Ivica Vidović, Jelena Miholjević

Scenarij: Hrvoje Hribar

Redatelj: Hrvoje Hribar

ulice, igrani film, kriminalistički triler
22.15 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
23.15 CSI: Miami, serija (tri epizode)
01.45 Astro show, emisija uživo
02.45 RTL Danas, (R)
03.20 Djeca čovječanstva, igrani film, znanstveno-fantastični (R)

PONEDJELJAK 27.2.2012.

05:37 Najava programa
05:42 Split: More
06:12 Mir i dobro
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:12 Lugarnica 18, serija
10:00 Vijesti
10:10 Vijesti iz kulture
10:20 Overland 5 - Od Pekinga do Rima: Tajland/ Malezija, dokumentarna serija
11:05 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Treća dob, emisija
14:40 Glas domovine
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:00 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Hrvatska uživo, 1. dio

17:00 Vijesti
17:10 Hrvatska uživo, 2. dio
18:00 8. kat, talk-show
18:50 Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
19:30 Dnevnik
20:05 TV Bingo
20:25 Tito - posljednji svjedoci testamenta: Osvajanje, dokumentarna serija
21:25 Puls Hrvatske
22:25 Rekonstrukcija
23:00 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:35 Svijet profita
00:05 I'm Your Man, glazbeno-dokumentarni film
01:45 In medias res
02:30 TračERICA 3, serija
03:15 Zločinački umovi 5
04:00 Skica za portret
04:05 Svijet profita
04:35 Lugarnica 18, serija
05:20 8. kat, talk-show
06:30 Najava programa
06:35 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
07:20 Teletubbies, animirana serija
07:45 Mala Tv:
--:-- TV vrtić
--:-- Krčić prikazuje
--:-- Brlag
--:-- Čarobna ploča
08:15 Amika, serija za djecu
08:27 Amika, serija za djecu
08:40 Neuhvatljivi prašćić Rudi 2, serija za mlade
09:10 Školski sat: Djeca s

teškoćama
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Degrassi Novi naraštaj 2, serija za mlade
11:10 Hotel Zombi
11:30 Ružiona
12:00 Glazba, glazba... (R)
12:15 Tuđinci u Americi, humoristična serija
12:35 KS Automagazin
13:05 4 zida
13:35 Kad je Zachary Beaver stigao u grad, američki film
15:00 Crtani film
15:05 Degrassi Novi naraštaj 2, serija za mlade
15:30 Obična klinka, serija
15:55 Školski sat: Djeca s teškoćama
16:40 Mala Tv:
17:10 Doktor Who 3, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Downton Abbey, serija
19:20 Simpsoni 20
19:42 Glazba, glazba...pop
20:00 In medias res: Oscar
20:45 Snimka dodjele filmske nagrade Oscar
22:15 TračERICA 3, serija
23:00 Zločinački umovi 5
23:45 Kalifornikacija 3, serija
00:15 Retrovizor: Nove avanture stare Christine 4, humoristična serija (R)
00:40 Retrovizor: Mercy 1
01:25 Retrovizor: Monk 7
02:10 Noćni glazbeni program

07:00 I tako to..., serija
07:30 Jumanji, crtana serija

07:55 Bumba, crtana serija
08:10 TV izlog
08:25 Nate Berkus Show
09:25 TV izlog
09:40 Kad lišće pada, serija R
10:40 Izgubljena čast, serija R
11:40 Inspektor Rex, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Oluja u raju, serija
15:25 Inspektor Rex, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Otporan na metke, film
00:10 Nepomirljivi, film R
02:35 Zvijer, serija
03:25 Seinfeld, serija
03:50 CSI Prag, serija
04:45 Ezo TV, tarot show
05:45 Dnevnik Nove TV R
06:35 Seinfeld, serija R
07:00 Kraj programa

06:00 RTL Danas, (R)
06:35 Dragon Ball Z
07:00 PopPixie, crtani film
07:15 Moji džepni ljubimci, animirani film
07:30 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
09:35 Ekskluziv Vikend, (R)
10:15 Večera za 5, (R)
11:20 Vatreno nebo, telenovela (dvije epizode)
13:20 Ruža vjetrova, serija (R)
14:10 Krv nije voda, serija (R)
15:05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekskluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Lovina, film, akcijski
22:30 Opsadno stanje, igrani film, akcijski
00:30 RTL Vijesti
00:45 CSI: Miami, serija (dvije epizode)
02:20 Astro show, emisija uživo
03:20 CSI: Miami, kriminalistička serija
04:05 RTL Danas, (R)

**UTORAK
28.2.2012.**

06:07 Najava programa
06:12 Treća dob, emisija
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti

07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:12 Lugarnica 18, serija
10:00 Vijesti
10:10 Vijesti iz kulture
10:20 Overland 5 - Od Pekinga do Rima: Indija/Nepal, dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Među nama
14:40 Znanstvena petica
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:00 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Hrvatska uživo, 1. dio
17:00 Vijesti
17:10 Hrvatska uživo, 2. dio
18:00 8. kat, talk-show
18:50 Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
19:30 Dnevnik
--:-- Dodjela nagrade Zlatna kuna, prijenos
21:00 U Europi, dokumentarna serija
21:35 24 (8), serija
22:25 Otvoreno
23:05 Dnevnik 3
23:30 Vijesti iz kulture
23:35 Rock'n'roll je kriv za sve?, dokumentarni film
00:30 Ciklus europskog filma: Takva, njemačko-turski film
02:10 In medias res
02:55 TračERICA 3, serija
03:40 Zločinački umovi 5
04:20 Skica za portret
04:35 Lugarnica 18, serija
05:20 8. kat, talk-show

06:35 Najava programa
06:40 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
07:25 Teletubbies, animirana serija
07:50 Mala Tv:
--:-- TV vrtić
--:-- Ninin kutak
--:-- Crtani film
--:-- Danica
08:20 Mega Mindy, serija
08:45 Connor na tajnom zadatku, serija za mlade
09:10 Školski sat: Zagreb DOX
--:-- Navrh jezika: Kroatizmi
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Degrassi Novi naraštaj 2, serija za mlade
11:05 Žderonja 2, crtana serija
11:30 Rekonstrukcija
12:00 Glazba, glazba... (R)
12:10 Tuđinci u Americi, humoristična serija

13:55 Polarna svjetlost, kanadsko-američki film
15:05 Degrassi Novi naraštaj 2, serija za mlade
15:30 Obična klinka, serija
15:55 Školski sat: Zagreb DOX
--:-- Navrh jezika: Kroatizmi
16:40 Mala Tv:
--:-- TV vrtić (R)
--:-- Ninin kutak
--:-- Crtani film
--:-- Danica
17:10 Doktor Who 3, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Glee 2, serija za mlade
19:15 Simpsoni 20
19:40 Glazba, glazba...rock
20:00 In medias res
20:50 Dvije sestre za kralja, britansko-američki film
22:40 TračERICA 3, serija
23:25 Ružiona
23:55 Zločinački umovi 5
00:40 Bez oduševljenja, molim! 7 - serija
01:10 Retrovizor: Nove avanture stare Christine 4, humoristična serija (R)
01:35 Retrovizor: Mercy 1
02:20 Retrovizor: Monk 7
03:05 Noćni glazbeni program

07:00 I tako to..., serija
07:30 Jumanji, crtana serija
07:55 Bumba, crtana serija
08:10 TV izlog
08:25 Nate Berkus Show
09:25 TV izlog
09:40 Kad lišće pada, serija R
10:40 Izgubljena čast, serija R
11:40 Inspektor Rex, serija R
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija R
14:30 Oluja u raju, serija
15:25 Inspektor Rex, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Spot, igrani film
00:20 Otporan na metke, igrani film R
02:05 Zvijer, serija
02:55 Seinfeld, serija
03:30 CSI Prag, serija
04:25 Ezo TV, tarot show
05:25 Dnevnik Nove TV R
06:15 IN magazin R
06:50 Kraj programa

06:05 RTL Danas, (R)
06:40 Dragon Ball Z

07:05 PopPixie, crtani film
07:20 Moji džepni ljubimci, animirani film
07:35 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
09:40 Ekskluziv Tabloid, (R)
10:10 Večera za 5, (R)
11:15 Vatreno nebo, telenovela (dvije epizode)
13:25 Ruža vjetrova, serija (R)
14:20 Krv nije voda, serija (R)
15:10 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekskluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
20:50 TV premijera:
Dvije lijeve, igrani film, komedija
22:10 TV premijera: Preboljeti Saru Marshall, igrani film, komedija
00:05 RTL Vijesti
00:20 Opsadno stanje, igrani film, akcijski
02:15 Astro show, emisija uživo
03:15 RTL Danas, (R)

**SRIJEDA
29.2.2012.**

06:07 Najava programa
06:12 Među nama
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:12 Lugarnica 18, serija
10:00 Vijesti
10:10 Vijesti iz kulture
10:20 Overland 5 - Od Pekinga do Rima: Nepal/Indija, dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Ekumena, religijski kontakt program
14:45 Indeks, emisija o školstvu
15:20 Ponos Ratkajevih, serija
16:00 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Hrvatska uživo, 1. dio
17:00 Vijesti
17:10 Hrvatska uživo, 2. dio
18:00 8. kat, talk-show
18:45 Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:02 Misija: Zajedno
20:55 Paralele
21:25 24 (8), serija

22:15 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:35 Drugi format
00:20 Putem europskih fondova
00:35 Vrijeme je za jazz: 10 godina HGM Jazz orkestra Zagreb, gost Mike Abene
01:55 In medias res
02:40 Zločinački umovi 5
03:25 Paralele
03:55 Drugi format
04:40 Lugarnica 18, serija
05:25 8. kat, talk-show

06:35 Najava programa
06:40 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
07:25 Teletubbies, animirana serija
07:50 Mala Tv:
08:20 Mega Mindy, serija
08:45 Connor na tajnom zadatku, serija za mlade
09:10 Školski sat: Djeca djeci
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Degrassi Novi naraštaj 2, serija za mlade
11:05 Žderonja 2, crtana serija
11:30 Znanstvena petica
12:00 Briljanteen
12:40 Reprizni program
13:35 Shiloh, američki film (R)
15:05 Degrassi Novi naraštaj 3, serija za mlade
15:30 Obična klinka, serija
15:55 Školski sat: Djeca djeci
16:40 Mala Tv:
17:10 Doktor Who 3, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Glee 2, serija za mlade
19:15 Simpsoni 20
19:40 Glazba, glazba...šansone
20:00 Prijateljska nogometna utakmica: Hrvatska - Švedska, emisija
20:25 Prijateljska nogometna utakmica: Hrvatska - Švedska, prijenos
22:20 Prijateljska nogometna utakmica: Hrvatska - Švedska, emisija
22:30 TračERICA 3, serija
23:15 Zločinački umovi 5
00:00 Kath&Kim 1, humoristična serija
00:25 Retrovizor: Nove avanture stare Christine 4, humoristična serija (R)
00:50 Retrovizor: Mercy 1
01:35 Retrovizor: Monk 7
02:20 Noćni glazbeni program

07:00 I tako to..., serija
07:30 Jumanji, crtana serija

07:55 Bumba, crtana serija
 08:10 TV izlog
 08:25 Nate Berkus Show
 09:25 TV izlog
 09:40 Kad lišće pada, serija R
 10:40 Izgubljena čast, serija R
 11:40 Inspektor Rex, serija R
 12:40 IN magazin R
 13:30 Larin izbor, serija R
 14:30 Oluja u raju, serija
 15:25 Inspektor Rex, serija
 16:25 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Izgubljena čast, serija
 21:00 Larin izbor, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Čarobne hlače, igrani film
 00:45 Spot, igrani film R
 02:35 Zvijer, serija
 03:25 Seinfeld, serija
 03:50 CSI Prag, serija
 04:45 Ezo TV, tarot show
 05:45 Dnevnik Nove TV R
 06:35 IN magazin R
 06:55 Kraj programa

06:05 RTL Danas, (R)
 06:40 Dragon Ball Z
 07:05 PopPixie, crtani film
 07:20 Moji džepni ljubimci, animirani film
 07:35 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
 09:40 Ekkluziv Tabloid, (R)
 10:10 Večera za 5, (R)
 11:15 Vatreno nebo, telenovela (dvije epizode)
 13:25 Ruža vjetrova, serija (R)

14:20 Krv nije voda, serija (R)
 15:10 Cobra 11, (dvije epizode)
 16:55 RTL 5 do 5
 17:05 Večera za 5
 18:00 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:05 Krv nije voda, serija (R)
 20:00 Ruža vjetrova, serija
 20:50 Mentalist, (dvije epizode)
 22:25 CSI: NY, (dvije epizode) (R)
 00:00 RTL Vijesti
 00:15 Preboljeti Saru Marshall, igrani film, komedija (R)
 02:05 Astro show, emisija uživo
 03:05 Mentalist, (dvije epizode)
 04:30 RTL Danas, (R)

ČETVRTAK 1.3.2012.

06:05 Najava programa
 06:10 Ekumena, religijski kontakt program
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 09:12 Lugarnica 18, serija
 10:00 Vijesti
 10:15 Overland 5 - Od Pekinga do Rima: Indija, dokumentarna serija
 11:10 Sve će biti dobro, serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavlomim, vrijeme stane - telenovela
 13:15 Dr. Oz, talk show
 14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:10 Trenutak spoznaje
 14:40 Hrvatska kronika BiH
 14:55 Kulturna baština

15:15 Ponos Ratkajevih, serija
 16:05 Alisa, slušaj svoje srce
 16:50 Hrvatska uživo - 1. dio
 17:00 Vijesti
 17:10 Hrvatska uživo - 2. dio
 18:00 8. kat, talk-show
 18:50 Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
 19:30 Dnevnik
 20:02 Sve u 71, kviz
 20:55 Pola ure kulture
 21:25 Ciklus dobitnika Oscara: Kum 2
 00:45 Dnevnik 3
 01:10 Vijesti iz kulture
 01:15 Koncert zabavne glazbe
 02:15 In medias res
 03:00 Igrana strana serija - 1
 03:45 Tračica 3, serija
 04:30 Lugarnica 18, serija
 05:20 8. kat, talk-show

06:35 Najava programa
 06:40 Kad zavlomim, vrijeme stane - telenovela
 07:25 Teletubbies
 07:50 Mala Tv:
 08:20 Mega Mindy, serija
 08:45 Connor na tajnom zadatku, serija za mlade
 09:10 Školski sat: Mobing
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce
 10:45 Degraasi Novi naraštaj 3, serija za mlade
 11:10 Žderonja 2, crtana serija
 11:35 Tudinci u Americi, humoristična serija
 11:55 Reprizni program
 13:35 Portret, američki film
 15:05 Degraasi Novi naraštaj 3, serija za mlade

15:30 Obična klinka, serija
 15:55 Školski sat: Mobing
 16:40 Mala Tv:
 17:10 Doktor Who 3, serija
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:30 Glee 2, serija za mlade
 19:15 Simpsoni 20
 19:40 Glazba, glazba...
 20:00 In medias res
 20:50 Zalagaonica, dok. serija
 21:10 Zalagaonica, dok. serija
 21:35 Dr. House 7, serija
 22:20 Tračica 3, serija
 23:05 Zločinački umovi 5
 23:50 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 5, serija
 00:15 Retrovizor: Mercy 1
 01:00 Retrovizor: Nove avanture stare Christine 4, humoristična serija (R)
 01:25 Retrovizor: Monk 7
 02:10 Noćni glazbeni program

07:00 I tako to..., serija
 07:30 Jumanji, crtana serija
 07:55 Bumba, crtana serija
 08:10 TV izlog
 08:25 Nate Berkus Show
 09:25 TV izlog
 09:40 Kad lišće pada, serija R
 10:40 Izgubljena čast, serija R
 11:40 Inspektor Rex, serija R
 12:40 IN magazin R
 13:30 Larin izbor, serija R
 14:30 Oluja u raju, serija
 15:25 Inspektor Rex, serija
 16:25 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija

19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Izgubljena čast, serija
 21:00 Larin izbor, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Provjereno
 23:25 Zaštitni kod, igrani film
 01:30 Bijeli zmaj, igrani film
 03:10 Glupost nije prepreka
 03:35 Sjedi i šuti!, serija
 40:00 Zvijer, serija R
 04:45 Ezo TV, tarot show
 05:45 Dnevnik Nove TV R
 06:35 IN magazin R
 06:55 Kraj programa

06:05 RTL Danas, (R)
 06:40 Dragon Ball Z
 07:05 PopPixie, crtani film
 07:20 Moji džepni ljubimci, animirani film
 07:35 Cobra 11, (dvije epizode) (R)
 09:40 Ekkluziv Tabloid, (R)
 10:10 Večera za 5, (R)
 11:15 Vatreno nebo, telenovela (dvije epizode)
 13:25 Ruža vjetrova, serija (R)
 14:20 Krv nije voda, serija (R)
 15:10 Cobra 11, (dvije epizode)
 16:55 RTL 5 do 5
 17:05 Večera za 5
 18:00 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:05 Krv nije voda, serija
 20:00 Ruža vjetrova, serija
 21:00 Kosti, (dvije epizode)
 22:30 CSI, (dvije epizode)
 00:05 RTL Vijesti
 00:20 CSI: NY, (dvije epizode) (R)
 01:50 Astro show
 02:50 CSI, (dvije epizode)
 04:20 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18:30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 Divni novi svijet
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 • 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

ODBOJKA

SANJA MEMIŠEVIĆ, LIBERO ŽOK »SPARTAK«

Plasman u finale je veliki uspjeh

LAZAREVAC – Prošloga vikenda u Lazarevcu je održan završni turnir Kupa Srbije za odbojkašice na kojemu je ekipa subotičkog Spartaka plasmanom u finale postigla jedan od najvećih uspjeha u povijesti kluba.

U velikom finalu pobjeda i naslov najmasovnijega odbojkaškog natjecanja pripali su Crvenoj zvezdi iz Beograda, a svoje dojmove cijeloga natjecanja za naš tjednik prenosi *Sanja Memišević*, standardna prvotimka subotičke ekipe.

»Plasmanom u finale ostvarili smo veliki uspjeh, s obzirom kako smo polufinalni duel protiv domaće ekipe Kolubare, u subotu, odigrale pod velikim pritiskom imperativa pobjede i statusa favorita. Iako smo susret dobile maksimalnim rezultatom (3-0), meč uopće nije bio lagan i svo vrijeme smo morale igrati na najvišoj razini, uz punu koncentriranost za svaki poen. Vjerojatno smo se pomalo i psihički izmorile što je uvjetovalo nešto slabiji učinak u finalnom duelu protiv Crvene zvezde (0-3), inače, našeg najneugodnijeg protivnika. Prva dva seta smo u početku odigrale solidno i vodile, ali Zvezda uvijek baš protiv nas ima taj element sreće na svojoj strani i 'okretanje' rezultata protiv nas, uspijevajući neutralizirati našu igru i pokušaje za osvajanjem poena. U pitanju je ipak organizacijski znatno jača ekipa, s iskusnijim sastavom i duljom klupom, za razliku od našeg mladog sastava koji u prosjeku ima nešto više od osamnaest godina, što je na koncu i rezultiralo njihovom pobjedom.

Osvajanjem drugog mjesta u Kupu i trenutačna druga pozicija na tablici Super lige, s koje ćemo i započeti nastup u doigravanju za naslov, premašili su prvobitna očekivanja pred početak nove sezone. Mislim kako smo dobrim radom i slogom cijele ekipe pokazali kvalitetu koja nas krasi, a postignuti rezultati najbolja su nagrada za veliki uloženi trud. Slijedi završetak regularnog dijela prvenstva, a potom nastavak natjecanja u doigravanju i borba za plasman u veliko finale, uz vjerojatni novi duel protiv prvoplasirane Crvene zvezde. No, najprije treba proći četvrtfinalne i polufinalne duele doigravanja. Tko će nam biti protivnik u četvrtfinalu još uvijek nije poznato, ali bi u polufinalu, gotovo sigurno, to bila ekipa TENT-a«.

Nova pobjeda odbojkaša

SUBOTICA – Subotički Spartak, vodeća momčad Prve lige Srbije, zabilježio je protiv gostujućeg sastava Jagodine novu prvenstvenu pobjedu, 3-0. Nakon 16. odigranih kola, momčad trenera Gorana Ilića ima 41 bod, a sljedeći ligaški duel slijedi nakon dvotjedne prvenstvene stanke.

KOŠARKA

Gostujući poraz

ŠABAC – Košarkaši Spartaka poraženi su na gostovanju u Šapcu (71-91), protiv istoimene domaće momčadi u susretu 18. kola Prve lige Srbije. Novim porazom subotički ligaš je ostao na petom mjestu prvenstvene tablice s 27 osvojenih bodova.

STOLNI TENIS

Spartak – IMT 4:2

SUBOTICA – Iako su gosti iz Beograda meč započeli s dvije uvodne pobjede, stolnotenisači Spartaka su se uspjeli rezultatski vratiti i nanizati četiri uzastopna poena za konačnih 4-2. Najbolji pojedinac kod Subotičana bio je Čonić s dvije uvjerljive pobjede u singlu. Rezultati: Kostadinović – Dalea 1:3, Takarić – Žunjanin 2:3, Čonić – Damjanović 3:0, Kostadinović – Žunjanin 3:1, Čonić – Dalea 3:0, Takarić – Damjanović 3:1

PLIVANJE

Zimske čarolije 2012.

SOMBOR – Plivači i plivačice Spartaka sudjelovali su na velikom mitingu »Zimske čarolije«, održanom u nedjelju, 19. veljače, u Somboru. Na ovom međunarodnom natjecanju, pored natjecatelja iz Srbije sudjelovali su i gosti iz Hrvatske i Rumunjske, a predstavnici Subotice osvojili su prvo mjesto s ukupno 23 osvojena odličja (5 zlatnih, 8 srebrnih i 10 brončanih). Spartakov plivač David Hunjadi je proglašen za najuspješnijeg natjecatelja u kategoriji plivača 11-12 godina. Pojedinačni rezultati:

8 godina i mlađi: Regina Tohati (1. mjesto 50 delfin), Matia Race (1. mjesto 50 delfin), Dario Vajda (2. mjesto 50 delfin), Petra Čajkaš (2. mjesto 50 delfin)

9 godina: Jovana Veljović (1. mjesto 50 delfin), Veljko Tutić (2. mjesto 50 prsno, 3. mjesto 50 slobodno), Teodora Der (2. mjesto 50 slobodno), Sara Evetović (3. mjesto 50 delfin)

10 godina: Adriel Hajagoš (2. mjesto 50 delfin, 3. mjesto 50 slobodno), Tea Skenderović (3. mjesto 50 delfin), Jovan Kaloserović (3. mjesto 50 prsno)

11-12 godina: David Hunjadi (1. mjesto 400 slobodno, 3. mjesto 100 prsno), Uroš Spasenić (2. mjesto 100 prsno, 2. mjesto 100 mješovito, 3. mjesto 400 slobodno), Novak Savić (3. mjesto 100 delfin, 3. mjesto 100 slobodno), Jovana Džinić (2. mjesto 100 prsno)

SPECIJALNA PONUDA:

- Internistički pregled sa EKG, opšti pregled, dermatolog, psiholog, akupunkturolog 900
- Ginekološki pregled sa UZ i PAPA 2200
- Urološki pregled sa UZ 1900

"MEDIC" poliklinika
SUBOTICA,

GEORGI DIMITROVA 5

Tel: 024/553-959, 024/551-595

INES BEM, TRENERICA UMJETNIČKOG KLIZANJA

Sezonu nastojimo iskoristiti što bolje možemo

Treninzi po svim mogućim vremenskim uvjetima

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Umjetničko klizanje u Subotici, bez adekvatnih uvjeta rada u zatvorenom, egzistira isključivo tijekom nekoliko zimskih mjeseci. Zahvaljujući velikom entuzijazmu i ljubavi prema ovom lijepom zimskom sportu, on i dalje egzistira na našim prostorima, a jedna od najzaslužnijih je *Ines Bem*, glavna trenerica umjetničkog klizanja u klizačkom klubu »Spartak« iz Subotice.

»Moram odmah napomenuti kako u našoj zemlji ne postoje školovani treneri umjetničkog klizanja, nego trenersku dužnost obavljam temeljem dugogodišnjega klizačkog staža i uspjeha kojih sam imala u ovom sportu. Ove sezone radim kao glavna trenerica u klubu, a uz mene je i pomoćna trenerica *Anamarija Stantić*. Obje smo pod prismoćrom naše mentorice *Merime Kulić* koja je operativna trenerica umjetničkog klizanja. U planu nam je u što skorije vrijeme da i same položimo potrebne ispite i steknemo zvanje operativnog trenera kako bismo mogle nastaviti s kvalitetnijim i boljim radom s mladim klizačicama i klizačima«, pojašnjava Ines Bem.

UMJETNIČKO KLIZANJE U SUBOTICI

Sekcija umjetničkog klizanja u Subotici datira od 1969. godine i otvaranja Gradskog klizališta u Subotici, a zahvaljujući, prije svega, golemu entuzijazmu osoba koje su praktički cijeli život uz ovaj sport koji se održao do današnjih dana.

»Trenutačno u klubu imamo deset klizačica i jednog klizača koji se aktivno natječu u kategoriji 'cubs' što kod nas odgovara godištu do deset godina (kadeti B), a tri klizačice se nalaze u tzv.

Natjecatelji

Leona Rogić, Isidora Kulić, Teodora Der, Eli Alexandra Esperanza, Mila Škorić, Dina Dedović Tomić, Lea Dedović Tomić, Stefan Rogić, Anita Kovač i dr.

interpretative kategoriji koja još uvijek nije poznata široj javnosti, jer je u pitanju nova modificirana disciplina u kojoj nema toliko zahtjevnih elemenata (skokovi). Ova kategorija je za nas i uvjete u kojima radimo izuzetno interesantna, jer naše klizačice koje prerastu određenu starosnu kategoriju nemaju praktičnih mogućnosti cjelogodišnjeg rada i razvijanja skakačke tehnike, bez koje nema ni ozbiljnih rezultata u klasičnom umjetničkom klizanju.«

UVJETI ZA RAD

Subotica je jedini grad u Srbiji koji ima razvijeno umjetničko klizanje, a nema natkriveno klizalište što podrazumijeva limitirane uvjete treninga tijekom samo nekoliko zimskih mjeseci, u periodu u kojemu je dostupna ledena ploha na Gradskom klizalištu.

»Zbog specifičnih okolnosti i kratkoće 'trajanja leda', nastojimo sezonu iskoristiti najviše što možemo, trenirajući gotovo svakoga dana u svim terminima koji su nam dostupni. Istina, u pitanju su ne baš atraktivni termini, rano izjutra i tijekom ranog poslijepodneva, a posebice je nezahvalno ujutro kada je temperatura u dubokom minusu,

no djeca su već navikla. Ljubav prema klizanju je jača od svega i nitko ne razmišlja o uvjetima za rad i perspektivi bavljenja sportom koji je predodređen za samo nekoliko mjeseci tijekom godine. Trenira se i na snijegu, kiši, vjetru, minus 20, ali želja za klizanjem prevlada sve drugo. Umjetničko klizanje je jedan od najljepših sportova za djevojčice, a čine ga mnoge krasne stvari poput stiliziranih pokreta, lijepih haljina, atraktivnih frizura, šminke i drugih detalja neposredno vezanih uz ženski svijet. Također, veliki udio privrženosti ovom sportu, unatoč brojnim nedaćama s kojima se subotičke klizačice oduvijek susreću, ogleda se u velikom prijateljstvu i druženju, što je svakako jedna od važnih komponenti učvršćivanja veze koja poslije ostaje godinama. Moj osobni primjer najbolje dokazuje sve, jer sam i sama odlučila ostati uz led i umjetničko klizanje.«

NATJECANJA

Umjetničko klizanje u Srbiji danas egzistira, uz Suboticu, još samo u Beogradu i Novom Sadu, pa su sva natjecanja koncentrirana isključivo u ovim sredinama.

»Tijekom sezone nema previše natjecanja u državi, pa

se često puta bodovno spajaju, poput primjerice Otvorenog prvenstva Novoga Sada, koje je ovoga vikenda, a bit će bodovano i za vojvođansko prvenstvo. Na njemu će sudjelovati svega četrdesetak natjecatelja mlađih kategorija i ovo prvenstvo je praktički na razini državnog prvenstva jer će na njemu sudjelovati svi najbolji natjecatelji. Tako u Srbiji imamo tri do četiri natjecanja, dok su ostala vezana za inozemstvo, pretežito za Mađarsku gdje tradicionalno sudjelujemo u Budimpešti (europski kriterij) i Miskolcu, u koji ćemo ove godine ići prvi put. Postoje i druga natjecanja, ali se održavaju u terminima kada mi nemamo led i onda ne postoji svrha odlaska zbog 'neuklzanosti', pa je i to dodatni razlog sudjelovanja na malom broju natjecanja. Ipak, ukoliko možemo, nastojimo sudjelovati na svim natjecanjima i tako pružiti priliku našim klizačicama da pokažu svoj talent i plodove vrijednog treniranja. Prvo mjesto i zlatna medalja *Dine Dedović Tomić* u interpretativnoj disciplini na jakom turniru u Budimpešti, najbolja je potvrda da se uloženi trud isplati«, istaknula je na koncu razgovora Ines Bem.

POGLED S TRIBINA

1. HNL

Predstojeći vikend donosi nam nastavak natjecanja u Prvoj hrvatskoj nogometnoj ligi i povratak hrvatskoga klupskog nogometa na domaće travnjake. Istina, loše vrijeme i nepovoljni uvjeti za igru prouzročili su već odgađanje prvog proljetnog kola za prvi slobodni termin u ožujku, ali sada bi se lopta konačno trebala zakotrljati u borbi za nove ligaške bodove. No ostaje velika nepoznanica hoće li u nastavak

prvenstva ući i sve momčadi koje su igrale u jesenjem dijelu. Naime, zbog nereguliranih financijskih obveza Disciplinsko povjerenstvo Hrvatskoga nogometnog saveza suspendiralo je momčadi Varaždina, Šibenika i Karlovca i ukoliko do kraja ovoga tjedna ne riješe sporna potraživanja, nemaju pravo ligaških nastupa. Situacija je poprilično delikatna i ukoliko se »diciplinci« budu striktno držali »zakona« upitna je daljnja regularnost elitnog razreda hrvatskog nogometa.

S druge strane, suočeni s prijetnjom financijske nelikvidnosti, pojedini klubovi već rješavaju svoje imovinsko-pravne statuse, preoblikujući format djelovanja u institucije dioničarskih društava. Nakon Hajduka i Istre 1961, početkom ovoga mjeseca i Cibalia je uspješno provela postupak transformacije prema odredbama važećeg Zakona o sportu, a vrlo je vjerojatno kako će istim putem u bližoj budućnosti krenuti i ostali klubovi 1. HNL. Najbliža je Rijeka koja je zahvaljujući angažmanu talijanskog milijardera (Gabriele Volpi) izbjegla neugodnu sudbinu dugogodišnje financijske agonije i ulaskom privatnog kapitala započinje novi klupski život.

Sve ove činjenice ukazuju na opravdanost upitnosti u pogledu budućeg formata natjecanja u Prvoj hrvatskoj nogometnoj ligi, odnosno broja klubova koji bi trebali nastupati u njoj. Čini se kako je Liga 16 preglomazna i financijski problematična za dio klubova, pa je na krovnom nogometnom tijelu teška odluka o potencijalnom »rezanju« i kraćenju lige.

Bilo kako bilo, stiglo je vrijeme za nastavak 1. HNL, jer »vremena« u ovom dijelu godine i nema baš previše. Godina je Europskog prvenstva i fokusiranja na skupinu sa Španjolcima, Talijanima i Ircima, a da bi se njima mogli kvalitetno suprotstaviti prvo treba odraditi i domaće obveze.

D. P.

NOGOMET

Nastavak prvenstva

Prva hrvatska nogometna liga se nastavlja susretima 19. kola u kojem se sastaju: Karlovac – Dinamo, Hajduk – Istra 1961, Lokomotiva – Zadar, Lučko – Zagreb, Osijek – Split, Varaždin – Rijeka, Šibenik – Inter, Slaven – Cibalia. Izuzev susreta Lokomotiva – Zadar koji se igra u petak, 24. veljače, svi ostali susreti su na programu u subotu, 25. veljače.

KOŠARKA

Cedevita pobjednik kupa

Dramatičnom pobjedom protiv Zagreba CO (74 – 72) u finalu Kupa Krešimira Čosića, košarkaši Cedevite osvojili su prvi veliki trofej u klupskoj povijesti. Odlične igre u natjecanju regionalne ABA lige, momčad Dražena Anzulovića okrunila je osvajanjem nacionalnog kupa i dokazala konstantnost kvalitete koja je svrstava u sam vrh hrvatske klupske košarke.

RUKOMET

Zagreb CO bolji od Barcelone

Prvi put u svojoj povijesti rukometaši hrvatskog prvaka Zagreb CO svladali su veliku momčad Barcelone i to na njenom domaćem parketu. Nezaboravna pobjeda (30 – 29) neće puno promijeniti na tablici skupine A Lige prvaka. Zagrepčani ostaju na drugom mjestu, ali će svakako donijeti mnogo na polju samopouzdanja pred nastavak natjecanja u izlučnoj fazi natjecanja.

SKIJANJE

Ozljeda Kostelića

Najbolji hrvatski skijaš i aktualni branitelj naslova u Svjetskom kupu, Ivica Kostelić, uspješno se oporavlja od operacije koljena na koju je bio primoran nakon nastupa u Sočiju (Rusija). Prema predviđanjima liječnika, na stazu bi se trebao vratiti do 10. ožujka i nastaviti obranu naslova najboljeg u ukupnom poretku.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rse-mail: funero@funero.co.rsKod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajem namješteni jednosobni stan na Proizivci, Nade Dimić 40. Tel.: 783 209, zvati od 17 do 20 sati.

Slobodan muškarac (45) upoznao bi slobodnu žensku ozbiljnu osobu bez obveza. Tel.: 063/8533015.

Čamci od bijelog slavonskog hrasta po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugic, Morović. Tel.: 064-3467056; www.okrugic-camci.co.rs

Izdajem dvosoban namješteni stan u centru Subotice. Tel.: 064-9699933.

Prodajem prirodne rakije od dunje, šljive i miješanog voća. Tel.: 024-532-179; 0628170152.

Prodajem stan 42 m² u Kerskom naselju. Može zamjena za poljoprivredno zemljište (okolica Starog Žednika, Đurđin, Mala Bosna, Verušić). Cijena: 20.500 eura. Tel.: 069 2355039.

Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisma« iz Subotice moli ljude dobre volje da im daruju polovni pianino ili bolju klavijaturu (sintisajzer) potrebnu za aktivnosti udruge. Predstavnik udruge možete kontaktirati na telefon: 060/016-1167.

Kupujem: plinske boce, plaćam 1000 dinara, krupnjak krupač Odžaci do 70 eura, a Lifam do 50 eura i kupujem traktor IMT ili Rakovica, priključne strojeve, motokultivator. Tel.: 063-8131246.

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909.

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutskoj ulici, preko puta Blaškova križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješteni stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

U Subotici na Radijalcu izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG CATV, za učenika-cu studenta-cu nepušača. Tel.: 024-558227 ili 061-1979116.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješteni stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Torte i kolače pravim. POVOLJNO. Tel.: 024-527-499 i 064-18-39-591.

Prodajem sliku ulje na platnu hrvatskog slikara Ivana Čorka. Slika je stara 50-60 godina. Tel.: 061-139-19-52.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s: bakterijom eserihije coli, bronhijalne astme glavobolje. Tel.: 064-29-42-338.

Jeftino se prodaje sljedeća dječja oprema: dječji krevetac, dječja kolica, ljetna kolica, hodalica, hranilica, igračka Kengur, ruksak za nošenje bebe. Tel.: 24-525-232

U najljepšem dijelu Kertvaroša u Subotici 800 m od Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60 m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V.=750W. Može nekompletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača. Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Izdajem dvosoban namješteni stan u Zagrebu (Folnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje, blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.: 00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i 00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne mature za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mladu žensku osobu koja nije u radnom odnosu za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.: 024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Povoljno prodajem 80 knjiga iz kompleta »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Tel.: 024/542-754.

Prodajem petosobnu kuću na kat u centru Kertvaroša, može za 2 obitelji, od čvrstog materijala izgrađena 1966.-1968., gradsko grijanje, voda, trofazna struja, parket, cca 200-200 m², plac cca 500 m². Tel.: 024-545-901.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugic, Morović. Tel.: 064-3467056; www.okrugic-camci.co.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretpлата na internetsko izdanje tjednika

* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**

* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS35355000000200292421

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

DJED PAVLE DARABAŠIĆ

Najstariji stanovnik Gibarca

Kada je sina ženio, pravio je prave šokačke svatove. I danas se i Gibarčani i Šiđani te ceremonije sjećaju, jer bili su to zadnji svatovi u Gibarcu s konjima i seljačkim kolima ukrašenim vezanim ručnicima

Rijetko tko u šidskoj općini ne poznaje djeda Pauna iz Gibarca. Djed *Pavle Darabašić*, poznatiji kao djed Paun, rođen je davne 1927. godine. Moglo bi se reći dosta godina, ali po njegovu izgledu, vitalnosti i snazi, onaj tko ga ne zna, ne bi mogao ni naslutiti koliko je star. Inače, djed Paun živi u Gibarcu otkada zna za sebe. Živio je u tom mjestu sa svojom, sada već pokojnom suprugom *Ljubicom* s kojom je izrodio dvoje djece, *Ivana* i *Amaliju*. Djed Paun je dugo godina radio kao magacioner u Zemljoradničkoj zadrugi odakle ga mnogi i poznaju, i to do svoje 68. godine. O svom životu i počecima kaže: »Odrastao sam u siromašnoj obitelji. Obitelj nam je bila mnogobrojna. Imao sam četiri brata, dvije rođene sestre i

tri polusestre po majci. Majka *Manda* je rodom iz Tovarnika, a otac iz Gibarca. Roditelji su nas prehranjivali tako što su išli u nadnicu jer su imali vrlo malo zemlje. Oženio sam se za svoju Ljubu s 20 godina i odmah nakon toga otišao u vojsku. Poslije samo mjesec dana, dobio sam jaku upalu pluća i liječnici su mislili da mi nema spasa. Vratio sam se kući i očekivao najgore. Međutim, potpora i ljubav moje Ljube, potpuno me je oporavila. «

POČETAK OD NULE

Nisam imao ništa, iz roditeljske kuće konjima i zaprežnim kolima s nešto stvari, otišao sam u podstanare. Moja Ljuba i ja počeli smo od nule. Gajili smo guske, kokoši, svinje i ručno smo izrađivali cigle od blata i prodavali.

To nam je bio prvi zarađeni dinar. U to vrijeme rodio nam se i sin Ivan, a mi smo tada taman toliko zaradili da otkupimo kuću u kojoj smo stanovali. Vremenom sam kupio i sadašnju kuću i poslije toga počeo raditi u zadrugi. S godinama sam se kućio, štedio, kupio sam vinograde i njive u Gibaračkoj platinini, a ubrzo mi se rodila i kći *Amalija*. Posadio sam 100 stabala višanja i 2500 čokoti vinove loze. Prvi traktor kupio sam sa svojim bratom *Tunom*, koji mi je olakšao rad u poljoprivredi. Stao sam na svoje noge, pa sam uspio školovati djecu – sina za mesara, a kćer za trgovkinju. Moja Ljuba bila je vrijedna i štedljiva žena, uz njenu veliku pomoći u radu, nadaleko je bila poznata po svojim tortama i ukrasima od šećera. Nikada nismo bili bez 5-6 bikova u dotovu i 50-60

svinja. Sve smo to ja i moja Ljuba radili kako bismo svojoj djeci osigurali lijep i bezbrižan život. Život u selu tada je bio drukčiji, bezbrižniji i ljepši. Više se družilo, a djed Paun je uvijek bio dobrodošao jer je bio spreman za šalu i zabavu, pogotovo na svadbama i ispraćajima kada se prerusavao u ženske likove. Kao jedan od boljih poljoprivrednika, za nagradu je obišao i više zemalja: Rusiju, Čehoslovačku, Mađarsku, Bugarsku, Rumunjsku, Italiju... Kada je sina ženio, pravio je prave šokačke svatove. I danas se i Gibarčani i Šiđani te ceremonije sjećaju, jer bili su to zadnji svatovi u Gibarcu s konjima i seljačkim kolima ukrašenim vezanim ručnicima. »Imao sam tu sreću da sam uspio djecu materijalno osigurati i napraviti kuće, tako da mi je savjest mirna. Danas imam četvero unučadi i sedam praunučadi. Supruga mi je preminula prije sedam godina i taj period bio mi je najgori, jer ona mi je bila oslonac i potpora u svemu.«

PRAVI DOMAĆIN

Djeda Pauna u selu svi znaju kao pravog domaćina, ali i bečara. Njegov podrum uvijek je pun rakije i vina. Iako je u poodmaklim godinama, još uvijek peče rakiju i pravi vino. Sada mu, kako kaže, u svemu najviše pomaže najmlađi unuk kome je i kuću prepisao jer se stara o njemu. Zasad mu ne treba velika pomoć, osim oko većih poslova u kući, jer osjeća se dobro i još se uvijek može sam poslužiti. S obzirom da zna kako je teško odgajati djecu, pomogne i on unuku, jer zajedničkim radom sve je puno lakše.

Bilo kako bilo, prošao je djed Paun u svom životu mnogo ružnih, ali i lijepih stvari. Sada mu je ostalo da se prisjeća samo tih lijepih stvari i ostatak života proživi bezbrižno u krugu svojih najmilijih.

Suzana Darabašić

Očuvanje narodnih nošnji

Mnogima je etno-naslijeđe hobi, osobito starinske narodne nošnje, ali je sve manje onih koji svojim rukama, ljubavlju i znanjem i danas proizvode ono što su proizvodile naše bake. I, gotovo po pravilu, nisu baš u cvijetu mladosti. Jedna od onih kojima ove aktivnosti idu od ruke je i Sončanka Ana Miličić. Ova simpatična, uvijek nasmijana bakica, neumorna u svim aktivnostima KPZH »Šokadija«, pravi je znalac narodnih nošnji svojega mjesta. »Rođena sam i odrastala u kući u kojoj se proizvodilo puno uporabnih i odjevnih predmeta, a kod nas su i prela bila česta. Majka i baka su me vodile i na prela u susjedstvo gdje je bilo puno djece, no mene baš nisu jako zanimale igre, nego sam kao općinjena gledala preslice i ruke s iglama, vunom, svilom i upijala svaki pokret djevojaka, žena i baka. Vrlo rano sam počela samostalno raditi, pa je bilo i suza kada me igla ne bi slušala. No, baka je bila vrlo strpljiva sa mnom, upućivala me je u 'posov' kojega danas mnogi zovu i umjetnošću, pa kada sam se 'zadivojčila', nije bilo ručnog rada kojega nisam dobro poznavala«, sa sjetom se prisjeća Ana. Poslije udaje i proširenja obitelji posvetila se odgoju djece, a bila je i šnajderica na glasu. Radila je puno, mušterija je bilo dovoljno. Dolazile su godine kada su Sončani sve više stupali u državnu službu, pa su tako potiskivani i odjevni predmeti iz kućne radinosti. »Sve dok nam djeca nisu stala na svoje noge, suprug i ja smo radili puno kako bismo im osigurali bezbrižno odrastanje. Kada su otišli od nas, svaki svojim putem, pojavio se višak vremena. Da ne kažem, došlo je mojih pet minuta. Vratila sam se svom najdražem hobi, svojoj mladalačkoj ljubavi – narodnim nošnjama moje Sonte. Aktivirala sam se i u KPZH 'Šokadija', jer volim pjevati, plesati i glumiti. Ali, nošnje su iznad svega. Nošnju, prije svega, treba znati nositi. Ne može šešir na glavu staviti ili plečak odjenuti netko 'tunjav', tužne ili ljutite face, nikako! A nošnju treba znati i održavati, popraviti, pa i novu izraditi. Popravka i rekonstrukcija nošnji mene najviše zanimaju, stoga mi je poznanstvo s ravnateljem zagrebačke Radionice i posudionice pučkog ruha, prof. Josipom Forjanom donijelo puno zadovoljstva. Za ovu instituciju sam dosad uradila puno toga, a surađivat ćemo dok mi Bog bude dao zdravlja«, priča Ana, pokazujući starinske ženske kapice koje će u narednim mjesecima popraviti. »Danas je dosta onih koji se prema ovom narodnom blagu odnose jako neodgovorno. Evo i ove kapice – zapuštene su, zbog neuvjetnog čuvanja napola su uništene. Dijelovi sa zlatovezom skroz su propali i moram uraditi nove, pa ih tek tada spojiti s osnovom. Evo i tu se mora puno toga znati. Ima više vrsta ženskih kapica, pa se za svaku prigodu na glavu stavljala određena, a ne kako je kome palo na pamet«, kaže Ana, gledajući s ljubavlju dijelove pred nama koji će kroz nekoliko mjeseci biti spojeni u ženske kapice.

U NEKOLIKO REDAKA

Sivilo

Nakon dva tjedna čisto ledene bjeline, s prvim višim temepraturama počelo je topljenje obilnih snježnih nanosa. Umjesto idilične čistote, ulicama je zavladao grubo sivilo nagomilanog blata i brojnih lokvi prljave vode. Probleme sa snijegom sada su zamijenili problemi s blatom. Najvažnije je da je snijeg prestao padati, da više nije toliko hladno i da se sve ponovno vraća u normalno stanje. A blato i prljavština će se oprati, dok će sivilo s prvim jačim suncem nestati...

FOTO KUTAK

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Dolazi, sigurno dolazi.

KVIZ

Zvonko Lovrenčević

Koje godine i gdje se rodio hrvatski etnolog Zvonko Lovrenčević?
Što je sve obuhvaćao njegov sakupljački opus?
Koje oblasti su mu bile uža etnološka specijalnost?
Na čelu kojih se kulturnih institucija nalazio?
Koliko je folklornih društava osnovao?
Koji je instrument svirao i za njega skladao?
Tko mu je bio jedan od najbližih suradnika?
Kada i gdje je umro Zvonko Lovrenčević?

Rodio se 23. listopada 1911. godine u Bjelovaru.
Kulturno blago bilogorskog, moslovačkog i podravskog kraja.
Narodni plesovi, nošnje, pjesme i običaji.
Ravnatelj Glazbene škole i Gradskog muzeja u Bjelovaru.
Više od pedeset.
Tamburicu.
Slikar Ivan Generalić.
Umro je 11. siječnja 1990. godine u Rugvici.

VIGEV

Kako izgleda prosidba na hakerski način:
- Hoćeš se udati za mene? – upita mladić.
- Pošalji mi zahtjev! - odgovara djevojka.

Oglas u novinama:
- Prodajem bubnjeve, zainteresirani se mogu javiti na broj telefona 024...
Ukoliko se javi dijete, molim vas ne spominjite ništa u vezi bubnjeva.
Unaprijed hvala!

Za obiteljskim ručkom mali Perica pravi anketu:
- Kako sam ja došao na svijet?
- Donijela te roda – odgovara mater.
- Kako si ti došla na svijet?
- I mene je donijela roda?
- A baka i djed?
- Isto tako.
Navečer, mali Perica zapisuje u svoj dnevnik:
- U mojoj obitelji već više od pola stoljeća nije bilo normalnog poroda.

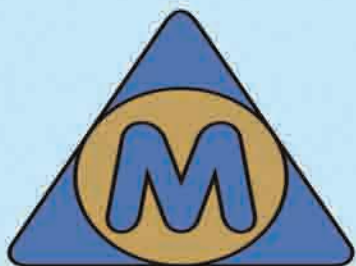

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

VIKEND AKCIJA 24.2.-27.2.2012.

Oslić bez glave 1kg rinfuzno

~~375.90din~~
239.90din

Začin 500g

1 kg 147,00 din

~~96.90din~~
73.90din

Paprika mljevena slatka 100g

1 kg 529,00 din

~~66.90din~~
52.90din

Tango krem 50g 3+1 GRATIS

1 kg 424,90 din

~~91.90din~~
84.90din

Jabuka 1kg

~~36.90din~~
29.90din

Pivo Union Radler 0.5L
1+1 GRATIS

1 litra 79,90 din

~~89.90din~~
79.90din

Omekšivač za rublje Ornel
1.5l+500ml GRATIS, više vrsta

1 litra 109,95 din

~~274.90din~~
219.90din

Deterdžent za rublje Merix
Tropska svježina 3kg

-27%

1 kg 113,90 din

~~469.90din~~
339.90din

Pamučna dječja sokna 5-PAK ,
vel. od 0-12, više boja, sort

~~359.90din~~
279.90din

Pamučna ženska sokna 5-PAK ,
vel. od 35 do 40, sort, više boja

1 par 57,98 din

~~369.90din~~
289.90din

NOVO RADNO VRIJEME KTC MARKETA SUBOTICA, SOMBOR, BEČEJ, APATIN
PON-SUB : 9-20 h NEDJELJOM 8-12, KTC SENTA PON-SUB : 9-19 h NEDJELJOM 8-12

**Sa nama uvek
imate PLUS**

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara